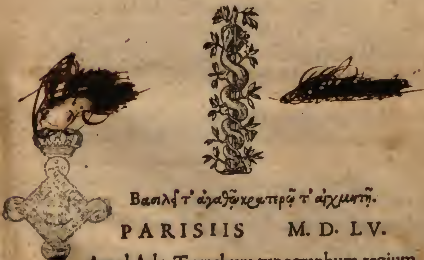
ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Ῥώμης, περὶ τῶν πράξεων, ἐπιδημιῶν τε καὶ κηρυγμάτων τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐπιτομή, πρὸς Ἰάκωβον ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΒΙΟΣ.

CLEMENTIS ROMANI EPIſcopi, de rebus geſtis, peregrinationibus, atque concionibus ſanctì Petri epitome, ad Iacobum Hieroſolymorum epiſcopum.

EIVSDEM CLEMENTIS VITA.

Βασιλεῖ τ' ἀγαθῷ κρατερῷ τ' αἰχμητῇ.

PARISIIS M. D. LV.
Apud Adr. Turnebum typographum regium.
Ex priuilegio Regis.

ΝΙΚΟΛΑΩ͂ ΜΑΛΛΑΡΙΩ͂ ΘΕΟΛΟΓΩ͂ καὶ ἐκκλησιαστῇ τῆς ἁγίας Μαρίας, Ἀδριανὸς Τούρνεβος εὖ πράττειν.

ΕΙΣΙ τινες, οἳ περὶ πολλοῦ βιβλίων ἀνάγνωσιν ποιοῦνται, πλασματώδη τινὰ καὶ μυθικὴν ἱστορίαν περιεχόντων, οἷς οὐ σωφρονίζεται οὐδὲ παιδεύεται ὁ νέος, ἀσχημονοῦσιν ἄλλως καὶ ἀτακτοῦσιν· ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ τῆς ἡμετέρας συνωρίδος δυσκαθέκτῳ καὶ ἀφηνιαστῇ πώλῳ ἐξυβρίζειν πολὺ μᾶλλον καὶ σκιρτᾶν ἐπαίρεσθαι. καὶ δὴ καὶ τὰς ἡμέρας ὅλας ἤδη τινὲς κατατρίβουσι ταύτῃ τῇ παιδαριώδει ἐνδιδόντες ἡδονῇ. ὅθεν δὴ καὶ πολλή τις φορὰ τῶν μυθικῶν ἱστοριῶν τολμηρῶς ἐπιπολάζει, πάντων σχεδὸν τὸ ἡδὺ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ὠφελίμου προτιμώντων, καὶ πρὸς ἐκεῖνο μόνον καὶ βλεπόντων καὶ ῥεπόντων. ἐγὼ δὲ περὶ τοσούτου οὐκ ἄν ποτε ποιησαίμην τὸ ἡδύ, ὥστε ἐπὶ τῇ τούτου περιποιήσει τῶν ἀμεινόνων ἀμελῆσαι, καὶ τὴν ἀτερπῆ ὠφέλειαν διαγωγῆς καὶ διατριβῆς ἀνωφελοῦς προκρίναιμι· τὴν μέντοι τῆς ὠφελείας καὶ ἡδονῆς σύνοδον ἀλλήλαις συμβιβαζομένων καὶ συμπλεκομένων αὐτὴ πάντων ἂν νομίσαιμι. ἑκατέρων δὲ τούτων τῷ παρόντι λόγῳ περίεστι. καὶ γὰρ τὰς τῶν τυχῶν εἰς ἑκάτερα περιπετείας, δράματος διασκευῇ πως ἔοικε, καὶ ἃ μηδὲ ποιητὴς ῥᾳδίως ἂν ἐπινοήσειε, πλάττων καὶ ταῦτα καὶ ψευδόμενος, ταῦτα ὡς ἀληθῶς ἐν τοῖς ὁσίοις καὶ εὐσεβέσιν ἀνδράσιν ὁ θεὸς ἐδραματούργησε· προσέτι δὲ καὶ αὐτῷ πολλὰ τῆς χριστιανικῆς κατηχήσεως παραγγέλματα καὶ παιδεύματα ἐμπεριέχεται, τῇ ἀληθεῖ θρησκείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ ἡμᾶς κατοργιάζοντα, καὶ οὐ μὰ Δία πρόσκαιρον κέρδος οὐδὲ χρηματισμὸν πορίζοντα, ὧν οὐδὲν ἐνίοις περισπουδαστότε-

ειν, ἀλλὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν προξενοῦντα, καὶ εἰς αὐτὴν ἡμᾶς ἐφοδιάζοντα, εἴ τις ἄρα καὶ ταύτης ἔτι νῦν τοῖς ἀνθρώποις ὑπόλοιπός ἐστι φροντίς. περὶ δὲ τοῦ ὑποβρυχίου νεὼ, καὶ τῆς κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου Κλήμεντος ἱερομηνίαν καὶ πανήγυριν ἀμπώτεως τῆς θαλάσσης, καὶ τῆς ἀναξηραινομένης ἀτραποῦ, καὶ πεζόδιον τοῖς φερούσης ἐπὶ τὸν νεὼν, εὔφημα καὶ εὔσημα ἐμοί τε καὶ πᾶσι λεγέσθω, καὶ νοείσθω· καὶ εἰ τημῶν οὐδαμοῦ τῆς γῆς ἴσως τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ πάλαι γοῦν ποτὲ τεθαυματουργῆσθαι νομιζέσθω. τοὺς γὰρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ πολιτείας θεμελίους καταβαλομένους, καὶ τὴν σωτήριον διδασκαλίαν εἰσηγησαμένους, καὶ πέρασι τοῖς ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐπὶ τῇ τῆς πίστεως βεβαιώσει ἐπιμαρτυραμένους, πῶς οὐκ ἔπρεπε γέρασιν ἐξαιρέτοις καὶ τοῖς ὑπὲρ ἄνθρωπον τετιμῆσθαι. εἴ τις οὖν τούτοις ἀπιστεῖ, ἴστω πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν καὶ μικροπρέπειαν, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ δυναμιν καὶ μεγαλόνοιαν τὸ πρᾶγμα μετρῶν καὶ σταθμώμενος· ὅπερ ἡμῖν καὶ Γρηγόριος ὁ Τυρωνὰς ἀξιόχρεως καὶ ἀξιόπιστος συγγραφεὺς, καὶ πρὸ ἐννεακοσίων που βεβιωκὼς ἐτῶν, ἔτι καθ' ἑαυτὸν γενέσθαι καθ' ἕκαστον ἔτος μαρτυρεῖ. οὐ μὴν ἀγνοείτω οὐδὲ ὁ τούτοις ἀπιστῶν, ὅτι καὶ ἄγος προστρίβεται, ἑαυτὸν μὴ ὑποκλίνων μηδὲ ὑποτάσσων τῇ ἁγίᾳ καὶ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ταῦτα περὶ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος ᾀδούσῃ. σοὶ δὲ Μακάριε ταῦτα προσχαρίζομεν καλῶς ποιοῦντες καὶ εὐχαρίστως, θεολόγῳ τε θεολογικὰ προσφέροντες, καί σοι τὸ χρέος ἀποδιδόντες ὅπερ παρὰ σοῦ ἐλάβομεν. Ἔῤῥωσο.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩμης, περὶ τῶν πράξεων, ἐπιδημιῶν τε, καὶ κηρυγμάτων τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐπιτομή, ἐν ᾗ καὶ ὁ αὐτοῦ συμπεριείληπται βίος, πρὸς Ἰάκωβον ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων.

ΛΗΜΗΣ Ἰακώβῳ τῷ κυρίῳ καὶ ἐπισκόπῳ, καὶ ἐπισκόπων ἐπισκόπῳ, τὴν Ἱερουσαλὴμ ἁγίαν τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίαν διέποντι, καὶ ταῖς πανταχῇ θεοῦ προνοίᾳ ἱδρυθείσαις καλῶς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐκκλησίαις, σύν τε πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ἀδελφοῖς, εἰρήνη εἴη πάντοτε.

Γνώριμον ἔστω σοι κύριέ μου, ὅτι ἐγὼ Κλήμης ῥωμαίων πολίτης ὤν, καὶ τὴν πρώτην ἡλικίαν δυνηθεὶς ζῆσαι σωφρόνως, λογισμόν τε δεξάμενος, οὐκ οἶδα πόθεν ἐπεισελθόντα μοι, καὶ περὶ θανάτου πυκνὰς ποιούμενον ὑπομνήσεις, πόνοις τὸ λοιπὸν καὶ ἀθυμίαις συνέζων. ἆρα γὰρ, ἐλογιζόμην, ὅτι θανὼν οὐκ εἰμί· καὶ οὐδεὶς ἔσται μου ποτὲ μνήμην ποιούμενος, τοῦ χρόνου πάντα τῇ λήθῃ παραδιδόντος; ἆρα δὲ μὴ ὤν, πῶς ἔσομαι τοῖς οὐκ ὄντας εἰδὼς, οὐ γινώσκων, οὐ γινωσκόμενος, οὐ γενόμενος, οὐ γινόμενος. καὶ ἆρα ποτὲ γέγονεν ὁ κόσμος; καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τί ἄρα καὶ ἦν. εἰ γὰρ ἦν ἀεὶ, καὶ ἔσται· εἰ δὲ γέγονε, καὶ λυθή-

σεται πάντως· καὶ μετὰ λύσιν ἆρα τί ἔσται πάλιν, ὃ νῦν ἀδύνατόν μοι νοῆσαι. Ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις ὅμοια οὐκ οἶδα πόθεν ἀπαύστως διενθυμούμενος, ἄπαυστον εἶχον ἀεὶ τὴν λύπην, καὶ τοσοῦτον, ὡς ὠχριακότα με τήκεσθαι· καὶ τὸ δεινότατον, εἴποτε καὶ ἀπώσασθαι τὴν περὶ τούτων φροντίδα, ὡς ματαίαν, ἐλογισάμην, ἀκμαιότερόν μοι μᾶλλον τὸ πάθος ἐγίνετο. καὶ ἠχθόμην ἐπὶ τούτῳ, οὐκ εἰδὼς σύνοικον καλὴν ἔχων ἔννοιαν, ἀθανασίας αἰτίαν μοι γινομένην, ὡς ὕστερον ἔγνων ἀπὸ τοῦ τέλους, καὶ θεῷ τῷ πάντων ηὐχαρίστησα ποιητῇ. ὑπὸ γὰρ τῆς καταρχὰς με πιεζούσης ἐννοίας, ἠναγκάσθην εἰς τὴν τῶν πραγμάτων ἐλθεῖν ζήτησιν· καὶ οἷς τὴν ἀρχὴν δι᾽ ἄγνοιαν μακαρίζειν ἐκινδύνευον, ὕστερον ταλανίζειν οὐκ ἐπαυσάμην. ἐκ παιδὸς οὖν ἐν τοιούτοις ὢν λογισμοῖς, εἰς τὰς τῶν φιλοσόφων ἐφοίτων διατριβάς, ὥστε τι βέβαιον ἐκεῖθεν μαθεῖν. ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐδὲν ἕτερον πλὴν αὐτοῖς τὸ σπουδαζόμενον ἑώρων, ἢ δογμάτων ἀνασκευὰς καὶ κατασκευάς, ἔριδάς τε καὶ συλλογισμῶν τέχνας, καὶ δὴ καὶ λημμάτων ἐπινοίας· καί ποτε μὲν ἐπεκράτει, φέρε λέγειν, ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχή· ποτὲ δέ, ὅτι θνητή. καὶ ὅτε μὲν λόγος ἐπικρατῶν ἦν, ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχή, ἔχαιρον· ὅτε δὲ ὅτι θνητή, ἐλυπούμην. πλέον δὲ πάλιν ἠθύμουν, ὅτι οὐδ᾽ ὁποτέρων τις τὸν ἐμὸν βεβαιῶσαι νοῦν ἠδύνατο· πλὴν ἐνενόουν ὅτι αἱ δόξαι τῶν ὑποθέσεων, παρὰ τοὺς ἐκδικοῦντας, ἢ ψευδεῖς, ἢ ἀληθεῖς ἀποφαίνονται, καὶ οὐχ ὡς ἔχουσιν αὐταὶ ἐφ᾽ ἑαυτῶν ἀληθείας καταλαμβάνονται· πλὴν ᾧ καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασιν ἰλιγγίων, καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς ψυχῆς βάθους ἐστέναζον. οὔτε γὰρ οἷός τε ἦν ἀποβαλέσθαι τὴν περὶ τούτων φροντίδα, καίτοιγε σφόδρα βουλόμενος, ὡς ἤδη φθάσας ἐγνώρισα, οὔτε βέβαιόν τι καταλαβεῖν ἠδυνάμην. πάλιν γοῦν ἀποδυρόμενος ἔλεγον

ἐμαυτῷ, τί ματαιοπονῶ σαφοῦς ὄντος τοῦ πράγματος, ὅτι εἰ μετὰ θάνατον οὐκ εἰμί, νῦν ὄντα με λυπεῖσθαι οὐ προσήκει. δέον τηρήσω τὸ λυπεῖσθαι τηνικαῦτα, ὅτε οὐκ ὢν οὐ λυπηθήσομαι. εἰ δὲ ἄρα εἰμί, τί νῦν μοι ἐκ περισσοῦ προσέσει τὸ λυπεῖσθαι. καὶ εὐθέως μετὰ τοῦτο ἕτερος ἐπεισῄει μοι λογισμός. ἔλεγον γάρ, μή τι γε ἄρα τοῦ νῦν με λυποῦντος χείρονα ἐκεῖ πείσομαι, μὴ βεβιωκὼς εὐσεβῶς, καὶ παραδοθήσομαι κατ' ἐνίων φιλοσόφων λόγους, Πυριφλεγέθοντι καὶ Ταρτάρῳ, ὡς Σίσυφος, ἢ Τιτυός, ἢ Ἰξίων, ἢ Τάνταλος, καὶ ἔσομαι ἐν ᾅδου τὸν αἰῶνα κολαζόμενος; πάλιν δὲ ἀνθυπέφερον λέγων, ὡς ἀδήλου ὄντος τοῦ πράγματος, ἀκινδυνότερόν ἐστι μᾶλλον εὐσεβῶς βιῶναί με, ἢ τὴν τοῦ σώματος κρατεῖν ἡδονήν, εἰ καὶ μὴ ἀκριβῶς, ὅτι ποτέ ἐστι δίκαιον καὶ ἀρεστὸν θεῷ πεπληροφόρημαι, οὔτε εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἢ θνητή. τούτων οὖν τῶν λογισμῶν στρεφόντων μου τὴν ψυχήν, εἰς Αἴγυπτον πορεύσομαι, εἶπον, καὶ τοῖς τῶν ἀδύτων ἱεροφάνταις καὶ προφήταις φιλιωθήσομαι, καὶ μάγον ζητήσας καὶ εὑρών, χρήμασι πείσω πολλοῖς, ψυχῆς ἀναπομπὴν τὴν λεγομένην νεκρομαντείαν ἐργάσασθαι, ἐμοῦ δῆθεν ὡς περὶ πράγματός τινος πυνθάνεσθαι βουλομένου· ἡ δὲ πεῦσις ἔσται, περὶ τοῦ μαθεῖν ἄρα εἰ ἀθάνατος ἡ ψυχή. τὸ δὲ πάντως οὐκ ἐκ τοῦ ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀθάνατός ἐστιν, ἔστι μοι γνῶναι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὀφθῆναι μόνον ὅτι ἐστίν. ἰδὼν γὰρ αὐτὴν αὐτοῖς ὄμμασιν, ἱκανὴν ἕξω πληροφορίαν, καὶ οὐκέτι πιστότερα ὀφθαλμῶν ὦτα ποιήσομαι. ὅμως φιλοσόφῳ τινὶ τῶν συνήθων, καὶ ταύτην ἐκοινούμην τὴν γνώμην. ὁ δὲ συνεβούλευέ μοι μὴ λυσιτελὲς εἶναι τοῦτο τολμῆσαι δυοῖν ἕνεκα. εἴτε γάρ, ἔφη, πάντως οὐχ ὑπακούσεται ἡ ψυχὴ τῷ μάγῳ, καὶ σὺ τοῖς ταῦτα ποιεῖν ἀπαγορεύουσι νόμοις ὡς ἀντιπράξας, δυσωνδίτως

βιώσῃς εἰ δὲ καὶ εἰσακούσῃ, μετὰ τοῦ δυσσεβῶς ζῆν ὡς σὺ διαζῇ, εἰ μὴ καὶ τὰ τῆς ἀσεβείας μηκέτι σοι προχωρεῖν, οὗ ἕνεκεν τὰ τοιαῦτα ἐτόλμας. ἐκθραίνειν γὰρ τὸ θεῖον λέγουσιν ἐπὶ τοῖς σκύλλουσι τὰς ψυχὰς μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐκείνων διάλυσιν. ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας, ἐκθυμότερος μὲν ἐπὶ τὸ ἐγχείρημα ἐγινόμην· ἀλλὰ τῆς προτέρας ἐννοίας ἐκείνης παντάπασιν ἀποστῆναι οὐκ ἠδυνάμην. καὶ ἵνα μή σοι τὰ τοιαῦτα μακρὸν ἀποτείνω λόγον, ἐν τοσούτοις λογισμοῖς καὶ πράγμασιν ὄντος μου, φήμη τις ἠρέμα, Τιβερίου Καίσαρος τὰ ῥωμαϊκὰ διέποντος σκῆπτρα, ἔαρος ἤδη ἀρχομένου, ηὔξανεν ὁπόσαι ἡμέραι, καὶ ὡς ἀληθῶς ἀγαθὴ θεοῦ ἄγγελος διῄει τὸν κόσμον, τὸ τοῦ θεοῦ σιγῇ βούλημα στέγειν οὐ δυναμένη. μᾶλλον δὲ καὶ πλείων ἑκάστης ἡμέρας καὶ μείζων ἐγίνετο, λέγουσα, ὡς τίς ποτε ἐν Ἰουδαίᾳ ἐξ ἐαρινῆς τροπῆς λαβὼν τὴν ἀρχὴν, Ἰουδαίοις τὴν τοῦ ἀϊδίου θεοῦ εὐαγγελίζεται βασιλείαν, ἧς ἀπολαύειν μέλλει, ἐάν τις αὐτῷ ἀρέσῃ διὰ πάντων ἐπιδείξηται πολιτείαν. τοῦ δὲ πιστεύεσθαι αὐτὸν χάριν ὅτι θεότητος γέμων ταῦτα διδάσκει, πολλὰ θαυμάσια τέρατά τε καὶ σημεῖα ἐργάζεται, ῥήματι μόνῳ κωφοὺς ἀκούειν ποιῶν, τυφλοὺς ἀναβλέπειν, χωλοὺς περιπατεῖν, καὶ πᾶσαν νόσον ἀπελαύνει, καὶ πάντα δαίμονα φυγαδεύει· ἀλλὰ καὶ λεπροὶ ἐκ διαστήματος μόνον ἐνορῶντες αὐτῷ, ἰώμενοι ἀπαλλάσσονται, νεκροὶ προσφερόμενοι ἐξεγείρονται, καὶ οὐδέν ἐστιν ὃ μὴ δυνατὸς εἴη ποιεῖν. καὶ ὅσῳ γε μᾶλλον ὁ χρόνος προσέκοπτε, πολὺ μείζων διὰ πλειόνων τῶν ἐπιδημούντων καὶ βεβαιοτέρα καθίστατο, οὐκ ἔτι φήμη λέγω, ἀλλ' αὐτὴ τοῦ πράγματος ἡ ἀλήθεια. ἤδη γάρ ποτε καὶ συστήματα κατὰ τόπους ἐγίνετο, βουλῆς καὶ σκέψεως ἕνεκα, τὸ τίς ἂν ὁ φανεὶς εἴη, καὶ τί βούλεται λέγειν. ἔτι δὲ τοῦ ἔτους πρὸς τὸ φθινοπωρινὸν ἀπο-

κλίνοντος, ἀνήρ τις δημοσίᾳ στὰς, ἄνδρες, ἔφη, Ῥωμαῖοι ἀκούσα-
τε· ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ἐν Ἰουδαίᾳ πάρεστιν, ἐπαγγελλόμενος πᾶσι τοῖς
βουλομένοις ζωὴν αἰώνιον, ἐὰν τὰ κατὰ γνώμην τοῦ πέμψαντος
αὐτὸν πράξωσι· διὸ μεταβάλλεσθε ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ
κρείττονα, ἀπὸ τῶν προσκαίρων ἐπὶ τὰ αἰώνια, καὶ γνῶτε τὸν ἐν
τελείᾳ ὑποστάσει ἕνα θεὸν, οὗ τὸν κόσμον ἀδίκως οἰκεῖτε ἔμ-
προσθεν τῶν αὐτοῦ δικαίων ὀφθαλμῶν· ἀλλ' ἐὰν μεταβληθῆ-
σθε, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ βιώσητε βούλησιν, εἰς ἕτερον ἐνεχθέντες
αἰῶνα, καὶ ἀΐδιοι γενόμενοι, τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ ἀγαθῶν ἀπο-
λαύσετε· ἐὰν δὲ ἀπειθήσητε, μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀποβίωσιν, εἰς τὸν
τόπον τοῦ πυρὸς ἐμβληθήσεσθε, ὅπου ἀϊδίως κολαζόμενοι, ἀνόη-
τα μεταμεληθήσεσθε. ὁ γὰρ τῆς μετανοίας καιρὸς, ἡ νῦν ἑκάστου
ζωὴ τυγχάνει. ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνος ἔλεγεν· ἐγὼ δὲ ἀκούων ἠχθό-
μην, ὅτι μηδεὶς ἐκ τοσούτου πλήθους τηλικαύτην ἀγγελίαν ἀ-
κούσας, εἰς Ἰουδαίαν, εἶπε, πορεύομαι, ἵνα ἴδω, εἰ οὗτος ἀληθεύει
λέγων, ὡς ἄρα υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐπιδεδήμηκε τῇ Ἰουδαίᾳ αἰωνίας
τε καὶ ἀγαθῆς χάριν ἐλπίδος, τὴν τοῦ πέμψαντος πατρὸς βού-
λησιν καταγγέλλων· ἐπεὶ καὶ ὅσαπερ λέγουσιν αὐτὸν κηρύσσειν, οὐκ
ἔστι μικρόν. ὧν μὲν γὰρ τὰς ψυχὰς διαβεβαιοῦνται, αἰωνίους οὔ-
σας, αἰωνίων ἀπολαύσεσθαι καὶ τῶν ἀγαθῶν· ὧν δὲ ἐν πυρὶ ἀ-
σβέστῳ ῥιφθείσας, εἰς αἰῶνα κολασθήσεσθαι. οὕτω περὶ τῶν λοιπῶν
ἔχων, τοιαῦτα καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἔλεγον· τί δή ποτε μέμφομαι
τοὺς ἄλλους, ἐν ἴσῳ τῆς ἀμελείας ὢν ἐκείνοις ἐγκλήματι, καὶ οὐ πρό-
τερον τὸν ἐμὸν διαθεὶς βίον, εἰς Ἰουδαίαν ἀφικνοῦμαι, μάρτυς
τῶν τοιούτων αὐτὸς γενησόμενος. οὕτως οὖν βουλευσαμένῳ, πο-
λὺς ὁ μεταξὺ διετρίβετο χρόνος, τῶν βιωτικῶν με πραγμά-
των πρὸς ἑαυτὰ περισπώντων, καὶ δυσεκλύτων μοι γινομένων.
τέλος γοῦν συνστήσας τὸν βίον ὅπως ἄστατός ἐστι καὶ ἀνώμα-

λος, εἶτα καὶ τὸν περὶ τοῦ χρόνου ἅπαντα διαμνημονεύσας, ὅπως ὑποσαινούσης με ἀεὶ τῆς ἐλπίδος εἰς δεῦρο περιέμεινα, καὶ ὅτι οὕτως ἀκολουθούμενοι πάντες ἄνθρωποι θνήσκομεν, τὰ πάντα μου ὡς ἔτυχεν ἀφείς, εἰς πόντον εὐθὺς ὥρμησα, καὶ εἰς τὸν λιμένα ἐλθών τε καὶ διαχθείς, ἀνέμων ἀντιπνοίαις, ἀντὶ τοῦ εἰς Ἰουδαίαν κατᾶραι, προσώκειλα τῇ Ἀλεξανδρείᾳ. ἐκεῖ δὲ συνεφοίτων τοῖς φιλοσόφοις, πνευμάτων ἐπηρείας ἤδη μοι τὸν πλοῦν ἐπεχούσης, καὶ τὰ περὶ τῆς φήμης, ἣν ὁ φανεὶς ἐν Ῥώμῃ διήγγειλε, καὶ τινά γε ἃ καταγγέλλοι, σαφῶς ἕκαστα καταλέγειν ἠξίουν. οἱ δὲ φανέντα μὲν, εἶπον, ἐν Ῥώμῃ τοιόνδε τινὰ ὅλως οὐκ ἴσμεν· περὶ δὲ τοῦ ἐν Ἰουδαίᾳ γενομένου, καὶ υἱοῦ θεοῦ ὑπὸ τῆς φήμης κηρυττομένου, παρὰ πολλῶν τῶν ἐκεῖθεν ἐληλυθότων, ἠκούσαμεν, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίει καὶ ψιλῷ τῷ ῥήματι θαυμασίων, ἐμάθομεν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, ἐβουλόμην τινὶ τῶν ἑωρακότων αὐτὸν συγγενέσθαι, καὶ ὅσα ποθῶ μαθεῖν ἀκοῦσαι περὶ αὐτοῦ, ὑπολαβόντες ἐκεῖνοι, ἔστι τις ἐνταῦθα, φασίν, οὐ μόνον ἱστορήσας αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκεῖθεν γῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ τίμιος ὀνόματι Βαρνάβας, ὃς ἕνα καὶ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν ἑαυτὸν εἶναι λέγει. καὶ ἐνταῦθά που καθεζόμενος, τὰ παρ' ἐκείνου ὑπεσχημένα τοῖς τῶν τοιούτων ἀξίοις, ἑτοίμως τῷ βουλομένῳ διέξεισι. καὶ δὴ ταῦτα τὸν τόπον καταλαβὼν εἰς ὃν ὁ ἀνὴρ εἰώθει καθέζεσθαι, καὶ μέρος καὶ αὐτὸς τοῦ περιεστηκότος πλήθους γενόμενος, ἔστην ἐπακούων τῶν λεγομένων, καὶ συνενόουν τἀληθῆ οὐ διαλεκτικῇ τινὶ τέχνῃ διδάσκοντα τοῦτον, ἀλλ' ἀπαρασκευάστως οὕτω καὶ ἁπλῶς ἐκτιθέμενον, ἅ, τε ἤκουσε καὶ ἑώρακε τὸν τοῦ θεοῦ φανέντα υἱὸν πεποιηκέναι τε καὶ εἰρηκέναι. πολλοὺς δὲ μάρτυρας τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων θαυμασίων τε καὶ λόγων, ἐξ αὐτοῦ τοῦ παρεστῶτος ὄχλου παρείχετο. ἐπεὶ δὲ περὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἀπα-

νούργως λεγόμενα ἡδέως οἱ ὄχλοι διέκειντο, οἱ ἐκ παιδείας κοσμικῆς ὁρμώμενοι φιλόσοφοι, χλευάζειν αὐτὸν καὶ γελᾶν ἐπειρῶντο, σκώπτοντες ἀμέτρῳ θράσει, καὶ διασύροντες, καὶ οἷα μεγάλοις ὅπλοις τοῖς συλλογισμοῖς κατ' αὐτοῦ χρώμενοι. ὁ δὲ ἀποθούμενος αὐτῶν τὸν λῆρον, οὐ συνέτρεχεν αὐτῶν τῇ πλημμύρᾳ πάσῃ, ἀλλὰ καὶ ἀκατάπληκτος ὤν, λέγειν οὐκ ἀφίστατο. καὶ ποτέ τις διαπαίζων δῆθεν αὐτὸν ἐπιῤῥαίνειν, διὰ τί ὦ νέε διδάσκαλε, κώνωψ ἐλῃύετο, καὶ βραχύτατος ὤν, ἓξ πόδας ἔχειν καὶ πτερὰ φέρει· ὁ ἐλέφας δὲ τὸ μέγιστον ζῶον ἄπτερος ὤν, τέσσαρας μόνους ἔχει πόδας. ὁ δὲ τὴν διδασκαλίαν πρὸς τὴν ἐρώτησιν μικρὸν ἐπισχὼν, οὐδεμιᾶς μέντοι τοῦ ἐρωτήσαντι πρὸς ταῦτα μεταδοὺς ἀποκρίσεως, τὸν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοῦ προκείμενον αὖθις ἀνελάμβανε λόγον, τούτῳ μόνῳ προοιμίῳ καθ' ἑκάστην εἰσκοπὴν χρώμενος· ἡμεῖς τοῦ πέμψαντος ἡμᾶς τοὺς λόγους τε ταῖς θαυμασίοις πράξεις, εἰπεῖν ὑμῖν μόνον ἔχομεν ἐντολὴν, καὶ αὐτὴ τῆς λογικῆς ἀποδείξεως μάρτυρας παρέχομεν ὑμῖν τῶν ἐνταῦθα παρεστώτων πολλούς· λοιπὸν τῆς ὑμετέρας ἐστὶν ἐξουσίας, ὑπείκειν ἢ ἀπειθεῖν· τοῦ δὲ λέγειν ὑμῖν τὸ συμφέρον, οὐ παύσομαι, ὅτι ἐμοὶ μὲν ζημία τὸ σιωπᾶν, ὑμῖν δὲ τὸ ἀπειθεῖν βλάβη. ἐδυνάμην μὲν οὕτω καὶ εἰκάζων ὑμῖν προβλημάτων ἀποδοῦναι τὰς ἀποδείξεις, εἴγε φιλαλήθως ἑώρων ὑμᾶς περὶ τούτων πυνθανομένους· κώνωπος δὲ καὶ ἐλέφαντος τὴν αἰτίαν τῆς διαφόρου δημιουργίας, νῦν ὑμῖν οὐκ εὔκαιρον εἰπεῖν τοῖς τῶν ὅλων ἀγνοοῦσι θεόν. ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐκ συμφωνίας ἐκεῖνοι πολλὴν καὶ ἄτακτον ἠφίεσαν γλῶτταν, εἰς ἀμηχανίαν αὐτὸν ἐμβαλεῖν πειρώμενοι, καθάπερ βάρβαρόν τινα καὶ μαινόμενον. ἐγὼ δὲ ταῦτα ὁρῶν, διαθερμαινόμενος τὴν ψυχὴν, καὶ ζήλῳ οὐκ οἶδ' ὅπως ληφθεὶς, σιγᾶν οὐχ ὑπέμενον, ἀλλὰ μετὰ παῤῥησίας

ἀλόγως εἴποι, ὁ θεὸς ὑμῖν ὦ οὗτοι, ἀκατάληπτον τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἔθετο, ἀναξίους ὑμᾶς περιϊδών, ἐξ ἂν νῦν τοὺς κριτικὸν νοῦν ἔχοντας πληροφορεῖν φαίνεται. ἐπεὶ γὰρ νῦν τῆς αὐτοῦ κελήσεως κήρυκες ἐξαπεστάλησαν, οὐ τέχνῃ τινὶ καὶ ῥητορείᾳ λόγων, ἀλλ' ἁπλῶς οὕτω καὶ ἀπανουργεύτως τὴν αὐτοῦ βούλησιν παριστῶντες, ὡς πάντα ὁντιναοῦν τὸν ἀκούσαντα νοεῖν τὰ λεγόμενα, πάρεστι νῦν ὑμεῖς πρὸς τὸ μὴ νοεῖν ὃ ὑμῖν συμφέρει, ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ βλάβῃ γνῶναι τὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ καταδίκῃ πολιτευσαμένην ἐν βαρβάροις ἀλήθειαν, ἣν καὶ ὑμῖν ἐπιδημήσασαν ξενίσαι οὐ βούλεσθε, διὰ τὰς ἀσελγείας ὑμῶν, καὶ τὸ λιτὸν τῶν λόγων αὐτῆς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆτε, ὅτι εἰκῆ φιλόλογοί ἐστε, καὶ οὐκ ἀληθεῖς φιλόσοφοι. μέχρι μὲν οὖν πότε λαλεῖν μανθάνετε, οἱ δὲ καλῶς λαλεῖν οὐκ ἔχοντες. πολλὰ γὰρ παρ' ὑμῶν ῥήματα, ἑνὸς οὐκ ἄξια λόγου. τί δὲ ἄρα καὶ ἐρεῖ ὑμῖν τὸ Ἑλληνικὸν πλῆθος μία ψυχή ποτε γενόμενον, εἴπερ ἔσται κρίσις ὥς ἐστί φησι. διὰ τί ὦ θεὲ τὴν σὴν βούλησιν οὐκ ἐκήρυξας ἡμῖν. οὐ πάντως ἀκούσεσθε, εἴπερ τινὸς ἄρα καὶ ἀποκρίσεως καταξιωθήσεσθε, ὡς ἐγὼ πάσας τὰς ἐσομένας πρὸ καταβολῆς κόσμου προαιρέσεις εἰδώς, ἑκάστῳ πρὸς τὸ αὐτοῦ ἄξιον λανθανόντως περιαπήντησα; τοῦτο δὲ αὖ τὸ ὅτι οὕτως ἔχει, βουληθεὶς τοὺς παραπεφυγότας μοι πληροφορῆσαι, διὰ τί ἀπαρχῆς ἐκ προτέρων γενεῶν τὴν ἐμὴν βούλησιν δημοσίᾳ οὐκ εἴασα κηρυχθῆναι, νῦν πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου κήρυκας ἐμῆς βουλῆς ἀπέστειλα, οἳ καὶ γελῶνται, καὶ ὑβριζόμενοι χλευάζονται ὑπὸ τῶν μηδὲν ὠφελεῖσθαι βουλομένων, καὶ ἐπιτεταμένως τὴν ἐμὴν φιλίαν παραιτησαμένων. ὦ μεγάλης ἀδικίας, ὅτι μέχρι φθόνου κινδυνεύουσιν οἱ τοῦ θεοῦ κήρυκες, καὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν εἰς τοῦτο εἶναι καλουμένων ἀνδρῶν. ταῦτά μου λέγοντος καὶ τὰ τούτοις

ἀκόλουθα,

ἀκόλουθα, πολὺς τῶν ὄχλων ἐγένετο θρύλλος. καὶ οἱ μὲν ὡς δὴ Βαρνάβαν ἐξουθενοῦντες συνῆσάν μοι· οἱ δὲ ἠλίθιοι ὄντες, δεινῶς κατ' ἐμοῦ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας. ἐπεὶ δὲ ἤδη καὶ ἡ ἑσπέρα κατέλαβε, τῆς χειρὸς λαβὼν τὸν Βαρνάβαν, καὶ μὴ βουλόμενον βίᾳ εἰς τὴν ἐμὴν ἦγον οἰκίαν, ἔνθα καὶ μένειν αὐτὸν ἐποίησα, ἵνα μή τις αὐτῷ χεῖρας ἐπιβάλλῃ. καὶ ἡμέρας ὀλίγας σὺν ἐμοὶ διατρίψας, καὶ τοῦ ἀληθινοῦ λόγου βραχέα με κατήχησε. σπεύδειν γὰρ ἔλεγεν εἰς Ἰουδαίαν ἀφικέσθαι τῆς ἑορτῆς χάριν, ὡς καὶ τοῖς λοιποῖς συνεῖναι τοῖς αὐτοῦ ὁμοεθνέσιν ἐθέλων. ἐμοῦ δὲ λίαν τῆς ἐκείνου γλώττης κρεμαμένου, καὶ σφοδρῶς ἐγκειμένου, καὶ οὐκ ἀνιέντος, ἀλλὰ τὴν λοιπὴν ἀπαιτοῦντος διδασκαλίαν καὶ λέγοντος, σὺ μόνον οὓς ἤκουσας τοῦ φανέντος θεοῦ ἐκείνου μοι λόγους, κἀγὼ τῷ ἐμῷ λόγῳ κοσμήσας, τοῦ θεοῦ κηρύξω τὴν βούλησιν· εἰ δ' οὕτως καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν συνεκπλεύσω σοι. λίαν γὰρ ποθῶ παρὰ τὸν τῆς Ἰουδαίας γενέσθαι τόπον· τάχα δὲ καὶ συνοικήσω ὑμῖν τὸν πάντα μου τῆς ζωῆς χρόνον. αὐτὸς τούτων ἀκούσας, εὐθὺς ἀπεκρίνατο, σὺ εἰ μὲν ἱστορῆσαι τὰ ἡμέτερα καὶ μαθεῖν τὸ συμφέρον ἐθέλεις, ἐξ αὐτῆς μοι, φησί, σύμπλευσον· εἰ δὲ μὴ βούλει, ἀλλὰ τὰ σημεῖα τῆς οἰκήσεώς μου, καὶ ὧν θέλεις ἐγώ σοι σήμερον γνωριῶ· ἵνα ὅτε καὶ βούλει παραγενόμενος εὕρῃς ἡμᾶς. ἐγὼ γὰρ αὔριον ἐπὶ τὰ ἐμαυτοῦ πορεύσομαι. καὶ δὴ ἀδυσώπητον οὕτως ἰδὼν τὸν Βαρνάβαν, συνῆλθον αὐτῷ μέχρι καὶ τοῦ λιμένος· καὶ μαθὼν παρ' αὐτοῦ ἅπερ ἔλεγε σημεῖα τῶν οἰκήσεων, φημὶ πρὸς αὐτόν, ὡς εἰ μὴ αὔριον ἔμελλον ἀπαιτῆσαί τι τῶν ὀφειλομένων μοι, ἐξ αὐτῆς ἂν καὶ συνέπλεόν σοι· πλὴν ἀλλὰ τάχιόν σε καταλήψομαι. ταῦτα εἰπὼν καὶ παραθέμενος αὐτὸν τοῖς τοῦ πλοίου ἡγουμένοις, ὑπέστρεφον μετὰ λύπης, μεμνημένος τοῦ καλοῦ καὶ συνήθους φίλου. ἡμέρας δὲ

διατείνας καὶ τὸ χρέος δι' ὃ καὶ ἐπεσχέθην οὐχ ὅλον λαβεῖν δυνηθείς, ἀμελήσας τοῦ περιλειπομένου διὰ τὸ ταχύτερον ἄνδρα καταλαβεῖν, ὡς ἐμποδίου μοι γινομένου, καὶ αὐτὸς εἰς Ἰουδαίαν ἀπέπλευσα, καὶ διὰ πεντεκαίδεκα ἡμερῶν, τῇ Στράτωνος ἐπιδημῶ Καισαρείᾳ. ἐπιβάντος δέ μου τῆς γῆς, καὶ ξενίαν ἐπιζητοῦντος, μανθάνω Πέτρον τινὰ λεγόμενον τῶν ἐν Ἰουδαίᾳ φανέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ σημεῖα καὶ τέρατα πεποιηκότος, τὸν δοκιμώτατον μαθητήν, αὔριον Σίμωνι τῷ ἀπὸ γιτθῶν Σαμαρεῖ, μέλλειν ἰέναι πρὸς διαλέξεις. ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας, ἐδεήθην τὴν τούτου μοι μηνυθῆναι μονήν. καὶ ὅμως ἔμαθον, καὶ τῷ πυλῶνι ἐπέστην. θεασάμενοι δὲ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, ἀντιβάλλοντες ἤσθην, τίς τε εἰμί, καὶ πόθεν ἥκω. καὶ ἰδοὺ Βαρνάβας ἐκβάς, ἅμα τῷ ἰδεῖν περιεπλάκη μοι, πολὺ χαίρων καὶ δακρύων· καὶ λαβόμενός μου τῆς χειρός, εἰσῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν· εἶτα καὶ τὸν Πέτρον ὑποδεικνύς, οὗτος ἐστὶν ἔλεγε Πέτρος, ὃν μέγιστον ἐπὶ τῇ τοῦ θεοῦ σοφίᾳ ἐπηγγειλάμην σοι Κλήμη, ᾧ πάντα τε καὶ τὰ κατὰ σὲ καλὰ καὶ τὴν προαίρεσιν ἀεὶ διηγούμην, ὡς ἐντεῦθεν γλίχεσθαι καὶ αὐτὸν ἰδεῖν σε, καὶ τὴν σὴν ἐπιποθεῖν συντυχίαν. μέγα οὖν αὐτῷ δῶρον σε διὰ τῶν ἐμῶν προσφέρω χειρῶν. καὶ τοῦτο εἰπὼν προσαγαγών, ἔφη, οὗτος ἐστὶ Κλήμης Πέτρε. ὁ δὲ ἡνίκα τοῦ ὀνόματος ἤκουσεν, εἰς μνήμην ἐλθὼν τῶν Βαρνάβα διηγημάτων, ἐξήλατό τε ὡς εἶχεν εὐθύς, καὶ προσιὼν με καὶ γνησίως καταφιλήσας, καὶ παρακαθισάμενος, καλῶς ἐποίησας, ἔφη, τὸν τῆς ἀληθείας κήρυκα ξενίσας Βαρνάβαν εἰς τιμὴν τοῦ ὄντος θεοῦ, καὶ λίαν μεγαλοφρόνως, οὐκ αἰδεσθεὶς τὸν τῶν ἀπαιδεύτων θυμόν. μακάριος γὰρ ὡς ἀληθῶς σὺ τὸν τῆς ἀληθείας πρεσβευτὴν οὕτω ξενίσας πάσῃ τιμῇ· ἀνθ' ὧν αὐτὴ καὶ σὲ ἡ ἀλήθεια ξένον ὄντα, τῆς ἰδίας πόλεως καταστήσει πολίτην. καὶ

τότε χαρήσῃ μεγάλως, ὅτι βραχεῖαν νῦν χάριν δανείσας καὶ ἀγαθὴν λόγων παραίρεσιν, καλῶν ἀϊδίων καὶ ἀναφαιρέτων ἀγαθῶν ἔσῃ κληρονόμος. καὶ μὴ κάμνε ἀντιβολῶν μοι τὸ σὸν ἦθος. πάντα γὰρ τὰ κατά σε ὁ φιλαλήθης οὗτος ἀνὴρ ὁ Βαρνάβας ἀπήγγελε, καθ' ἡμέραν σχεδὸν τὴν ἀγαθήν σου μνήμην ποιούμενος. καὶ ἵνα σοι, ὡς γνησίῳ φίλῳ, δηλώσω κατ' ἐπιτομὴν τὸ προκείμενον, εἰ μή τι ἐμποδίζει συνοδεῦσαι ἡμῖν, μεταλαμβάνων τὸν τῆς ἀληθείας λόγον, ὃν κατὰ πόλιν ποιεῖσθαι μέλλω μέχρι Ῥώμης αὐτῆς. ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτόν, σοὶ μὲν ἑτοίμως ἔχω συνοδεύειν, εἶπον. τοῦτο γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως χαίρων προῄρημαι· πλὴν περὶ ἀληθείας βούλομαι πρότερον πληροφορηθῆναι, ἵνα γνῶ, εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἢ θνητή· καὶ εἰ ἀΐδιος οὖσα, περὶ ὧν ἔπραξεν ἐνταῦθα, ἔχει κριθῆναι· καὶ τί ποτέ ἐστι δίκαιον ἢ ἀρέσκον θεῷ· καὶ εἰ γέγονε κόσμος, καὶ διὰ τί γέγονε. καὶ εἰ λυθήσεται, καὶ εἰ οὐ λυθήσεται, καὶ κρείττων ἔσται, ἢ οὐδὲ ἔσται· καὶ ἵνα μὴ τὸ κατ' εἶδος λέγω, ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα μαθεῖν ἤθελον. ὁ δὲ ᾗ ταυτὶ βούλεται τὰ ῥήματα τῷ θείῳ πνεύματι γνούς, ταχεῖαν τὴν ἀπόκρισιν ἐποιεῖτο, ἵνα καὶ ταχύ με πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπαναγάγηται. καὶ συντόμως ἐγώ σοι, ἔλεγεν, ὦ Κλήμη, τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν παρέξομαι· καὶ τὰ νῦν ἐξ αὐτῆς ἄκουε.

Ἡ τοῦ θεοῦ βουλὴ κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐν ἀδήλῳ γέγονε τοῖς ἀνθρώποις· πρῶτα μὲν διὰ τὸ κρατηθῆναι αὐτοὺς εἰσαγωγῇ κακῇ, συντροφίᾳ πονηρᾷ, συνηθείᾳ δεινῇ, ὁμιλίᾳ κακῇ, προλήψει οὐκ ὀρθῇ, καὶ διὰ ταῦτα πλάνῃ· ἔπειτα ἀφοβίᾳ, ἀπιστίᾳ, πορνείᾳ, φιλαργυρίᾳ, κενοδοξίᾳ, καὶ ἄλλοις τοιούτοις, ἃ δὴ καθάπερ καπνοῦ πλῆθος εἰς ἕνα οἶκον ἐπεισελθόντα τὸν κόσμον, καὶ τῶν ἔνδοθεν οἰκούντων ἀνδρῶν ἐπιθολώσαντα τὰς ὁράσεις, ἀναβλέψαι αὐτοὺς οὐκ ἐᾷ, καὶ τῇ διαγραφῇ τοῦ δη-

μιουργήσαντα κατανοῆσαι θεόν, ἐκ τοῦ τούτῳ δοκοῦν γνωρίσαι. διὸ χρὴ τοὺς φιλαληθεῖς ἔσωθεν ἐκ βάθους ψυχῆς ἐκκαλέσασθαι πρὸς ἐπικουρείαν ἀληθεῖ λογισμῷ τὸν μόνον θεόν, κύριον δὲ ἡμῶν καὶ σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ περὶ αὐτοῦ γνῶσιν λαβεῖν, ἵνα τις ἐν τοῖς ὢν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ πεπλησμένῳ καπνοῦ, τῷ κόσμῳ τούτῳ φημί, προσιὼν ἀνοῖξαι δυνηθῇ θύραν, ὡς τὸ μὲν ἐκ τοῦ ἡλίου φῶς εἰσκριθῆναι τῷ οἴκῳ· τὸν δὲ ἐντὸς τοῦ πυρὸς ὄντα, ἐκβληθῆναι καπνόν, ὅπως διαβλέψαντες οἱ ἄνθρωποι πιστεύσωσιν εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, καὶ εἰς τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν τὸν πρὸ τῶν αἰώνων ἐξ αὐτοῦ ἀφράστως γεννηθέντα, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀῤῥήτως ἐκπορευόμενον, ἕνα θεὸν γνωρίζοντες ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἄναρχον, ἀτελεύτητον, αἰώνιον, ἀΐδιον, ἄκτιστον, ἄτρεπτον, ἀναλλοίωτον, ἁπλοῦν, ἀσύνθετον, ἀσώματον, ἀόρατον, ἀναφῆ, ἀπερίγραπτον, ἀπερίληπτον, ἄπειρον, ἀκατανόητον, ἀγαθόν, δίκαιον, παντοδύναμον, πάντων κτισμάτων δημιουργόν, παντοκράτορα, παντεπόπτην, πάντων προνοητήν, ἐξουσιαστήν, καὶ κριτήν· καὶ οὕτως ἀναγεννηθέντες δι' ὕδατός τε καὶ πνεύματος, συγκληρονόμοι καταστῶσι τῶν πρὸς ἀφθαρσίαν ἀναγεννηθέντων υἱῶν τοῦ θεοῦ. διὸ παρὰ παντὸς ζητήματος καὶ αὐτός, ὦ Κλήμη, ἐντίμως ὡς υἱὸς πατρὶ πρόσελθε, ἵνα καὶ τῶν ὁρωμένων καὶ τῶν ἀοράτων ἀψευδῶς τὴν γνῶσιν θεὸς παράσχῃ σοι. εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸ κληθῆναι οὐ θέλεις ἢ βραδύνεις, δικαίᾳ θεοῦ κρίσει ἀπόκληρος ἔσῃ, τῷ μὴ θελῆσαι μὴ θεληθείς. καὶ μή τοι νομίσῃς ὅτι κἂν πάντων τῶν ποτε γενομένων εὐσεβῶν εὐσεβέστατος γένῃ, μὴ φθάσῃς δὲ τελειωθῆναι διὰ βαπτίσματος, ἐλπίδος ἀγαθῆς τυχεῖν δυνήσῃ ποτέ. ταύτῃ γὰρ πλείονα μᾶλλον ὑφέξεις τὴν κόλασιν, ὅτι καλοῖς ἔργοις οὐκ ἐχρήσω καλῶς. οὐδὲ γὰρ

καλὸν τὸ καλὸν ὅ φασιν, ὅταν μὴ καλῶς γίνηται. σὺ δὲ εἰ οὐ θέλεις ὡς τῷ θεῷ δοκεῖ βαπτισθῆναι, τῷ σῷ μᾶλλον ὑπηρετεῖν θελήματι, ἐχθραίνεις πάντως τῇ ἐκείνου βουλῇ. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖς, καὶ τί συμβάλλεται πρὸς εὐσέβειαν τὸ βαπτισθῆναί με ὕδατι. πρῶτον μὲν ὅτι τὸ δόξαν θεῷ πεπλήρωκας. δεύτερον δὲ, ὅτι δι' ὕδατος καὶ πνεύματος ἀναγεννηθεὶς θεῷ, καὶ τὴν ἐξ ἐπιθυμίας προτέραν σοι γενομένην, καταλλάσσεις γένεσιν· καὶ οὕτω σωτηρίας τυχεῖν δυνήσῃ. ἄλλως δὲ ἄρα ἀδύνατον. οὕτω γὰρ ὁ περὶ σωτηρίας καὶ ἀφθαρσίας τοῦ γένους ἡμῶν ἐνδιαθεσπίσας θεὸς λόγος εἶπεν ἡμῖν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῆτε δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. διὸ πρόσελθε τῷ βαπτίσματι· τοῦτο γὰρ μόνον τὴν τοῦ πυρὸς ὁρμὴν σβέσαι δύναται. καὶ μὴ ἀναβάλλου, ὅτι ἡ ἀναβολὴ κίνδυνον οἶδε φέρειν, διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι τοῦ θανάτου τὴν προθεσμίαν. Ταῦτα ἐκείνου εἰπόντος, ἐγὼ μὲν, ἔφην, ἤδη εὐχαριστῶ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, καὶ τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ υἱῷ καὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ ἁγίῳ, ὅτι ὡς ἐβουλόμην πληροφορηθῆναι, οὕτω μοι καὶ παρέσχε· πλὴν περὶ ἐμοῦ τὸ λοιπὸν ἀφρόντις ἔσο. οὐδέποτε γὰρ ἐνδοιάσω πρός τι τῶν ὑπὸ σοῦ λαληθέντων· ὥστε κύριέ μου Πέτρε μὴ ἀθύμει, ὡς ἀναισθήτῳ μέγιστα δωρούμενος ἀγαθά. οἶδα γὰρ ὅτι τοιοῦτόν ἐστι καὶ οὕτω μέγιστον, οἷον ἄν τις καὶ ταχέως λαβεῖν βούλοιτο. αἰσθάνομαι γὰρ τοῦ δοθέντος μοι διὰ τάχους χαρίσματος. Ταῦτά μου εἰπόντος, ὁ Πέτρος ἔφη, χάριν ὁμολογῶ τῷ θεῷ, καὶ περὶ τῆς σῆς σωτηρίας, τῆς καὶ περὶ ἐμῆς ἀπολαύσεως· πλὴν νήστευσον τριῶν μηνῶν ἡμέρας, καὶ λαμβάνεις τὸ βάπτισμα. ἄρξαι τοίνυν ἀπὸ τῆς αὔριον. ἔστι δέ μοι ἡ αὔριον πρὸς Σίμωνα τὸν μάγον διάλεξις· καὶ μὴ ὀκλάσῃς παρεῖναί μοι ἐν ταῖς τῶν ἀντικειμένων ζητήσεσι. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ

τροφῆς αὐτὸς μεταλαβὼν, ἰδίᾳ κἀμὲ μεταλαβεῖν ἐκέλευσεν. εὐλογήσας δὲ ἐπὶ τῆς τροφῆς καὶ εὐχαριστήσας, ἐπήγαγε λέγων, δῴη σοι ὁ θεὸς κατὰ πάντα ἐξομοιωθῆναί μοι, καὶ βαπτισθέντι τῆς αὐτῆς μοι κοινωνῆσαι τραπέζης. οὕτως εἰπὼν, ἡσυχάζειν μοι προσέταξεν· ἤδη γάρ που καὶ ὁ καιρὸς πρὸς ὕπνον ἐκάλει. τῇ μὲν οὖν ἐπιούσῃ ἐγὼ Κλήμης, ἔτι τῆς νυκτὸς ἐχούσης, διυπνισθεὶς, καὶ μαθὼν τὸν Πέτρον ἐγρηγορότα, καὶ τοῖς συνοῦσι περὶ θεοσεβείας διαλεγόμενον, οἳ ἦσαν ἑκκαίδεκα τὸν ἀριθμὸν, ὧν καὶ τὰ ὀνόματά εἰσι ταῦτα, Ζακχαῖος ὁ ποτὲ τελώνης, καὶ Σοφωνίας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰώσηφός τε, καὶ ὁ τούτου σύντροφος Μιχαίας, προσέτι δὲ Θωμᾶς καὶ Ἐλιέζερος οἱ δίδυμοι, καὶ Ἐνέας ὁ ἱερεὺς, καὶ Λάζαρος ὁ ἱερεὺς, ὃν ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν τετραήμερον ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ Ἐλιασαῖος, καὶ Βενιαμὶν ὁ τοῦ Σαφρᾶ, ὁμοίως γε Ρούβιλος καὶ Ζαχαρίας οἱ οἰκοδόμοι, Ανανίας τε καὶ Αγγαίας οἱ ἀμμηνοί. ἔτι τε Νικήτης καὶ Ακύλας οἱ ἑταῖροι· εἰσῆλθον κἀγώ· καὶ προσαγορεύσας ἐκαθέσθην ἐκείνου κελεύσαντος. ὁ δὲ τὸν παρακείμενον ἐκκόψας λόγον, ὥσπερ ἀπολογούμενος, ἐπληροφόρει τίνος ἕνεκεν οὐκ ἀφύπνισέ με, ὅπως ἀκροατὴς τῶν αὐτοῦ γένωμαι λόγων· καὶ τούτου αἰτίαν τὸν ἐκ τοῦ πλοὸς σκυλμὸν ἐποιεῖτο. ἐκεῖνον γὰρ πεφθῆναι θέλων, με ἡσυχάζειν ἀφῆκεν. ὁπότ' ἂν γὰρ ἡ ψυχὴ, φησὶ, περὶ τὸ λοιπὸν ἀσχολῆται τῷ σώματι, εἴτε τινὶ συμφορᾷ (συνέχηται) οὐ μετὰ πολλῆς εἴωθε προσέχειν ἀκριβείας τοῖς λεγομένοις. τούτου δὲ ἕνεκεν οὐδὲ βούλομαι διαλέγεσθαι τοῖς ἢ λύπῃ κατεχομένοις, ἢ ἀμέτρως ὀργιζομένοις, ἢ τὸ σῶμα πεπονηκόσιν, ἢ βιωτικαῖς φροντίσιν, ἢ ἑτέρῳ πάθει τινὶ διενοχλουμένοις. καὶ μὴ λεγέτω τις ὅτι οὐ χρὴ παραμυθίας καὶ νουθεσίας λόγους προσάγειν τοῖς φαῦλόν τι πράττουσι. φημὶ γὰρ, ὡς εἰ μὲν ἀνύει τις, προσφέ

ρέτω· εἰ δὲ μὴ, ᾧ χαίρω τέως παραχωρείτω. καιρὸς γὰρ, ὡς Σολομῶντι δοκεῖ, παντὶ πράγματι. διὸ χρὴ τοὺς τὴν ψυχὴν ῥωννῦντας λόγους, περὶ τῆς κακώσεως τοῖς ἀνθρώποις ἐπαγγέλλειν· ἵνα εἴ ποτέ τι φαῦλον ἐπέλθοι, προωπλισμένος ὁ νοῦς, ὀρθῷ τῷ λογισμῷ δυνηθείη τὸ ἐπενεχθὲν ὑποστῆναι. ὅθεν ὦ φίλε Κλήμη, εἴγε τὰ περὶ θεοῦ διαφέροντα γνῶναι θέλεις, παρὰ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ διδάσκοντος ἀνθρώποις γνῶσιν, παρὰ τούτου μόνου μαθεῖν ἔχεις, ὅτι μόνος οἶδεν ἀλήθειαν. τὴν γὰρ ἀλήθειαν εἴ τις ἐπίσταταί τι, παρὰ τούτου μόνου, ἢ τῶν τούτου μαθητῶν λαβὼν ἔχει· ἔστι τε αὐτοῦ τὸ βούλημα, ὅτι εἷς θεὸς ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, οὗ ὁ κόσμος ἔργον ὁ πᾶς, ὃς δίκαιος ὢν, πάντως ἑκάστῳ πρὸς τὰς πράξεις ἀποδώσει ποτέ. ἀνάγκη γὰρ πᾶσα, φύσει δίκαιον εἶναι λέγοντα τὸν θεὸν, καὶ τὰς ἀνθρώπων ψυχὰς ἀθανάτους εἶναι πιστεύειν· ἐπεὶ ποῦ τὸ δίκαιον αὐτοῦ, ὅπου τινὲς εὐσεβῶς βιωτεύσαντες, καὶ κακουχηθέντες, βιαίως ἀνῃρέθησαν· ἔνιοι δὲ ἀσεβεῖς παρὰ πολὺ γεγηρασμένοι, ἐν πολυτελείᾳ βίου τρυφήσαντες, τὸν κοινὸν ἀνθρώπων ἐτελεύτησαν θάνατον. ἐπεὶ οὖν χωρὶς ἁπάσης ἀντιλογίας ὁ θεὸς ἀγαθὸς ὢν δίκαιός ἐστιν, οὐκ ἄλλως δὲ δίκαιος εἶναι νοηθήσεται, ἐὰν μὴ ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ σώματος ἀθάνατος ᾖ, ἵνα μετὰ τὸ ἀπολαβεῖν τὸ ἴδιον σῶμα ἐν τῇ ἀναστάσει, ὁ μὲν κακὸς ὡς ἐνταῦθα τὰ ἀγαθὰ ἀπολαβὼν ἐκεῖ περὶ ὧν ἥμαρτε, κολασθῇ· ὁ δὲ ἀγαθὸς ἐνταῦθα περὶ ὧν ἥμαρτε κολασθεὶς, ἐκεῖ ὡς ἐν κόλποις δικαίων, κληρονόμος τῶν ἀγαθῶν καταστῇ. ἐπεὶ τοίνυν ὁ θεὸς δίκαιος, πρόδηλον ἡμῖν ἐστιν, ὅτι καὶ κρίσις γίνεται, καὶ αἱ ψυχαὶ ἀθάνατοι τυγχάνουσιν. εἰ δέ τις ὡς τῷ σαμαρεῖ δοκεῖ Σίμωνι, τὸ οὐχ ὡς ὁ τῆς ἀληθείας βούλεται λόγος, τὸ δίκαιον εἶναι μὴ θέλοι δοῦναι θεῷ, τίνι ἔτι οὗτός τις δοῦναι δύναται. ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ Κλήμης,

καὶ τίς ἄρα τυγχάνει, ἔφην, οὗτος ὃν λέγουσι Σίμωνα Σαμαρείτην, μαθεῖν ἤθελον. ὁ δὲ Πέτρος, εἰ θέλεις μαθεῖν, ἔφη, πάρεστί σοι τοῦ γνῶναι περὶ ὧν κἀγὼ πάντα τὰ καθ' αὐτοῦ ἐπυθόμην. καὶ μεταπεμψάμενος ἐκέλευσεν Ἀκύλαν τε καὶ Νικήτην πάντα μοι ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὸν Σίμωνα διηγήσασθαι. οἱ δὲ τὸν θεὸν μαρτυρούμενοι μηδὲν παρεκκλῖναι τῆς ἀληθείας, οὕτω τὰ κατ' αὐτὸν ἐξετίθεντο. καὶ πρῶτος Ἀκύλας ἤρξατο λέγειν οὕτως, ἄκουσον ὦ φίλτατε ἀδελφέ, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀκριβῶς πάντα τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα εἰδῇς, τίνος τε ὢν, καὶ τίς, καὶ πόθεν, καὶ τίνα ἐστὶν ἃ πράττει, καὶ ὅπως, καὶ διὰ τί. Σίμων οὗτος πατρὸς μέν ἐστιν Ἀντωνίου, μητρὸς δὲ Ῥαχήλ, Σαμαρεὺς δὲ τὸ γένος, ἀπὸ Γιτθῶν τῆς κώμης, οὐ μεῖον τῶν σχοίνους ἓξ τῆς Σαμαρέων πόλεως ἀπεχούσης. οὗτος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἴγυπτον γεγονὼς, Ἑλληνικῇ τε παιδείᾳ πάνυ ἑαυτὸν ἐξασκήσας, καὶ τῇ μάγῳ τέχνῃ πολλὰ δυνηθεὶς, καὶ εἰς ἀπόνοιαν ἐπαρθεὶς, θέλει νομίζεσθαι τίς εἶναι δύναμις ἀνωτάτω, καὶ αὐτοῦ τοῦ τὸν κόσμον πάντα παραγαγόντος θεοῦ· ἐνίοτε δὲ, καὶ Χριστὸν ἑαυτὸν αἰνιττόμενος προσαγορεύει. καὶ ταύτῃ δὴ τῇ προσηγορίᾳ κέχρηται, ὡς δὴ συστησόμενός τε ἀεὶ, καὶ φθορᾶς αἰτίαν, ὥστε τὸ σῶμα πεσεῖν, οὐκ ἔχων. καὶ οὔτε θεὸν τὸν κτίσαντα τὸν κόσμον, ἀνώτατον λέγει εἶναι, οὔτε νεκροὺς ἐγηγέρθαι πιστεύει ποτέ· τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀρνεῖται. τὸ Γαριζεὶν ὄρος ἀντεισφέρει, ἀντὶ τοῦ ὄντως Χριστοῦ τοῦ θεοῦ υἱὸν μὲν, ἑαυτὸν ἀναγορεύει. τὰ δὲ τοῦ νόμου ἴδια, προσλήψει ἀλληγορεῖ, καὶ κρίσιν ἔσεσθαι μὲν λέγει, οὐ προσδοκᾷ δέ· τὸ δὲ παρεισελθεῖν αὐτὸν τῆς θεοσεβείας λόγον, γέγονεν οὕτως· Ἰωάννης τις ἐγένετο ἡμεροβαπτιστὴς, καὶ ὥσπερ τῷ κυρίῳ γεγόνασι δώδεκα μαθηταὶ τὸν τοῦ ἡλίου δωδεκαμήνων φέροντες ἀριθμὸν, οὕτω καὶ αὐτῷ ἔξαρχοι γεγόνασιν ἄνδρες τριάκοντα

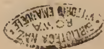
κοντα, τὸν μηνιαῖον τῆς σελήνης λόγον ἀποπληροῦντες, ἐν οἷς καὶ μία τις ἦν γυνὴ καλουμένη Ἑλένη, ἵνα μηδὲ τοῦτο ἀνοικονόμητον ᾖ. ἥμισυ γὰρ ἀνδρὸς οὖσα ἡ γυνή, ἀτελῆ τὸν τῆς τριακοντάδος τέθεικεν ἀριθμόν· ὥσπερ ἀμέλει καὶ τῆς σελήνης, ἧς ἡ πορεία τοῦ μηνὸς οὐ τέλειον ποιεῖται τὸν δρόμον. Τούτων δὲ τῶν τριάκοντα τῷ Ἰωάννῃ πρῶτος καὶ δοκιμώτατος ἦν ὁ Σίμων· μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ἰωάννου, τὴν Ἑλένην ὁ Σίμων παραλαβών, περιέρχεται τοὺς ὄχλους ἀνασείων, αὐτήν τε τὴν Ἑλένην λέγων ἀπὸ τῶν ἀνωτάτω οὐρανῶν κατενεχθῆναι τῷ κόσμῳ, ἧς ἕνεκα Ἕλληνές τε, φησί, καὶ βάρβαροι ἐμαχέσαντο, εἰκόνα φαντασθέντες ἀληθείας· καὶ πολλὰ τερατώδη θαυμάσια ποιῶν. ὡς εἰ μὴ ᾔδειμεν ὅτι μαγείᾳ ταῦτα ποιεῖ, ἠπατήθημεν ἂν καὶ αὐτοί. νῦν δὲ ὅτε πολυμαθὴς ἀπατᾶν ἤθελε καὶ τοὺς ἐν θεοσεβείᾳ, ἀπέστημεν ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ γὰρ μιαιφονεῖν ἤρξατο, ὡς αὐτὸς ἔτι φίλοις οὖσιν ἡμῖν οἷα φίλος ἐξέφαινεν, ὅτι παιδίου ψυχὴν τοῦ ἰδίου σώματος χωρίσας, ἀπορρήτοις ὅρκοις τισί, συνεργὸν πρὸς τὴν τῶν αὐτῷ δοκούντων φαντασίαν, τὸν παῖδα διαγράψας ἐπὶ εἰκόνος, ἔν τινι ἐνδοτέρῳ οἴκῳ, καθ᾽ ὃν αὐτὸς ὑπνοῖ, ἀνακειμένην ἔχει. διὸ ἀσεβείας αὐτοῦ καταγνόντες, ἀπέστημεν ἀπ᾽ αὐτοῦ. Ταῦτα τοῦ Ἀκύλα εἰπόντος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Νικήτης, ἀναγκαῖον ἀδελφὲ Κλήμη, ἔφη, τὰ παραλειφθέντα τῷ Ἀκύλᾳ ἐμὲ ὑπομνῆσαι. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ θεὸς μάρτυς, ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἡμεῖς συνειργασάμεθα ἀσεβές, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτοῦ παρόντες ἱστορήσαμεν· καὶ μέχρις ὅτε ἀβλαβῆ ποιῶν ἐπεδείκνυτο, ἐτερπόμεθα· ὅτε δὲ τὰ μαγείᾳ τινὶ γινόμενα, θεότητι ποιεῖν πρὸς ἀπάτην θεοσεβῶν ἔλεγεν, οὐκ ἔτι αὐτοῦ ἠνεσχόμεθα, καίτοι πολλὰ ἡμῖν ἐπαγγελομένου· πρῶτον μὲν ναὸν καὶ ἀνδριάντας ἡμῶν κατασκευασθῆναι, καὶ θεοὺς νομισθῆναι, καὶ ὑπὸ βασιλέων δο-

ξαθῆναι, καὶ δημοσίων τιμῶν καταξιωθῆναι, καὶ χρήμασιν ἀπεριορίστοις πλουτῆσαι, ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις μείζονα νομιζόμενα, ἡμῖν ὑπέσχετο, μόνον ἵνα συνόντες αὐτῷ τὸ τῆς ἐγχειρήσεως κακὸν σιωπῶμεν, ὅπως αὐτῷ τὰ τῆς ἀπάτης προχωρῇ. καὶ ὅμως οὐ συνεθέμεθα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τῆς τοιαύτης ἀπονοίας παύσασθαι συνεβουλεύσαμεν, λέγοντες αὐτῷ, παῦσαι τῆς τοιαύτης τόλμης· θεὸς εἶναι οὐ δύνασαι. φοβήθητι τὸν ὄντως θεόν. γνῶθι ὅτι ἄνθρωπος εἶ, καὶ ὅτι σου μικρός ἐστιν ὁ τῆς ζωῆς χρόνος. κἂν μέγα πλουτήσῃς, ἢ καὶ βασιλεύσῃς, τῷ μικρῷ σου χρόνῳ τῆς ζωῆς ὀλίγα τυγχάνεις πρὸς ἀπόλαυσιν. καὶ ἀσεβῶς ζήσαντα αἰώνια κόλασις περιμένει. δεῖ φοβεῖσθαι οὖν θεὸν συμβουλευόμενον, ὑφ' οὗ κριθῆναι ἔχει ἡ ἑκάστου ψυχὴ περὶ ὧν ἔπραξεν ἐνταῦθα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας, ἐγέλασε. ἡμῶν δὲ εἰπόντων, τί τὰ σοι συμφέροντα συμβουλευόντων καταγελᾷς· ἐκεῖνος, γελῶ ὑμῶν, ἔφη, τὴν μωρὰν ὑπόληψιν, ὅτι πιστεύετε ἀθάνατον εἶναι τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχήν. κἀγὼ ἔφην, οὐ θαυμάζομεν ὦ Σίμων, εἰ ἀπατᾶν ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς, ἀλλ' ἐκπληττόμεθα τίνι λόγῳ καὶ σεαυτὸν ἀπατᾷς. λέγε οὖν ἡμῖν ὦ Σίμων· εἰ καὶ τῶν ἄλλων οὐδεὶς πεπληροφόρηται ἀθάνατον εἶναι τὴν ψυχήν, ἀλλ' οὖν γε σὺ καὶ ἡμεῖς· σὺ μὲν, ὡς ἀνθρωπείου σώματος χωρίσας αὐτήν, καὶ προσομιλήσας καὶ ἐπιτάξας· ἡμεῖς δὲ, ὡς συμπαρόντες καὶ τὴν ἐπιταγὴν ἀκούσαντες, καὶ τὸ κελευθὲν ἐναργῶς ἱστορήσαντες. καὶ ὁ Σίμων, ἐγὼ μὲν οἶδα τί λέγετε· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε περὶ τίνος διαλέγεσθε. καὶ ἐγὼ Νικήτης ἔφην, ἐπεὶ οἶδας λέγε· εἰ δὲ μὴ οἶδας, μὴ δόκει ἡμᾶς τῷ λέγειν σε μὲν εἰδέναι, ἡμᾶς δὲ μή, ἀπατᾶσθαι δύνασθαι. οὐ γάρ ἐσμεν οὕτω νήπιοι, ἵνα πανοῦργον ἐνσπείρῃς ἡμῖν ὑποψίαν, καὶ τῷ νομίζειν σέ τι τῶν ἀπορρήτων εἰδέναι,

ὑποχειρίους λάβῃς. καὶ ὁ Σίμων ἔφη, ὅτι μὲν ἐχώρισα ψυχὴν ἀνθρωπείου σώματος, οἶδα ὑμᾶς εἰδότας· ὅτι δὲ οὐχ ἡ τοῦ τεθνεῶτος ψυχὴ ὑπουργεῖ, ἀλλὰ δαίμων τις ὑποκρινόμενος εἶναι ψυχὴ, οἶδα ὑμᾶς ἀγνοοῦντας. καὶ ἐγὼ Νικήτης ἔφην, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ ἠκούσαμεν ἄπιστα· τοῦ δὲ τοιούτου λόγου ἀπιστότερον οὐ προσεδοκήσαμεν ἀκοῦσαί ποτε. εἰ γὰρ δαίμων ὑποκρίνεται ἡ τοῦ τεθνεῶτος εἶναι ψυχὴ, τίς ἄρα τῆς ψυχῆς χρεία τοῦ χωρισθῆναι τοῦ σώματος. οὐκ αὐτοὶ δὲ παρόντες ἠκούσαμεν σου τοῦ σκήνους τὴν ψυχὴν ἐξορκίζοντος; πῶς δὲ καὶ ἄλλου ὁρκιζομένου, ἕτερος μὴ ὁρκισθεὶς ὡς φοβηθεὶς ὑπακούει. οὐκ ἄρα δὲ καὶ αὐτὸς ἐξεταζόμενός ποτε πρὸς ἡμῶν, τίνος χάριν ἐνίοτε καὶ παύονται αἱ προσεδρεῖαι, εἴρηκας ὅτι ψυχὴ πληρώσασα τὸν ὑπὸ γῆς χρόνον ὃν ἔμελλεν ἐν σώματι διατελεῖν, εἰς ᾅδην πορεύεται· προστίθης δὲ λέγων, ὅτι τῶν ἰδίῳ θανάτῳ τελευτησάντων αἱ ψυχαὶ ἐπειδὴ πρὸς ᾅδην αὐτόθι χωρήσασαι φρουροῦνται, οὐχ ὅπως ἐλθεῖν ἀφίενται; ταῦτα τοῦ Νικήτου εἰπόντος, Ἀκύλας αὐτὸς πάλιν ἔφη, ἐβουλόμην παρὰ σοῦ τοῦτο μόνον μαθεῖν Σίμων, εἴτε ψυχὴ, εἴτε δαίμων ἐστὶ τὸ ὁρκιζόμενον, τί δὲ καὶ φοβούμενον οὐ παραπέμπεται τοὺς ὅρκους. καὶ ὁ Σίμων, κόλασιν, φησὶ, παρακούσασα οἶδε μέλλειν παθεῖν. καὶ ὁ Ἀκύλας, οὐκοῦν ἡ ὁρκιζομένη ψυχὴ ἔρχεται, καὶ κρίσις ἄρα γίνεται. εἰ οὖν αἱ ψυχαὶ ἀθάνατοι, πάντως ἐστὶ καὶ κρίσις· ὥστε εἰ καὶ τοὺς ἐπὶ κακῇ πράξει ὁρκισθέντας, εἶτα καὶ παρακούσαντας καταδικασθῆναι φὴς, πῶς οὐ πεφόβησαι σὺ τούτους καταναγκάζειν, τῶν ἀναγκαζομένων ἐπὶ παρακοῇ κολαζομένων. τὸ γὰρ ἤδη σε μὴ παθεῖν ἐφ' οἷς ἔδρασας, οὐ θαῦμα· ἐπεὶ μήπω κρίσις ἐστὶν, ἵνα σὺ μὲν δίκην δῷς περὶ ὧν ἠνάγκασας· τὸ δὲ ἀναγκασθὲν ὑπὸ συγγνώμην γένηται, ὡς τῆς κακῆς πράξεως τὸν ὅρκον

περιημμῆσθαι· ὁ δὲ τούτων ἀκούσας ὠργίσθη, θάνατον, εἰ μὴ σιωπῶμεν, ἡμῖν ἀπειλήσας. Ταῦτα τοῦ Ἀκύλα εἰπόντος, ἐγὼ Κλήμης ἐπυθόμην· τί δή ἄρα ἐστὶν ἃ ποιεῖ θαυμάσια· οἱ δὲ ἀνδριάντας, εἶπον, ποιεῖ περιπατεῖν· καὶ κυλιόμενος ἐπὶ πῦρ οὐ καίεται· ἐνίοτε δὲ καὶ πέταται, καὶ ἐκ λίθων ἄρτους ποιεῖ· ὄφις γίνεται, εἰς αἶγα μεταμορφοῦται, διπρόσωπος γίνεται, εἰς χρυσὸν μεταβάλλεται, θύρας κεκλεισμένας ἀνοίγει, σίδηρον λύει, ἐν δείπνοις εἴδωλα παντοδαπῶν ἰδεῶν παρίστησι· τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ σκεύη ὡς αὐτόματα φερόμενα πρὸς ὑπηρεσίαν ὁρᾶσθαι ποιεῖ, τῶν φερόντων οὐ βλεπομένων. Ταῦτα λεγόντων, ἀκούων ἐθαύμαζον. ἐμαρτύρουν δὲ τὰ τοιαῦτα αὐτοὶ ἑωρακέναι. Τούτων οὕτω ῥηθέντων, ἧκε Ζακχαῖος τοιαῦτα τῷ Πέτρῳ διασαφῶν. ἤδη λοιπὸν ὦ Πέτρε καιρὸς, πρὸς τὸ ἐκβαίνειν σε διαλεχθῆναι τοῖς συνελθοῦσι· πολὺς γὰρ ἐπὶ τῆς αὐλῆς συναθροισθεὶς ἀναμένει σε ὄχλος, οὗ ἐν μέσῳ καθάπερ τις πολέμαρχος ὑπ' αὐτῶν δορυφορούμενος ἕστηκε Σίμων. ὁ δὲ Πέτρος ἀκούσας, ἀρχῆς χάριν ὑποχωρῆσαί μοι κελεύσας μήπω τὸ σωτήριον βάπτισμα δεξαμένῳ, τοῖς ἤδη τελείοις, ἀναστάντες, ἔφη, εὐξώμεθα, ἵνα θεὸς τοῖς ἀνεκλείπτοις αὐτοῦ οἰκτιρμοῖς συνεργήσῃ μοι ὁρμῶντι πρὸς σωτηρίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντων ἀνθρώπων. καὶ τοῦτο εἰπὼν, εὐξάμενος ἐξῄει εἰς τὸν ὕπαιθρον τῆς αὐλῆς τόπον μέγαν ὄντα, ἔνθα συνεληλυθότες ἦσαν πολλοὶ, ἵν' ἀκουσταὶ γένωνται τῶν λεχθησομένων. στὰς οὖν καὶ ἰδὼν μετὰ πάσης ἡσυχίας τὸν πάντα λαὸν εἰς αὐτὸν ἀτενίζοντα, Σίμωνα δὲ τὸν μάγον εἰς μέσον ἑστῶτα, τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως· Εἰρήνη εἴη πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἑτοίμως ἔχουσι δεξιὰς διδόναι τῇ τοῦ θεοῦ ἀληθείᾳ, ἣν αὐτοῦ μεγάλην τε καὶ ἀσύγκριτον ἐν τῷ νῦν κόσμῳ ὑπάρχουσαν δωρεὰν, ὁ ἀποστείλας

ἡμᾶς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ ζῶντος θεοῦ, ταύτην ἡμῖν ἐνετείλατο τὴν προσηγορίαν, περὶ τῶν τῆς διδασκαλίας λόγων ὑμῖν ἐπιφθέγγεσθαι· ἵνα ἐάν τις ᾖ ἐν ὑμῖν εἰρήνης τέκνον, διὰ τῆς διδασκαλίας ἡμῶν καταλάβῃ αὐτὸν ἡ εἰρήνη. εἰ δὲ ταύτην λαβεῖν ὑμῶν τις μὴ θέλοι, τότε καὶ ἡμεῖς ἀποτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἡμῶν εἰς μαρτύριον, εἰς ἑτέραν ἀπίω-
» μεν οἰκίας καὶ πόλεις. καὶ ἀληθῶς ὑμῖν λέγομεν, ἀνεκτότερον
» ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῷ τῆς
» ἀπειθείας τόπῳ ἐνδιατρίβειν· πρῶτον μὲν, ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν
οὐχ οἷοί τε γεγόνατε τὴν ἀλήθειαν ἐπιγνῶναι· δεύτερον, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς ἀκούσαντες, οὐκ ἤλθετε μέχρις ἡμῶν· τρίτον, ὅτι καὶ ἐλθοῦσιν ἡμῖν ἠπειθήσατε. διὸ φειδόμενοι ὑμῶν, προῖκα εὐχόμεθα τὴν εἰρήνην ἡμῶν ἐλθεῖν ὑφ' ὑμᾶς. εἰ οὖν ταύτην ἔχειν ἐθέλετε, δεῖ ὑμᾶς προθύμως τοὺς περὶ τῆς εὐσεβείας δέξασθαι λόγους, καὶ τὴν θεῷ ἀρέσκουσαν πολιτείαν ἐπανελέσθαι, ἵν' εὐσεβῶς καὶ δικαίως ζήσαντες, τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν γένησθε κληρονόμοι. καὶ τοῦ Πέτρου ταῦτα εἰπόντος, καὶ περὶ τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ διδάξαντος, καὶ πόσα παρὰ τοῦ θεοῦ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ ἀγαθὰ ἐδωρήθη, καὶ παραινέσαντος πολλὰ περὶ μοναρχίας, ὁ Σίμων ἔξω τοῦ ὄχλου βοῇ μεγάλῃ ἔφη· ὁ ψευδόμενος ἀπατᾶν θέλεις τὸν παρεστῶτα τοῦτον ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτοὺς, θεοὺς μήτε ὀνομάζειν, μήτε λέγειν ἐξὸν εἶναι, τῶν παρὰ ἰουδαίοις δημοσίων βίβλων πολλοὺς θεοὺς λεγουσῶν. καὶ νῦν δὲ μετὰ πάντων ἀπ' αὐτῶν τούτων τῶν βιβλίων περὶ τοῦ δεῖν θεοὺς νομίζειν, συζητῆσαι βούλομαι, πρότερον περὶ οὗ ἔφης θεοῦ, δείξας μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνωτάτω καὶ πάντα δυνάμενον πρόνοιαν, καθ' ὃ ἀπρόγνωστός ἐστιν, ἀτελὴς, ἐνδεὴς, καὶ ὅλως οὐκ ἀγαθός. ἀμέλει καὶ τούτου δειχθέντος ἀπὸ τῶν γραφῶν, ὡς

ἐγὼ λέγω, ἐπεὶ ἀγράφως περιλείπεται εἶναι θεός, προγνω-
στικός, τέλειος, ἀνενδεής, ἀγαθός, πάντων ἀπηλλαγμένος κακῶν·
ὃν δὲ σὺ φῂς δημιουργόν, τοῖς ἐναντίοις ἀντικείμενος τυγχάνει.
αὐτίκα γοῦν ὁ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ γεγονὼς Ἀδάμ, καὶ τυφλὸς
κτίζεται, ἐφ' ᾧ καὶ παραβάτης εὑρίσκεται, καὶ τοῦ θεοῦ ἐκβάλλε-
ται, καὶ θανάτῳ ζημιοῦται· ὁμοίως τε καὶ ὁ πλάσας αὐτόν, ἐπεὶ
» μὴ τὰ πάντα ὁρᾷ, ἐπὶ τῇ Σοδόμων καταστροφῇ, δεῦτε, λέγει,
» καὶ καταβάντες ἴδωμεν εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομέ-
» νην πρός με συντελοῦνται, εἰ δὲ μὴ ἵνα γνῶ· καὶ ἀγνοοῦντα
» ἑαυτὸν δείκνυσι. τῷ δὲ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδάμ, ἐκβάλωμεν αὐ-
» τόν, μή πως ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἅψηται τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς
» καὶ φάγῃ, καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· φθονεῖ. καὶ τῷ γεγράφθαι, ὅτι ἐνε-
» θυμήθη ὁ θεὸς ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον· καὶ μετανοεῖ καὶ ἀγνοεῖ.
τὸ γὰρ ἐνεθυμήθη, σκέψις ἐστίν, ἥτις δι' ἄγνοιαν ὧν βούλεται, τὸ
τέλος ἀκριβῶσαι θέλει· ἢ ἐπὶ τῷ παρὰ γνώμην ἀποβαίνειν με-
» ταμελουμένου. καὶ τὸ γεγράφθαι, ὅτι ὠσφράνθη κύριος ὀσμὴν
» εὐωδίας, ἐνδεοῦς ἐστί, καὶ τὸ ἐπὶ κνίσῃ σαρκῶν ἡσθῆναι, οὐκ ἀ-
» γαθοῦ. τὸ δὲ πειράζειν ὡς γέγραπται, ὅτι ἐπείραζε κύριος τὸν
» Ἀβραάμ, κακοῦ, καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς ἀγνοοῦντος. ὁμοίως
ὁ Σίμων πολλὰ τῆς γραφῆς κακῶς ἐκλαμβάνων, δεικνύειν ἔ-
σπευδε πάντι πάθει τοῖς ἀνθρώποις ὁμοίως τὸν θεὸν ὑποκείμε-
νον. καὶ ὁ Πέτρος, εἰ μηδὲν ἀγαπᾷ, φησίν, ὁ κακὸς καὶ πάνυ μοχθη-
ρὸς ἐφ' οἷς ἁμαρτάνει ἑαυτὸν ἐλέγχειν, ἀπόκριναί μοι. καὶ ὁ Σίμων,
οὐκ ἀγαπᾷ, ἔφη· καὶ ὁ Πέτρος· πῶς οὖν κακὸς καὶ μοχθηρὸς εἶναι
δύναται ὁ θεός, εἴπερ αὐτοῦ θελήματι τὰ κατ' αὐτοῦ δεινὰ
δημοσίᾳ γραφέντα παρετέθη. καὶ ὁ Σίμων, ἐνδέχεται μὴ κατὰ
προαίρεσιν αὐτοῦ ἐφ' ἑτέρας δυνάμεως τὸν κατ' αὐτοῦ γρα-
φῆναι ἔλεγχον. καὶ ὁ Πέτρος ἔφη, πρότερον οὖν τοῦτο ζητήσω-

μὲν· εἰ μὲν ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ βουλῆς ἑαυτὸν ἤλεγξεν, ὡς φθάσας σὺ πρότερον ὡμολόγησας, πονηρὸς οὐκ ἔστιν· εἰ δὲ καὶ ὑφ' ἑτέρας δυνάμεως, ζητητέον καὶ πάνυ τι σφόδρα ἐξεταστέον, μή τις αὐτὸν μόνον ἀγαθὸν ὄντα, ἐπὶ πᾶσι τοῖς κακοῖς ὑπέλαβε. καὶ ὁ Σίμων· πρόδηλος εἶ φεύγων ἀπὸ τῶν γραφῶν ἀκοῦσαι τὸν κατὰ τοῦ θεοῦ σου ἔλεγχον. καὶ ὁ Πέτρος, αὐτός μοι φαίνῃ τοῦτο ποιεῖν. ὁ γὰρ τάξιν ζητήσεως φεύγων, ἐξέτασιν ἀληθῆ γενέσθαι οὐ βούλεται. ὅθεν ἐγὼ τῇ τάξει χρώμενος, καὶ βουλόμενος πρότερον τὸν συγγραφέα νοηθῆναι, πρόδηλός εἰμι τὴν εὐθεῖαν ὁδεύειν θέλων. καὶ ὁ Σίμων, ὁμολόγησον πρότερον, εἴ γε τὰ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ γεγραμμένα ἀληθῆ ἐστι· καὶ οὐκ ἔστιν ὁ τῶν ὅλων δυνατώτερος κατὰ τὰς γραφὰς πάσῃ ὑποκείμενος πονηρίᾳ, καὶ ὕστερον ζητήσομεν τὸν συγγράψαντα. καὶ ὁ Πέτρος, ἵνα μὴ δόξω, ἀποκρίνομαι. ἐγώ φημι ὅτι τὰ δοκοῦντά σοι ταῦτα κατὰ θεοῦ γεγράφθαι, ἀληθῆ μέν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ οὕτως, οὔπω τὸν θεὸν δείκνυσι πονηρόν. καὶ ὁ Σίμων, πῶς οὖν, ἔφη, τοῦτο συστῆσαι δύνασαι. καὶ ὁ Πέτρος, τὸν Ἀδὰμ τυφλὸν λέγεις γεγενῆσθαι, ὅπερ οὐκ ἦν. οὐ γὰρ ἂν τυφλῷ ἐντελλόμενος ἐδείκνυε λέγων, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, μὴ γεύσασθε. καὶ ὁ Σίμων μεταβαλὼν, τυφλὸν ἔλεγε τὸν νοῦν αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος, πῶς καὶ τὸν νοῦν τυφλὸς ἠδύνατο εἶναι, ὁ πρὸ τοῦ γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ, συμφώνως τῷ κτίσαντι αὐτὸν οἰκεῖα πᾶσιν ἐπιθεὶς τοῖς ζώοις ὀνόματα. καὶ ὁ Σίμων, εἰ πρόγνωσιν εἶχεν Ἀδὰμ, διὰ τί οὐ προέγνω τὸν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπατήσαντα ὄφιν. καὶ ὁ Πέτρος, εἰ πρόγνωσιν μὴ εἶχεν Ἀδὰμ, πῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐσομένας πράξεις ἅμα τῷ γεννηθῆναι, καὶ τὰ ὀνόματα ἐπιτέθεικε, τὸν μὲν πρῶτον καλέσας Κάϊν, ὃ ἑρμηνεύεται ζῆλος, ὃς καὶ ζηλώσας ἀνεῖλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Ἄβελ, ὃ ἑρμηνεύεται πένθος· ἐπ' αὐ-

τῷ γὰρ προφήτῃ φοιβηθέντι ἐπείθησαν οἱ γονεῖς· εἰ δὲ Ἀδὰμ ἔρ-
γον θεοῦ ὑπάρχων πρόγνωσιν εἶχε, πολλῷ μᾶλλον ὁ δημιουργή-
σας αὐτὸν θεός. σὺ δὲ ὦ Σίμων κακῶς νοεῖς τὰς θείας γραφάς,
" φιμώθητι· τὸ δὲ γεγράφθαι, ἐνεθυμήθη ὁ θεὸς, ὡς λογισμῷ
" χρησαμένου διὰ τὴν ἄγνοιαν· ἔτι μὴν καὶ, ἐπείραζε κύριος
" τὸν Ἀβραάμ, ἵνα γνῷ εἰ ὑπενέγκῃ· καὶ τὸ, καταβάντες ἴδωμεν
" εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρός με συντελοῦν-
" ται· εἰ δὲ μὴ ἵνα γνῶ· καὶ ἵνα μὴ εἰς πολὺ μηκύνω τὸν λόγον,
σαφῆ τὴν διάνοιαν καὶ διάγνωσιν αἱ ῥήσεις ἔχουσιν αὗται,
μὴ καταγινώσκουσαι τοῦ θεοῦ ἄγνοιαν, κἂν τὴν σὴν ὑπὸ δια-
φθόρῃ διάνοιαν. ὅτι δὲ ὄντως προγινώσκει, λέγει τῷ Ἀβραάμ,
" γινώσκων γνώσῃ ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ
" ἰδίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ, καὶ κακώσουσι, καὶ ταπεινώσουσιν αὐ-
" τοὺς ἔτη τετρακόσια. τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι κρινῶ ἐγώ. μετὰ
" δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· σὺ δὲ ἀπε-
" λεύσῃ πρὸς τοὺς πατέρας σου μετ' εἰρήνης, ταφεὶς ἐν γήρᾳ κα-
" λῷ· τετάρτῃ δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε. ταῦτα δὲ πάντως
μετὰ πολλὰς ἄρα συμβήσεσθαι μέλλοντα γενεὰς, προγινώσκον-
τός ἐστι καὶ σαφέστατα εἰδότος. ἡ μὲν οὖν περὶ τούτων ζήτησις,
καὶ εἰς τρίτην παρετείνετο τὴν ἡμέραν. ἐπιφωσκούσης δὲ τῆς
τετάρτης, φυγὰς ὁ Σίμων εἰς Τύρον ᾤχετο. καὶ οὐ μετὰ πολλὰς
ἡμέρας ἀφίκοντό τινες ἐκεῖθεν ἐπαγγέλλοντες τῷ Πέτρῳ, ὅτι Σί-
μων μεγάλα θαυμάσια ἐν Τύρῳ ποιῶν, πολλοὺς τῶν ἐκεῖ κα-
τέπληξε, καί σε πολλαῖς διαβολαῖς μισητὸν ἐποίησε. ταῦτα
ἀκούσας ὁ Πέτρος, τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ πάντα τὸν λαὸν συνα-
θροίσας, ἐπεὶ, φησὶν, ὁρμῶντός μου εἰς τὰ ἔθνη τὰ πολλοὺς
θεοὺς λέγοντα, κηρύξαι καὶ διδάξαι ὅτι εἷς ἐστι θεὸς ἐν τρισὶν
ὑποστάσεσιν, ὃς οὐρανὸν ἔκτισε, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς
πάντα,

πάντα, ὅπως ἀγαπήσαντες αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι σωθῆναι δυνηθῶσι, παραλαβὼν ὁ διάβολος, Σίμωνα παραπέστειλεν, ἵνα πείσῃ πάντα ἄνθρωπον καταφεύγειν τοῖς μὴ οὖσι θεοῖς, καὶ ἀρνήσωνται πιστεύειν εἰς ἕνα θεὸν τὸν ποιήσαντα πάντα, τά τε ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, χρή με ταχέως αὐτὸν καταλαβεῖν, ἵνα μὴ ἡ διδασκαλία τοῦ Σίμωνος ἐγχρονίσασα, παντελῶς πάντων ἐπικρατήσῃ. δεῖ οὖν ἀντ' ἐμοῦ τινὰ τὸν ἐμὸν ἀναπληρῶσαι τόπον· καὶ πάντες τοῦ θεοῦ ἐκτενῶς δεηθῶμεν, ὅπως τὸν ὄντα ἄξιον ὁ θεὸς ἀναδείξῃ. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέθηκε χεῖρας τῷ Ζακχαίῳ, καί φησι, δέσποτα κύριε ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ πνεύματός σου τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ, σὺ διαφύλαξον τοῦτον ποιμαίνειν τὸν λαόν σου, ὃν ἐξελέξω. καὶ ταῦτα εἰπὼν, πρὸς τὸν λαὸν ἔφη, ὅσοι βαπτισθῆναι θέλετε, ἀπὸ τῆς αὔριον νηστεύειν ἄρξασθε. μετ' ὀλίγας ἡμέρας βαπτίζειν ἀρξάμενος, ἐμὲ Κλήμεντα φωνήσας καὶ Νικήτην καὶ Ἀκύλαν, ἔφη, μέλλοντί μοι πρὸς τὴν Τύρον ὁρμᾶν μεθ' ἡμέρας ἑπτὰ, βούλομαι δὲ τάχος ὑμᾶς ἐκεῖ γενομένους, καὶ παρὰ τῇ Χαναανίτιδι Βερνίκῃ Ἰούστης θυγατρὶ λανθανόντως ἐπιξενωθέντας, τὰ κατὰ τὸν Σίμωνα πάντα διερευνησαμένους, ἀκριβῶς γράψαι μοι· διὸ ἐξ αὐτῆς πορεύεσθε μετ' εἰρήνης. καὶ δὴ βαπτίζοντα καταλιπόντες αὐτὸν, εἰς Τύρον τῆς Φοινίκης ἐπορευόμεθα. καὶ παρὰ τῇ προειρημένῃ Χαναανίτιδι καταχθέντες, καὶ δαψιλοῦς παρ' αὐτῇ ξενίας καὶ φιλοτίμου τυχόντες, περὶ τοῦ Σίμωνος αὐτίκα διελεγόμεθα· Σίμων ἐστὶν ὁ μάγος, εἰπόντες, ἐπὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ πρὸς τὸν κύριον ἡμῶν Πέτρον ζητήσεως ἡττηθεὶς, φυγὰς ἐνταῦθα ὡς εἶχεν εὐθὺς ἀπέδρα, καὶ λοιδορούμενος αὐτῷ, συναρπάζει τὰς τῶν ἁπλουστέρων ψυχάς· καὶ μάγος ὢν αὐτὸς, μάγον ἐκεῖνον ἀποκαλεῖ· καὶ πλά-

νος ὢν ἐκεῖ, τὸν ἀπόστολον πλαίον ἀποκρύπτει· καὶ διὰ πάντων αὐτὸς ἡττηθεὶς, καὶ φυγῇ αἰσχρῶς ἑαυτὸν ἐπιτρέψας, φάσκει νενικηκέναι. ἡ Βερνίκη μὲν οὖν, οὕτω καὶ αὐτὴ ταῦτα ἔχειν εἶπε· καὶ τἄλλα δὲ περὶ ἑαυτῆς τὰ λειπόμενα προσετίθει. φαντάσματα γὰρ, ἔφη, μετὰ ὅ τῇδε αὐτὸν ἐπιστῆναι, καὶ ἰνδάλματα καθ᾽ ἑκάστην ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ποιεῖν, πᾶσαν ἐκπλήττει τὴν πόλιν· ὡς ἀνδριάντας μὲν αὐτοῦ διερχομένου κινεῖσθαι, καὶ σκιὰς δὲ πολλάκις αὐτοῦ προηγεῖσθαι, ἃς καὶ τῶν τεθνηκότων ψυχὰς αὐτὸς ὀνομάζει. πολλοὺς δὲ αὐτὸν καὶ γόητα λέγοντας, ὕστερον εἰς εὐωχίαν δῆθεν καλέσας, βοῦν τε θύσας, καὶ αὐτοὺς ἑστιάσας, διαφόροις περιέβαλε νόσοις· καὶ δαίμονας δὲ αὐτοῖς ἐνῆκε· καὶ ὅλως πολλοὺς κακώσας, θεὸς εἶναι νενόμισται. ὅθεν οὐκ οἴομαι δυνήσεσθαί ἵνα, τοσοῦτον πῦρ ἀναφθὲν κατασβέσαι. διὸ τοῦ μὴ κινδυνεῦσαι ὑμᾶς χάριν παρακαλῶ, μηδὲν ἐγχειρήσητε πρὸς αὐτὸν, πρὶν ἂν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀφίκηται, ὃς τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δοκιμώτατος ὑπάρχων μαθητὴς, δυνήσεται μόνος πρὸς τοσαύτην δυναστείαν ἀνταγωνίσασθαι. ταῦτα τῆς Βερνίκης εἰπούσης, ἡμεῖς ἕωθεν πάντα τὰ κατὰ τὸν Σίμωνα γράψαντες, εἰς περίπατον ἐτραπόμεθα. καὶ δὴ καὶ Ἀππίων ὑπήντα ἡμῖν μεθ᾽ ἑτέρων τριάκοντα, Ἀππίων ἐκεῖνος, οὗ προσθεν ἐμνήσθημεν· καὶ ἅμα τῷ ἰδεῖν με, προσαγορεύσας τε καὶ κατασπασάμενος, οὗτος ἐστι Κλήμης, ἔφη τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, περὶ οὗ πολλὴν ἐν εὐγενείᾳ τε καὶ τρόπων ἐλευθερείᾳ πρὸς ὑμᾶς ἐποιούμην λόγον· ὅτι ἀνὴρ υἱός τε ὢν ἀπὸ Καίσαρος Τιβερίου, καὶ πᾶσαν ἑλληνικὴν παιδείαν ἐξησκημένος, ὑπὸ βαρβάρου τινὸς τὴν προσηγορίαν Πέτρου, τὰ χριστιανῶν ποιεῖ καὶ λέγειν ἠπάτηται. ὅθεν ἀξιῶ συναγωνίσασθέ μοι πρὸς τὴν τούτου διόρθωσιν. ἐφ᾽ ὑμῶν γὰρ αὐτοῦ πυνθάνομαι, καὶ λεγέτω μοι· ἐπεὶ

πρὸς τὸ εὐσεβεῖν ἑαυτὸν ἀποδεδωκέναι νομίζει, πῶς οὐχὶ καὶ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖ, τὰ πάτρια μὲν καταλιπὼν, ἀποκλίνας δὲ εἰς ἔθη βάρβαρα καὶ ἀλλόκοτα. κἀγὼ πρὸς αὐτὸν, τὴν μὲν πρὸς ἐμὲ σοῦ, φημὶ, ἀγαθὴν προαίρεσιν ἀποδέχομαι· τὴν δὲ ἀγνωσίαν ἀποσείομαι. ἡ μὲν γὰρ προαίρεσις ἀγαθὴ, ὅτι περ ἐν οἷς δοκεῖς καλοῖς, ἐν τούτοις εἶναί με θέλεις· ἡ δὲ γνῶσις οὐκ ὀρθῶς ἔχουσα. προφάσει γὰρ φιλίας, λανθάνεις πρὸς ἀπάτην ἡμᾶς ἐκκαλούμενος. καὶ ὁ Ἀππίων, οὐ κοινῇ ἀγνωσίᾳ σοι δοκεῖ τὰ πάτρια, ἔφη, φυλάττοντα, τὰ ἑλλήνων φρονεῖν; κἀγὼ τὸν εὐσεβεῖν προῃρημένον, ἀπεκρινάμην, οὐ πάντως φυλάττειν τὰ πάτρια δεῖ· ἀλλὰ φυλάττειν μὲν, ἐὰν ᾖ εὐσεβῆ· ἀποσείεσθαι δὲ, μὴ οὕτως ἔχοντα. ἐνδέχεται γάρ τινα πατρὸς ἀσεβοῦς ὄντα, καὶ βουλόμενον εὐσεβεῖν, μὴ τὰ τοῦ πατρὸς ἐθέλειν μιμεῖσθαι, καὶ κατ' ἴχνος αὐτοῖς ἕπεσθαι. καὶ ὁ Ἀππίων, τί οὖν· τὸν σὸν πατέρα φὴς οὐκ ἀγαθοῦ γεγονέναι βίου; κἀγὼ ἔφην, ὅτι κακοῦ μὲν αὐτὸν οὐκ ἂν εἴποιμι, πλὴν ὅτι τοῖς ψευδέσι καὶ κακοῖς τῶν ἑλλήνων ἐπίστευε μύθοις. καὶ ὅς, τίνες οἱ μῦθοι οὗτοι, φησίν. ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν, ἡ περὶ τὸν θεὸν, εἶπον, οὐκ ὀρθὴ δόκησις, ἣν ἐὰν μακροθυμῇς, μετὰ τῶν ἄλλων ἀκούσῃ φιλομαθῶν. διὸ περὶ τῶν διαλόγων, εἴς τινα πλείονα παρεχόμενον ἡσυχίαν ὑποχωρήσωμεν τόπον. καὶ δὴ περιιόντες ἔνθα ναμάτων τῶν ψυχρῶν καταρρεύματα, καὶ δένδρων παντοίων χλοερῶν τέρψις, ἐκαθεζόμεθα. ἐπεὶ δὲ πάντες ἦσαν ὁρῶντες ἀτενῶς εἰς ἐμὲ, οὕτω τοῦ πρὸς αὐτοὺς ἄρχομαι λόγου. πολλή τις, ὦ ἄνδρες, διαφορὰ τυγχάνει ἀληθείας τε καὶ συνηθείας. οἱ μὲν γὰρ τῶν ἑλλήνων πολλοὺς θεοὺς κακοὺς καὶ πολυπαθεῖς ἡγήσαντο, ἵνα οἱ τὰ ὅμοια πράττειν θέλοντες, ἐκείνους ἔχωσι τοῦ κακοῦ συνηγόρους· ἄλλοι δὲ εἱμαρμένην εἰσηγήσαντο τὴν λεγομένην γένεσιν, καὶ παρ' αὐτὴν οὔτε

πάσχειν τινὰ δυνατὸν εἶναί φασιν, οὔτε ποιεῖν· ἵνα νομίσαντες ὅτι παρὰ γένεσιν οὐδεὶς οὔτε ποιεῖ, οὔτε πάσχει τι, ῥᾳδίως ἐπὶ τὸ ἁμαρτάνειν ἔρχωνται· καὶ ἁμαρτάνοντες, μὴ μεταμέλωνται ἐφ' οἷς ἠσεβήκασιν. ἄλλοι δὲ ἀπρονόητα δογματίζουσι τὰ παρόντα, καὶ αὐτομάτως φέρεσθαι τὸ πᾶν εἰσάγουσι, μηδενὸς ἐφεστηκότος δεσπότου· ὃ δὴ καὶ πάντων ἐστὶ χαλεπώτατον, οὕτω τὸν θεὸν βλασφημεῖν, καὶ τῆς τοῦ παντὸς ἐκβάλλειν προνοίας, ὥστε μηδὲ εἶναι λέγειν τὸν ἐφεστῶτα καὶ προνοούμενον, καὶ τὰ κατ' ἀξίαν τοῖς πᾶσι ἀπονέμοντα. ὅθεν οὐ ῥᾳδίως οἱ τὰ τοιαῦτα φρονοῦντες σωφρονίζονται· τὸν γὰρ ἐπερχόμενον κίνδυνον οὐ προορῶνται. ὁ δὲ τῶν, ὡς ὑμεῖς φατέ, βαρβάρων λόγος, εὐσεβέστατός ἐστιν, ἕνα θεὸν καὶ δημιουργὸν τοῦδε τοῦ παντὸς εἰσηγούμενος, τῇ φύσει ἀγαθὸν καὶ δίκαιον· ἀγαθὸν μὲν, ὡς μεταμελομένοις συγχωροῦντα τὰ ἁμαρτήματα· δίκαιον δὲ, ὡς ἑκάστῳ μὴ μετανοοῦντι, κατ' ἀξίαν τῶν πεπραγμένων ἀποδιδόντα. ἕκαστος γὰρ πρὸς δοκίᾳ τοῦ χρήσασθαι ὑπὸ τοῦ παντεπόπτου θεοῦ, πρὸς ὃ συμφέρει μᾶλλον τὴν ὁρμὴν λαμβάνει· καὶ ὁ σωφρόνως βεβιωκὼς, τῆς αἰωνίου λύεται κολάσεως. ἑκάστου δὲ τῶν παρ' ὑμῖν λεγομένων θεῶν τὰς ἀσεβεῖς διελέγξω πράξεις, τοῦ Διός τε καὶ Ποσειδῶνος, Πλούτωνός τε καὶ Ἀπόλλωνος, Διονύσου τε καὶ Ἡρακλέους, καὶ τῶν καθ' ἕνα ἕκαστον, ὧν οὐδὲ αὐτοὶ ἀγνοεῖτε, ἐκ παιδείας ἐλευθερικῆς ὁρμώμενοι, οὓς ἐπαιδεύθητε βίους, ἵνα ὡς ζηλωταὶ τῶν θεῶν, τὰ ὅμοια πράττητε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ γε πρότερον, εἰ δοκεῖ, τοῦ βασιλικωτάτου Διὸς ἄρξομαι, οὗ ὁ μὲν πατὴρ Κρόνος τὰ ἴδια τέκνα, ὡς λέγεται, καταπιὼν, τῇ ἐξ ἀδάμαντος ἅρπῃ τοῦ πατρὸς τὰ μόρια θερίσας, τῆς πρὸς γονεῖς εὐσεβείας καὶ τῆς πρὸς τὰ τέκνα φιλίας, τοῖς τὰ μυστικὰ τῶν θεῶν ζηλοῦσιν, εἰκόνας καὶ τύπους παρέσχετο. αὐτὸς δὲ ὁ Ζεὺς τὸν αὐτοῦ πα-

τέρα δείσας, κατέῤῥαξεν εἰς Τάρταρον, καὶ τοὺς ἄλλους κολά-
ζει θεούς· τοῖς δὲ ἀῤῥητουργεῖν ἐθέλουσι τὴν Μῆτιν γαμήσας κα-
τέπιεν. ἣν δὲ ἡ Μῆτις γονή. βρέφος γὰρ καταπιεῖν, ἀδύνατον. ὑ-
πὲρ δὲ ἀπολογίας παιδεραστῶν, Γανυμήδην ἁρπάζει· καὶ μοι-
χοῖς ὑπὲρ μοιχείας βοηθῶν, αὐτὸς πολλάκις μοιχὸς εὑρίσκεται.
ἀδελφογαμεῖν δὲ παρατρέπεται, ἀδελφαῖς αὐτοῦ συνελθὼν
Ἥρα, καὶ Δήμητρι, καὶ Ἀφροδίτῃ τῇ οὐρανίᾳ, ἣν τινες Δωδώ-
νην λέγουσι· ταῖς δὲ θυγατράσι μίγνυσθαι βουλομένοις, Περσε-
φόνῃ συνεληλυθώς, παράδειγμα πονηρὸν ἐκ τῶν μύθων γίνε-
ται. ἄλλα τε μυρία ἠσέβηκεν, ἵνα ὑπὸ τῶν δυσσεβῶν διὰ τὴν
ὑπερβάλλουσαν ἀκρασίαν, καὶ θεὸς εἶναι τοῖς ἰδιώταις ὁ μῦθος
δογματισθῇ. τούτων οὐχ ὡς ἔτυχεν ἐγὼ καταγνούς, τῷ μόνῳ
ἀγαθῷ θεῷ προσέφυγον, ἀποδεδωκὼς τὴν πίστιν ἀσφαλῆ τῇ
κρίσει, ὅτι ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ δικαίας κρίσεως καὶ νόμος ὥρισται, καὶ
ἡ ψυχὴ πάντως ὃ καὶ ἀξίαν ὧν ἔπραξεν ὅπου δή ποτε ἀπο-
λαμβάνει. ταῦτά μου εἰπόντος, ὁ Ἀπίων ἐπήνεγκε τῷ λόγῳ·
τί γάρ, οὐχὶ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡμῶν νόμοι ἀπαγορεύουσι τὰ τοιαῦτα;
καὶ τοὺς μοιχούς τε καὶ ἄλλως τὰ ἐναντία πράττοντας τιμωρεῖσθαι
νομοθετοῦσι; κἀγὼ ἔφην, οὐκοῦν οἱ ἡμῶν θεοὶ τὰ ἐναντία
τοῖς νόμοις διαπραξάμενοι, κόλασιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὀφεί-
λουσι. πῶς δὲ σωφρονίζειν ἐμαυτὸν δυνήσομαι, ὑπολαμβάνων
ὅτι οἱ θεοὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἅμα τῇ μοιχείᾳ, τὰ χαλεπὰ πάντα
διεπράξαντο, καὶ δίκην οὐ δεδώκασι, ταύτῃ μᾶλλον ὀφείλοντες
δοῦναι, ὡς μὴ δουλεύοντες ἐπιθυμίᾳ. εἰ δὲ ὑπέκειντο, πῶς ἦ-
σαν θεοί. καὶ ὁ Ἀπίων, ἔστωσαν ἡμῖν σκοποὶ μηκέτι θεοί, ἀλ-
λὰ δικασταί, εἰς οὓς ἀφορῶντες, φοβηθησόμεθα ἁμαρτάνειν. κἀ-
γὼ ἔφην, οὐκ ἔστιν ὅμοιον ὦ Ἀπίων. ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἀνθρώ-
πον τὸν σκοπὸν ἔχων, ἐλπίδι τοῦ λαθεῖν, ἁμαρτάνει πάντως τὸ λ

μήσει· ὁ δὲ θεὸν πανεπόπτην τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ ὁρισάμενος,
εἰδὼς αὐτὸν λαθεῖν μὴ δύνασθαι, καὶ τὸ λάθρα ἁμαρτάνειν πα-
ραιτήσεται. Ταῦτα ὁ Ἀππίων ἀκούσας, ᾔδειν, ἔφη, ἐξ ὅτε ἤ-
κουσα χριστιανοῖς σε προσομιλοῦντα, ἠλλοιῶσθαι τὴν γνώ-
„ μην. καλῶς γὰρ εἴρηταί τινι, φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κα-
„ καί. κἀγὼ πρὸς αὐτόν, οὐκοῦν ἐπανορθοῦσιν ἤθη μὴ χρηστὰ
ὁμιλίαι καλαί. Ταῦτά μου εἰπόντος, οἱ παρόντες φανεροὶ ἦσαν
ὥσπερ ἡδόμενοι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις· ὅθεν καὶ τῇ ὑστεραίᾳ
ἀξιώσαντες ἀφικέσθαι πάλιν, τό γε νῦν ἔχειν ὑπεχώρουν. τῇ
δὲ ἐπαύριον προσεληλυθότι τῷ Πέτρῳ ἀπήντων πλησιό-
χωροί τε οὐκ ὀλίγοι, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς Τύρου πολλοί· καὶ ἐπεφώ-
νουν λέγοντες, ὁ θεὸς διὰ σοῦ ἡμᾶς ἐλεείτω, διὰ σοῦ θερα-
πευέτω. στὰς οὖν ὁ Πέτρος ἐπὶ λίθου τινὸς ὑψηλοῦ πρὸς τὸ
δύνασθαι πᾶσι καταφανὴς εἶναι, καὶ προσαγορεύσας θεοσεβεῖ νό-
μῳ, οὕτως ἤρξατο· θεῷ τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
καὶ τὴν θάλασσαν, οὐ λείπει πρόφασις πρὸς σωτηρίαν τῶν
σώζεσθαι βουλομένων. δυνατὸς γάρ ἐστι καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν
καὶ τὰ σώματα σῶσαι. μανθάνω οὖν, ὡς βουθυτήσας Σίμων
ὁ μάγος, εἱστίασεν ὑμᾶς ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ, καὶ οἴνῳ πολλῷ κε-
ράσας, ὀλεθρίοις πάθεσι καὶ δαίμοσι παραδέδωκεν. ἀλλ' ὥσπερ
οὖν τῶν δαίμοσιν ἀποδιδομένων θυμάτων μεταλαβόντες, τῷ
τῆς κακίας ἡγεμόνι κατεδουλώθητε· οὕτως δὴ τούτων παυσά-
μενοι τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προσέλθητε. εὖ
ἴστε, ὅτι σὺν τῇ τοῦ σώματος ἰάσει, καὶ τὰς ψυχὰς ὑγιαινούσας ἕ-
ξετε, τὰ θεῷ ἀρέσκοντα μετερχόμενοι. ἔστι δὲ τὰ ἀρέσκοντα
τῷ θεῷ, τὸ αὐτῷ τε προσεύχεσθαι, καὶ τραπέζης δαιμονίων ἀ-
πέχεσθαι, μὴ ψαύειν αἵματος, ἐκ παντὸς μιάσματος ἀσπί-
λους ἑαυτοὺς συντηρεῖν, ἐν πολλοῖς σώμασι μιᾷ γνώμῃ συγχω-

τας, ὅπερ ἕκαστος ἑαυτῷ θέλει, τοῦτο καὶ περὶ τοῦ πλησίον φρο-
» νεῖν. φησὶ γάρ, οὐ θέλεις φονευθῆναι, ἕτερον μὴ φονεύσῃς· οὐ θέ-
» λεις τὴν σὴν ὑφ' ἑτέρου μοιχευθῆναι γυναῖκα, τὴν ἑτέρου
» μὴ μοίχευε γαμετήν· οὐ θέλεις τι τῶν σῶν ὅλως κλαπῆναι, ἑτέ-
» ρου μὴ κλέπτε μηδέν. καὶ οὕτως ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν τὸ εὔλογον
συννοοῦντές τε καὶ μετιόντες, θεῷ προσφιλεῖς ἔσεσθε, καὶ τῆς
ἰάσεως ἐπιτεύξεσθε. τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἐν ὀλίγαις ἡ-
μέραις κατηχηθέντες, εἶτα καὶ θεραπείας ἀξιωθέντες, τῷ ἱερῷ
προσῆλθον βαπτίσματι. ταῦτα καὶ Σιδώνιοι μαθόντες, ἱκέτας
πρὸς τὸν Πέτρον ἔστελλον, μετάκλητον ποιοῦντες πρὸς αὐτούς,
ἅτε δὴ διὰ τὰς νόσους ἀδυνάτως αὐτοὶ ἔχοντες πρὸς ἐκεῖνον
φοιτᾶν. ὁ Πέτρος τοίνυν ἡμέρας ὀλίγας ἐνδιατρίψας τῇ Τύ-
ρῳ, καὶ παντοδαπῶν αὐτοὺς ἀπαλλάξας παθῶν, ἐκκλησίαν τε
συστησάμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπομένων αὐτῷ πρεσβυτέρων ἐπίσκο-
πον αὐτοῖς καταστήσας, ὥρμησεν εἰς Σιδῶνα· Σίμων δὲ πάλιν ὁ
μάγος ἥκοντα ἤδη τὸν Πέτρον μεμαθηκώς, φυγὴν ἠγάπα· καὶ
πρὸς Βηρυτὸν ἐχώρει μετὰ Ἀππίωνος καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ. τοῦ δὲ
Πέτρου εἰσιόντος εἰς τὴν Σιδῶνα, πολλοὺς ἐπὶ κλινῶν φέροντες
εἰς ὄψιν ἐτίθεσαν. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτούς, μή με νομίσητε,
ἔφη, δύνασθαί τι πρὸς ὑμετέραν ἴασιν, ἄνθρωπον ὄντα θνη-
τὸν καὶ αὐτόν, καὶ πολλοῖς πάθεσιν ὑποκείμενον· ὑφηγήσασθαι δὲ
ὑμῖν τὸν τρόπον δι' οὗ σωθῆναι δυνατοὶ ἔσεσθε, οὐ φθονῶ, ὡς ἂν
καὶ αὐτὸς ὑπὸ Χριστοῦ διδαχθείς, καὶ μαθητὴς ἐκείνου τοῦ ἀγα-
θοῦ γενόμενος. τοιαῦτα καὶ ἐν Σιδῶνι τοῦ Πέτρου παραινοῦντος
τοῖς συνιοῦσιν, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πολλῶν κἀκεῖ μετανοίᾳ
χρησαμένων καὶ πιστευσάντων, εἶτα καὶ θεραπείας ἀξιωθέντων,
ἐκκλησίαν συνέστησε. καὶ τῶν συνεπομένων αὐτῷ πρεσβυτέρων
ἕνα καταστήσας ἐπίσκοπον, ἔξεισι τῆς Σιδῶνος. ὡς δὲ εὐθὺς ἐπι-

βη τῆς Βηρυτοῦ, σεισμὸς ἐγένετο· καὶ οἱ ὄχλοι προσιόντες τῷ Πέτρῳ, βοηθεῖν ἐδέοντο. πεφοβήμεθα γὰρ, ἔλεγον, μὴ καὶ παντελῶς ἀπολώμεθα. τότε καὶ ὁ Σίμων τολμήσας Ἀππίωνι ἅμα καὶ Ἀννουβίωνι, Ἀθηνοδώρῳ τε, καὶ ὅσοι ἕτεροι ἦσαν αὐτῷ προσεταιρισμένοι, δημοσίᾳ τοῖς ὄχλοις ἐβόα, Πέτρον ὑποδεικνύς· φεύγετε τοῦτον, ὦ ἄνδρες, πάσῃ σπουδῇ, φεύγετε· μάγος ἐστὶ λέγων, πιστεύσατε· καὶ τὸν σεισμὸν αὐτὸς οὗτος ἐν ὑμῖν εἰργάσατο, καὶ τὰς νόσους ἐκίνησεν, ἵνα ὑμᾶς καταπλήξῃ, καὶ θεὸς ἄντικρυς παρ' ὑμῖν νομισθῇ. ἡσυχίαν δὲ τοῦ λαοῦ παρασχόντος, ὁ Πέτρος βραχὺ ὑπομειδιάσας, μετὰ πολλῆς μάλα τῆς παρρησίας, ἄνδρες, ἔφη, ἅπερ οὗτοι λέγουσι θεοῦ θέλοντος, ποιεῖν δυνατὸς εἶναι ὁμολογῶ· πρὸς δὲ τούτοις ἕτοιμός εἰμι· πείθεσθέ μοι περὶ ὧν λέγω· τὴν πᾶσαν ὑμῶν ἐκ βάθρων αὐτὴν ἀναστρέψαι πόλιν. τῶν δὲ ὄχλων ὑποπληξάντων, εἶτα προθύμως ἐπαγγελλομένων τὰ ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενα πράττειν· ὁ Πέτρος, μηδεὶς ὑμῶν, ἔφη, τὸ ἑξῆς ὁμιλείτω μάγοις, μηδ' ὅλως εἰς λόγους ἐρχέσθω. οἱ δὲ ὄχλοι ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, τοῖς περὶ τὸν Σίμωνα εὐθὺς ἐπετίθεντο, καὶ πάντας ἐν ὀλίγῳ τραυματίας ποιήσαντες, οὐκ ἀνῆκαν αὐτοὺς παίοντες, ἕως παντελῶς τῆς πόλεως ἐξεδίωξαν. ἔπειτα προσιόντες ὅσοι νόσοις αὐτῶν καὶ δαίμοσι προσεπάλαιον, περὶ τῶν αὐτοῦ ποδῶν ἔκειντο. ὁ δὲ εἰς οὐρανὸν ἄρας τὰς χεῖρας καὶ τῷ θεῷ προσευξάμενος, ἰάσατο πάντας ἐκ μόνης εὐχῆς. οὐκ ὀλίγας δέ τινας ἡμέρας παραμείνας τοῖς Βηρυτίοις, καὶ πολλοὺς τῇ εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα πίστει καταρτίσας τε καὶ βαπτίσας, ἀπὸ τῶν ἑπομένων αὐτῷ πρεσβυτέρων ἕνα ἐπίσκοπον αὐτοῖς καταστήσας, εἰς τὴν Βύβλον ἐξῄει. καὶ γενόμενος ἐκεῖ, καὶ μαθὼν ὅτι Σίμων εἰς Τρίπολιν ὥρμησεν, αὐτὸς βραχὺ παραμείνας αὐτοῖς, καὶ θεραπεύσας

τῶν ἐν Βύβλῳ πολλούς, καὶ τὴν εὐσέβειαν αὐτοὺς ἐκδιδάξας, κατ᾽ ἴχνος τοῦ Σίμωνος εἰς Τρίπολιν ἐπορεύετο, μεταδιώκειν αὐτὸν μᾶλλον, οὐχ ὑποφεύγειν προῃρημένος. εἰς δὲ τὴν Τρίπολιν εἰσιόντι τῷ Πέτρῳ, τῶν φιλομαθεστέρων πολλοὶ συνῆλθον ἔκ τε τῆς Τύρου, καὶ Σιδῶνος, καὶ Βηρυτοῦ, καὶ Βύβλου· οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῶν ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς πόλεως ὄχλων πλείους συνέρρεον, ἱστορῆσαι Πέτρον βουλόμενοι. ἔνιοι δὲ τῶν ἀδελφῶν, οἳ καὶ ἦσαν ὑπ᾽ ἐκείνου προεκπεμφθέντες, διηγοῦντο ἡμῖν τά τε κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τὰ πραττόμενα παρὰ Σίμωνος ἀκριβῶς· ἀποδεξάμενοί τε ἡμᾶς, ἐπὶ τὴν Μαρόωνος ἦγον οἰκίαν. ὁ δὲ Πέτρος ἐπ᾽ αὐτῷ ἤδη τῷ τῆς ξενίας πυλῶνι γεγονώς, ἐπιστραφείς, τοῖς ὄχλοις ὑπέσχετο αὔριον περὶ θεοσεβείας διαλεχθῆναι. ἐπεὶ δὲ καὶ εἰσῆλθε, μὴ μεταλαβεῖν πρότερον ἔφη τροφῆς, πρὶν ἢ τοὺς συνεληλυθότας διαναπαύσῃ. ἀποκριναμένων δὲ ἡμῶν, ὅτι σπουδῇ πάντας αὐτοὺς διαναπαύσομεν, ὁ Πέτρος ἀκούσας καὶ εὐλογήσας ἡμᾶς, ἐξῆλθε, καὶ λουσάμενος ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ εἰσελθών, εἶτα καὶ σιτίων μεταλαβών, ἑσπέρας καταλαβούσης ὕπνωσεν. ἄρτι δὲ περὶ τὰς δευτεραίας τῶν ἀλεκτρυόνων ᾠδὰς ἀναστάς, καὶ εὑρὼν ἡμᾶς ἤδη ἐγρηγορότας, οἳ καὶ ἦμεν σὺν αὐτῷ πάντες ἑκκαίδεκα, αὐτός φημι Πέτρος, κἀγὼ Κλήμης, Νικήτης τε καὶ Ἀκύλας, καὶ οἱ προοδεύσαντες δώδεκα, μετὰ τὸ προσαγορεῦσαι πάντας, εἰσήει τις τῶν συνήθων ἀπαγγέλλων αὐτῷ, ὅτι Σίμων ὁ μάγος μαθών σε τῇ Τριπόλει ἐπιδημήσοντα, τὴν ἐπὶ Συρίαν αὐτὸς ᾤχετο. τὰ δὲ πλήθη τὴν μίαν ταύτην νύκτα ἐνιαυτοῦ περίοδον ἡγησάμενοι, τῆς δοθείσης ὑπὸ σοῦ προθεσμίας οὐ δυνάμενοι ἀναμένειν, πρὸ τῶν θυρῶν ἑστήκασι κατὰ συστάσεις καὶ συλλόγους ἀλλήλοις, περὶ τῆς τοῦ Σίμωνος μαγγανείας διομιλοῦντες. διὸ μετεωρίσας αὐτούς, καὶ ὑποσχόμενος ἐπὶ πολ-

λοῖς σε κακοῖς ἐλθόντα ἐλέγξειν, ἐπιδημήσαντα γνοὺς, νύκτωρ διέφυγε· πλεῖον ἐπιθυμοῦσιν αὐτοὶ ἀκοῦσαί σου. καὶ ὁ Πέτρος θαυμάσας τῶν ὄχλων τὴν σπουδὴν, ἀπεκρίνατο, ὁρᾶτε ἀδελφοὶ, πῶς οἱ τοῦ κυρίου ἡμῶν λόγοι ἐμφανῶς πληροῦνται. μέ-
" μνημαι γὰρ αὐτοῦ εἰρηκότος, ὅτι πολλοὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν,
" καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης· καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ
" Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ· ἀλλὰ καὶ πολλοί, φησί, κλητοί, ὀ-
" λίγοι δὲ ἐκλεκτοί. τὸ μὲν οὖν ἐλθεῖν οὐκ αὐτῶν ἐστιν ἴδιον, ἀλλὰ
τοῦ κεκληκότος θεοῦ· ἐὰν δὲ μετὰ τὸ κληθῆναι τὰ ἀγαθὰ πράξωσι, τοῦτο αὐτῶν ἴδιον, καὶ τῆς προσηκούσης τεύξονται μισθαποδοσίας. ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὸν πολὺν ὄχλον ἰδὼν ὡραίως καθάπερ ἥσυχόν τι ῥεῦμα ποταμοῦ ἐπιρρέοντα, ἔφη τῷ Μαροώνῃ. ποῦ τις τόπος ἐστὶν ἐνταῦθα, τοὺς ὄχλους χωρεῖν δυνάμενος. τοῦ δὲ Μαρώνου εἰς κεκηπευμένον τόπον καὶ ὑπαίθριον αὐτὸν ἄγοντος, εἵποντο καὶ οἱ ὄχλοι. καὶ ὁ Πέτρος ἐπί τινος βάσεως ἀνδριάντος οὐ πάνυ μετεώρου στάς, ἅμα τῷ τὸν ὄχλον θεοσεβεῖ ἔθει προσαγορεῦσαι, ἰδὼν πολλοὺς τῶν παρεστώτων ἀπὸ δαιμόνων τε καὶ πολλῶν χρονίων ἐνοχλουμένους, βρυχωμένους τε μετ' οἰμωγῆς καὶ πίπτοντας μετὰ ἱκεσίας, ἐπιτιμήσας αὐτοῖς καὶ ἡσυχίαν ἔχειν ἐπιτάξας, καὶ τὴν ἴασιν μετὰ τὸ διαλεχθῆναι καθυποσχόμενος, τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως· ὁ μόνος ἀγαθὸς θεὸς, τὰ πάντα καλῶς πεποιηκὼς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἐξεπέστειλε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὰ ἐκείνῳ δοκοῦντα ἐκφᾶναι, καὶ νόμον αἰώνιον δοῦναι, ἵνα φυλάσσοντες αὐτὸν διὰ παντὸς, καὶ βαπτισθέντες εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, τῆς αἰωνίου ζωῆς καταξιωθῶμεν. σπουδάσατε δὲ πρότερον ἐκδύσασθαι τὸ ῥυπαρὸν ἡμῶν ἔνδυμα τῆς ἀπιστίας, ὅπερ οὐκ ἄλλως ἀποδύσασθαι δύνασθε, εἰ μὴ πρότερον ἐπὶ καλαῖς

πράξεσι βαπτισθῆτε· καὶ οὕτω καθαροὶ σώματι καὶ ψυχῇ γενόμενοι, τῆς ἐσομένης ἀϊδίου βασιλείας ἀπολαύσετε. μήτε οὖν εἰδώλοις πιστεύετε, μήτε τραπέζης αὐτῶν κοινωνεῖτε· μὴ φονεύετε, μὴ μοιχεύετε, μὴ μισεῖτε ἀλλήλους, μηδὲ κλέπτετε, μηδὲ κακαῖς ἄλλαις πράξεσιν ὅλως ἐπιχειρεῖτε. ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν γραφῶν πολλὰ παραινέσαντος, οἱ πάντες παρέμειναν, οἱ μὲν τοῦ θεραπευθῆναι χάριν, οἱ δὲ τοῦ ἱστορῆσαι τοὺς τῆς θεραπείας ἐπιτυχόντας. ὁ δὲ Πέτρος τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπιθεὶς μόνον, καὶ προσευξάμενος, τὴν ἀπαλλαγὴν ἑκάστῳ τοῦ πάθους παρέσχετο· ὡς τοὺς μὲν παραχρῆμα θεραπευθέντας, ὑπερθαυμάσαι τε καὶ δόξαν ὑπὲρ τούτου προσενεγκεῖν τῷ θεῷ. βεβαίως οὖν πιστεύσαντες ἅμα τοῖς θεραπευθεῖσιν, ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπῄεσαν, τοῦτο λαβόντες ἐντολήν, ὥστε πρωϊαίτερον συνελθεῖν. τῇ οὖν ἐπιούσῃ ὁ Πέτρος ἅμα τοῖς συνοδοῖς ἑταίροις ἐξιών, καὶ ἐπὶ τὸν τόπον πάλιν ἐλθών, ὁ θεός, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, πάντα δύναται. ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, καὶ νῦν ἐπὶ πᾶσι μακροθυμεῖ, ἵνα οἱ βουλόμενοι ἐφ' οἷς ἔπραξαν κακοῖς μεταμεληθέντες, καὶ κατὰ τὸ ἀρέσκον αὐτῷ βιώσαντες, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ τὰ πάντα κρίνεται, τῆς κατ' ἀξίαν ἕκαστος ἀπολαύσῃ. διὸ νῦν ἄρξασθε γνώσεως ἀγαθῆς, θεῷ πειθόμενοι, ἀντιλέγειν ταῖς ἑαυτῶν ἀτόποις ἐπιθυμίαις, ἵνα δυνηθῆτε ἀνακαλέσασθαι τὴν προτέραν τῇ ἀνθρωπότητι νεμηθεῖσαν χάριν. οὕτω γὰρ τὴν μὲν ἐξ αἰῶνος αἰατελεῖ τὰ ἀγαθά· καὶ τῷ δεδωκότι εὐχαριστήσετε εἰς ἀεὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπολαύοντες ἀγαθῶν, ἀπολυσάμενοι τῇ μακαρίᾳ τῆς τριάδος ἐπικλήσει πρότερον, εἴ τις κηλίς, εἴ τις σπίλος ταῖς ὑμετέραις ἐπιπολάζει ψυχαῖς. οὕτω γὰρ οὐ μόνον τὰ ἐνδομυχοῦντα πνεύματα ὑμῖν ἀποδιῶξαι δυνήσεσθε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέροις ἐνοχλοῦντα δαιμόνια, σὺν τοῖς ἄλλοις πάθεσιν ἀπελά-

σετε. ταῦτα εἰπὼν, τοῖς ὑπό τινων παθῶν ὀχλουμένοις ἐκέλευσεν αὐτῷ προσιέναι· καὶ χεῖρας αὐτοῖς ἐπιθεὶς, καὶ ἐξ αὐτῆς ἰασάμενος, ἐνετείλατο ὀρθριαίτερον συνελθεῖν. τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ περὶ ὄρθρον ἀναστὰς ὁ Πέτρος, καὶ προσευξάμενος, ἐκαθέσθη. ἡμᾶς δὲ περικαθεζομένους, καὶ εἰς αὐτὸν ἀτενίζοντας, ὥσπερ ἀκοῦσαί τι βουλομένους, συνεὶς, ἔφη· πρὸ πάντων, ὦ φίλοι, ὁ θεὸν σέβειν αἱρούμενος, εἰδέναι ὀφείλει, ὅτι ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν ἐστὶ γνωρίζεται. ἔστι δὲ ἴδιον αὐτοῦ καὶ ἐξαίρετον, τὸ πάντων κτισμάτων εἶναι δημιουργὸς, πάντα περιέχων, πάντα τε περιορίζων, ὡς ὑπὲρ πάντα ὤν, καὶ πάντα δημιουργήσας. ταῦτα εἰπὼν, καὶ πολλὰ περὶ θεοσεβείας διδάξας, ἐκέλευσε τοὺς δαιμονῶντας, καὶ νόσοις τισὶ κατειλημμένους αὐτῷ προσφέρεσθαι. προσενεχθεῖσι δὲ τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, καὶ προσευξάμενος, ἀπέλυσεν ὑγιαίνοντας. τῇ δὲ ἐπιούσῃ πάλιν ἡμέρᾳ διαναστὰς, καὶ προσευξάμενος, εἶτα καὶ σὺν ἡμῖν καθεσθεὶς, λέγειν ἤρξατο οὕτως· τὸν μέλλοντα προσιέναι τῷ θεῷ χρὴ νήφειν, χρὴ σωφρονεῖν, ὀργῆς κρατεῖν, ἀλλότρια μὴ νοσφίζεσθαι, δικαίως βιοῦν, ἐπιεικῶς, εὐσταθῶς, πρᾴως· κολάζειν ἑαυτὸν ἐν ταῖς ἐνδείαις, ἢ μὴ ἔχοντα ἑτέρου ἀφελόμενον κορεσθῆναι· καθαρὸν εἶναι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἁγνὸν τῷ σώματι, καὶ μὴ ὁμοιοῦσθαι τοῖς Φαρισαίοις, πρὸς οὓς ὁ κύριος καὶ θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς
" Χριστὸς ἔφησεν, οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκρι-
" ταί· ὅτι καθαρίζετε τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος τὸ ἔξωθεν,
" ἔσωθεν δὲ γέμει ῥύπου. Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον
" τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος τὸ ἔσωθεν, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἔξω
" αὐτοῦ καθαρόν. ἀληθῶς γὰρ ὁ καθαίρων τὸ ἔσω, καὶ τὸ ἔξω καθαί-
" ρειν δύναται· ὁ δὲ τὰ ἔξω καθαίρων, πρὸς ἀνθρώπων ἔπαινον
" ἀφορῶν, τοῦτο ποιεῖ· παρὰ δὲ τῷ θεῷ μισθὸν οὐκ ἔχει. ταῦτα

εἰπὼν καὶ ἕτερα πλείονα περὶ ἁγνισμοῦ, τῶν τριῶν ἤδη μηνῶν πληρωθέντων, ὧν νηστεῦσαί με ἐκέλευσεν, ἀγαγών με εἰς τὰς ἐν τῇ θαλάσσῃ πλησίον οὔσας πηγὰς, ὡς εἰς ἀέναον ἐβάπτισεν ὕδωρ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐλογήσας καὶ κλάσας, μετέδωκεν ἡμῖν τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων. καὶ οὕτως εὐωχηθέντες οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐπὶ τῇ θεοδωρήτῳ μου ἀναγεννήσει, δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀποδεδώκαμεν τῷ θεῷ. πολλοῦ τε ὄχλου συναθροισθέντος, νόσους, πάθη, δαίμονας ἀπελάσας ὁ Πέτρος, καὶ βαπτίσας πολλοὺς, Μαρόωνα τὸν ἀποδεξάμενον αὐτὸν ἤδη λοιπὸν τέλειον ὄντα, ἐπίσκοπον καταστήσας, καὶ πρεσβυτέρους δώδεκα ὁρίσας, καὶ διακόνους δείξας, περί τε τοῦ κοινοῦ καὶ συμφέροντος, καὶ περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐκκλησίαν τάξεώς τε καὶ ἁρμονίας συλλαλήσας τῷ ἐπισκόπῳ, τοῖς ἐν Τριπόλει τῆς Φοινίκης ἀποταξάμενος, τὴν ἐπὶ Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας ὁδὸν ἐπορεύετο. ἐκβάντες δὲ τὴν Τρίπολιν τῆς Φοινίκης, ὡς ἐπὶ Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας ἐλθεῖν, αὐτῆς ἡμέρας ἐν Ὀρθωσίᾳ ἐμείναμεν· καὶ διὰ τὸ πλησίον εἶναι ἧς ἐξήλθομεν πόλεως, πάντων σχεδὸν προακηκοότων τὰ τοῦ κηρύγματος, μιᾶς ἡμέρας ἐκεῖ μείναντες, ἀπήραμεν εἰς Ἀντάραδον. πολλῶν δὲ τῶν συνοδοιπορούντων ἡμῖν ὄντων, ὁ Πέτρος Νικήτῃ καὶ Ἀκύλᾳ προσωμίλει λέγων· ἐπειδὴ ὁ πολὺς ὄχλος τῶν συνοδοιπορούντων οὐ μικρὸν φθόνον εἰσιοῦσι κατὰ πόλιν ἡμῖν ἐπισπᾶται, ἀναγκαίως ἐσκεψάμην φροντίσαι, ὅπως μήτε οὗτοι λυπηθῶσι κωλυθέντες συνεῖναι ἡμῖν, μήτε ἡμεῖς περίβλεπτοι γενόμενοι, φθόνου τοῖς ἄλλοις καταστῶμεν αἴτιοι. τούτου ἕνεκα βούλομαί σε τὸν Νικήτην ἅμα Ἀκύλᾳ, προοδεύειν μου κατὰ συστήματα δύο σποράδην. ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἀπεκρίναντο Νικήτης καὶ

Ἀκύλας, οὐ πάνυ ἡμᾶς κύριε λυπεῖ τοῦτο πράττειν, διὰ τὸ ὑπὸ σοῦ προστετάχθαι· πρὸ τούτου μὲν, ὅτι πάντα καλῶς νοεῖν τε καὶ συμβουλεύειν ἄξιος ὢν, ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας ἐξελέγης· ἔπειτα δὲ, ὅτι ὡς ἐπὶ πολὺ ἡμερῶν δύο ἀνάγκη τοῦτο πράττειν ἡμᾶς ἀπολιμπανομένους σου· καὶ αὗται δὲ πολλαὶ πρὸς τὸ μή σε τὸν κύριον ἡμῶν καθορᾶν· πλὴν ὡς κελεύεις διὰ τὸ συμφέρειν οὐκ ἀντιλέγομεν. ταῦτα εἰπόντες, προῆγον. προοδευθέντων οὖν αὐτῶν, ἐγὼ Κλήμης ἔχαιρον, ὅτι σὺν αὐτῷ με ἐκέλευσεν εἶναι· ἀμέλει καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπον. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, ὅτι με οὐκ ἐξαπέστειλας ὡς τοὺς ἑταίρους, ἐπεὶ ὀδυνώμενος ἂν διεπεφωνήκειν. ὁ δὲ ἔφη, τί δαί· εἰ καὶ χρεία τις ἔσται πεμφθῆναί σέ που, σὺ διὰ τὸ πρὸς ὀλίγον ἀπολιμπάνεσθαί μου συμφέροντος, διὰ τοῦτο τεθνήξῃ; οὐχὶ δὲ προσομιλήσας σεαυτῷ, φέρειν τὰ διά τινα ἀνάγκην προσταττόμενα, εὐθύμως ὑποίσεις; ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι συνεῖσιν οἱ φίλοι ταῖς μνήμαις, κἂν τοῖς σώμασιν ἐκείνων ἀπολιμπάνωνται, ὡς ἔνιοι συνόντες τοῖς σώμασι, μακρὰν ἀφεστήκασι ταῖς ψυχαῖς; κἀγὼ ἀπεκρινάμην, ἀλλὰ μή με νομίσῃς κύριε, ὅτι τὰ λύπης πάσχειν ἔμελλον ἀνοήτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ὀρθῶς ἔχοντι λογισμῷ. ἐπεὶ γάρ σε ἀντὶ πάντων εἱλόμην, πατρὸς καὶ μητρὸς, ἀδελφῶν ἅμα καὶ συγγενῶν, αἴτιόν μοι γενόμενον διὰ τὸν θεὸν τῆς σωζούσης ἀληθείας, οὕτω καὶ ἧς ἔμελλον ἐκ πάντων ἀπολαύειν παραμυθίας, διὰ σοῦ μόνου καρποῦμαι. δέδοικα γὰρ ὅλως ἀπολειφθῆναί σου, μή ποτε διὰ τὴν ἐκ τῆς ἡλικίας ἀκμὴν, ἥττων ἐπιθυμίας γένωμαι· καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐνστάσεως ἔχω, ὡς ἀποστῆναί σου ἀδύνατον εἶναι, εἰ μὴ κατά τινα χόλον θεοῦ τοῦτο γένηται. καὶ γὰρ μέμνημαί σου ἐν Καισαρείᾳ εἰπόντος, εἴ τίς μοι βούλεται συνοδεῦσαι, εὐσεβῶς καὶ συνοδευέτω. εὐσεβῶς δὲ ἔφης, τὸ μηδένα

λυπῆσαι κατὰ θεόν, οἷον, ἀπολιπόντα γονεῖς, γυναῖκα, παῖδας δέ, καὶ ἑτέρους τινὰς τῶν εὐσεβεῖν ἑλομένων. ὅθεν ἐγὼ κατὰ πάντα ἐπιτήδειός εἰμί σοι συνοδοιπόρος, ᾧ καὶ τὰ μέγιστα χαρίζῃ, εἰ τὰς τῶν δούλων ὑπηρεσίας ἐπιτρέποις ποιεῖν. καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας, μετά τινος, φησί, μειδιάματος· τί οὖν οἴει Κλήμη, μὴ ὑπ' αὐτῆς ἀνάγκης εἰς δούλων σε ταγῆναι τόπον, ἐπεὶ τίς τὰς καλάς μοι καὶ πολλὰς σινδόνας μετὰ τῶν ἑπομένων δακτυλίων καὶ τῶν ὑποδημάτων φυλάξει. τίς δὲ καὶ τὰ ἴδια καὶ πολυτελῆ ὄψα παρεσκευασμένα, ἅτινα ποικίλα ὄντα πολλῶν δεῖται καὶ τεχνικῶν μαγείρων καὶ πάντα ἐκεῖνα, ὅσα ὡς θηρίῳ μεγάλῳ, τῇ ἐπιθυμίᾳ προευτρεπίζεται. πλὴν εἰ τοιαύτη σε προαίρεσις ὑπεισῆλθεν, ἴσως μὴ συνιέντα, καὶ τὸν ἐμὸν ἀγνοοῦντα βίον, ὅτι ἄρτῳ μόνῳ καὶ ἐλαίαις χρῶμαι, καὶ σπανίως λαχάνοις· καὶ ὅτι ἱμάτιόν μοι καὶ τριβώνιον ἕν ἐστι τοῦτο αὐτό, ὃ περιβέβλημαι, καὶ ἑτέρου χρείαν οὐκ ἔχω, οὐδὲ ἄλλων τινῶν. ἐν γὰρ τούτοις καὶ περισσεύομαι. ὁ νοῦς γάρ μου τὰ ἐκεῖ πάντα ὁρῶν αἰώνια ἀγαθά, τῶν ἐνταῦθα οὐδενὸς ἐπιστρέφεται· ὅμως σοῦ μὲν τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ἀποδέχομαι, καὶ θαυμάζων ἐπαινῶ, πῶς ἀνὴρ ἐκ πολυτελῶν ἐθῶν ὑπάρχων, ῥᾳδίως τοῖς ἀναγκαίοις τὸν σεαυτοῦ ὑπήλλαξας βίον. ἡμεῖς γὰρ ἐκ παίδων, ἐγώ τε καὶ Ἀνδρέας ὁ σύναιμος, οὐ μόνον ἐν ὀρφανίᾳ τραφέντες, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πενίας εἰς ἐργασίαν ἐθισθέντες, εὐμαρῶς φέρομεν νῦν τὰς μακρὰς ταύτας ὁδοιπορείας· ὅθεν εἰ ἐπείθου μοι, ἐμοὶ ἂν συγκεχωρήκεις τὰ δούλων ἀποπληροῦν σοι. ἐγὼ δὲ ἀκούσας, συντόμως ἐθλυόμην καὶ ἐπίδακρυς, οἷον λόγον εἶπεν ἀνήρ, οὗ πάντες οἱ τῆς νῦν γενεᾶς ἄνθρωποι, τῷ τῆς γνώσεως καὶ εὐσεβείας λόγῳ ἥττους εἰσίν· ὁ δὲ ἰδών με σύνδακρυν, ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν. κἀγὼ πρὸς αὐτόν, καὶ τί τοιοῦτον ἥμαρτον, φημί, ἵνα καὶ τοιοῦτον

ἀκοῦσαί με λόγον. Καὶ ὁ Πέτρος εὐθὺς, εἰ κακῶς εἴρηκα δουλεῦσαί σοι προελόμενος, σὺ πρῶτος ἢ μετὰ τες, πρῶτος τοῦτο καὶ ποιῆσαι προθυμηθείς. κἀγὼ ἔφην, οὐχ ὁμοίως ἔχει. ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ λίαν προσήκει τοῦτο ποιεῖν· σοὶ δὲ οὐδαμῶς, ἅτε θεοῦ κήρυκι ὄντι, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων ποιμαίνειν πεπιστευμένῳ. καὶ ὁ Πέτρος, ὁ κύριος ἡμῶν, εἶπεν, ἐπὶ σωτηρίᾳ παντὸς τοῦ κόσμου ἐληλυθὼς, μόνος τε ὑπὲρ πάντας τὴν ἀληθῆ καὶ μόνην εὐγένειαν ἔχων, δουλεύειν ἠνέσχετο, ἵν' ἡμᾶς πείσῃ, μὴ δι' αἰσχύνης ποιεῖσθαι, τὸ δουλικὰς προσφέρειν τοῖς πλησίον ὑπηρεσίας, κἂν εὐγενεῖς ὦμεν, κἂν πλεῖστον αὐτῶν διαφέρωμεν. κἀγὼ ἔφην, εἰ λόγῳ σε νικήσειν οἴομαι, ἄφρων εἰμὶ κατὰ τὸ φανερὸν τῆς ἀνοίας· πλὴν ἀλλὰ χάριν οἶδα τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ, ὅτι περ εἰς γονέων μοῖραν ἔχειν σε κατηξίωμαι. καὶ ὁ Πέτρος, οὐδεὶς δέ σοι ἀληθῶς, ἔφη, πρὸς γονέας ὑπάρχει; κἀγὼ ἀπεκρινάμην, εἰσὶ μὲν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἄνδρες, Καίσαρι προσήκοντες κατὰ γένος· ὅθεν τῷ ἐμῷ πατρὶ ὡς καὶ συντρόφῳ Καῖσαρ γυναῖκα συγγενῆ συνηρμόσατο· ἀφ' ἧς τρεῖς ἐγενόμεθα υἱοί· δύο μὲν πρὸ ἐμοῦ, οἱ καὶ δίδυμοι ὄντες, κομιδῇ ὅμοιοι ἀλλήλοις ἐτύγχανον, ὡς ὁ πατὴρ ἐξηγεῖτό μοι. ἐγὼ γὰρ οὔτε αὐτοὺς, οὔτε τὴν τεκοῦσαν πάνυ ἐπίσταμαι· ἀλλ' ὥσπερ δι' ὀνείρων ἀμυδρὸν αὐτῶν καὶ τὸ εἶδος ἀναφέρω. ἡ μὲν οὖν μήτηρ μου Ματθιδία ἐλέγετο· ὁ δὲ πατὴρ, Φαῦστος· οἱ δὲ ἀδελφοί· ὁ μὲν Φαυστῖνος, ὁ δὲ Φαυστινιανὸς ἐκαλεῖτο. ἐμοῦ οὖν τρίτου ἐπιγεννηθέντος αὐτοῖς, ἡ μήτηρ ὄναρ ἑωράκει, ὡς ὁ πατὴρ ὑφηγεῖτο, ὅτι ἐὰν μὴ τοὺς διδύμους αὐτῆς υἱοὺς ἐξ αὐτῆς παραλαβοῦσα, τῆς ῥωμαίων ἀποδημήσῃ πόλεως ἐπὶ ἔτη δέκα, πανωλεθρίῳ σὺν αὐτοῖς ἀποθανεῖται θανάτῳ. ὁ μὲν οὖν πατὴρ φιλότεκνος ὢν, σὺν τοῖς δούλοις καὶ δούλαις ἐφοδιάσας ἱκανῶς, καὶ εἰς πλοῖον ἐνθέμενος, εἰς τὰς Ἀθήνας

ἅμα

ἅμα παιδευθησομένους ἐξέπεμψεν· ἐμὲ δὲ μόνον, εἰς παρα-
μυθίαν εἶχε παρ' ἑαυτῷ. καὶ ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστῶ πολλά, ὅτι
κἀμὲ ὁ ὄνειρος μὴ ἐκεκελεύκει ἅμα τῇ μητρὶ τὴν ῥωμαίων
ἐκβῆναι πόλιν. τοῦ ἐνιαυτοῦ τοίνυν ἐκείνου παρελθόντος, ὁ πα-
τὴρ ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας χρήματα τοῖς αὐτοῦ, μαθεῖν ἅμα
γλιχόμενος πῶς ἄρα διάγουσιν, οἱ δὲ ἀπελθόντες, οὐκ ἐπανῆλ-
θον. τρίτῳ δὲ πάλιν ἐνιαυτῷ ὁ πατὴρ ἀθυμῶν, ἑτέρους ἔπεμ-
ψεν ὁμοίως σὺν ἐφοδίοις· οἵτινες τετάρτῳ ἐνιαυτῷ ἧκον ἀπαγ-
γέλλοντες, μήτε μου τὴν τεκοῦσαν, ἢ τοὺς ἀδελφοὺς ὅλως ἑω-
ρακέναι, μηδὲ ἄλλου τινὸς τῶν σὺν αὐτοῖς ἀπεληλυθότων, κἂν
ἴχνος εὑρηκέναι. ὁ μὲν οὖν πατὴρ ταῦτα ἀκούσας, καὶ ὑπὸ πολ-
λῆς λύπης ἔκθαμβος γενόμενος, καὶ οὐκ εἰδὼς ποῦ ὁρμήσας
κατὰ ζήτησιν ἐκείνων ἐξέλθοι, ἐμὲ παραλαβὼν καὶ εἰς πόρτον κατα-
βάς, πυκνότερον ἐπυνθάνετο, ποῦ τις ἴδοι ἢ ἀκούσαι ἐντὸς τεσ-
σάρων ἐνιαυτῶν ἀπαντῆσαν ναυάγιον· καὶ ἄλλος ἀλλαχῆ ἔλεγεν.
ὁ δὲ πάλιν ἀντεπυνθάνετο, εἰ ἑωράκασι σῶμα γυναικὸς μετὰ
βρεφῶν ἐκβεβρασμένον τῇ γῇ. πολλῶν οὖν πολλὰ λεγόντων
ἑωρακέναι πτώματα κατὰ διαφόρους χώρους, ὁ πατὴρ ἀκούων
ἐστέναζε· πλὴν ὑπὸ τῶν σπλάγχνων νικώμενος, ἀλόγιστα ἐ-
πυνθάνετο, τοσοῦτον θαλάσσης βυθὸν πειρώμενος ἐρευνᾶν· ὅ-
μως συγγνωστὸς ἦν, ὅτι διὰ τὴν πρὸς τοὺς ζητουμένους στοργήν,
ἐλπίσιν ἐβουκολεῖτο κεναῖς. καὶ δή ποτε ὑπὸ φροντισταῖς κατα-
λιπών με καὶ ἐπιτρόποις, δωδέκατον ἤδη γεγονότα ἔτος, αὐτὸς
δακρύων εἰς πόρτον κατῆλθε· καὶ εἰς πλοῖον ἐμβάς, εἰς ἐπιζή-
τησιν ἐκείνων ἐξέπλευσε· καὶ ἐξ ἐκείνου μέχρι καὶ νῦν οὔτε
γράμματα παρ' αὐτοῦ ἐδεξάμην, οὔτε ἐν ζῶσιν αὐτὸν εἶναι ἢ
τεθνηκόσιν ὅλως ἐπίσταμαι. ῥοπὴ δέ μοι πλείων πρὸς τοῦτο τῆς
διανοίας, ὅτι τέθνηκέ που, ἢ ὑπὸ λύπης ἥττων γενόμενος,

ἢ ναυαγίῳ περιπεσών. τούτου δὲ τεκμηρίῳ χρῶμαι, ὅτι ἐξ ἐ-
κείνου ἤδη λοιπὸν εἰκοστὸν ἔτος ἐστίν, ἀφ' οὗ ἴχνος οὐδὲν ἀληθείας
ἐμοὶ περὶ αὐτοῦ ἤκουσται. ταῦτα ἀκούων ὁ Πέτρος, ὑπὸ συμπα-
θείας ἐδάκρυε, καὶ εὐθέως τοῖς συνοῦσι γνησίοις εἶπεν, εἴ τις πέ-
πονθεν εὐσεβὴς ἀνὴρ οἷα ὁ τούτου πατήρ, εὐθέως ἂν τῷ τῆς θεο-
σεβείας λόγῳ, τῷ πονηρῷ ἐπέγραφε τὴν αἰτίαν. οὕτω καὶ τοῖς
ταλαιπώροις ἔθεσι συμβαίνει πάσχειν, καὶ ἀγνοοῦμεν οἱ θεοσεβεῖς.
ταλαιπώρους δὲ αὐτοὺς εὐλόγως εἴρηκα, ὅτι καὶ ἐνταῦθα πλανῶν-
ται, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐλπίδος ἀποτυγχάνουσι. τοῖς γὰρ ἐν θεοσε-
βείᾳ τὰ λυπηρὰ πάσχουσιν, ἔκλυσις αὐτὰ γίνεται τῶν παραπτω-
μάτων. οὕτως εἰπόντος τοῦ Πέτρου, εἷς τις τῶν ἐν ἡμῖν τολμή-
σας αὐτὶ πάντων παρεκάλεσεν αὐτόν, αὔριον ὀρθριαίτερον
εἰς Ἄραδον τὴν κατέναντι νῆσον ἐκπλεῦσαι, τριάκοντα εἶ-
μαι οὐδὲ ὅλοις σταδίοις ἀπέχουσαν, ἐπὶ ἱστορίᾳ τῶν ἐκεῖσε ἀμ-
πελίνων δύο στύλων μέγιστα πάχη φερόντων. ὁ γοῦν πειθήνιος
Πέτρος, ἐπένευσεν, οὕτως εἰπών, ἐπὰν τοῦ πλοίου ἐκβῆτε, μὴ
ἅμα πάντες εἰσέρχησθε εἰς τὴν θεωρίαν ὧν ἐπιθυμεῖτε. οὐ γὰρ
βούλομαι ὑμᾶς παρὰ τῶν πολιτῶν ὄψεις πρὸς ἑαυτοὺς ἐπι-
στρέφειν. καὶ οὕτω πλεύσαντες, μιᾶς ὥρας κατήχθημεν εἰς τὴν
νῆσον. ἐκβάντες δὲ τοῦ σκάφους εἰσῄειμεν ἔνθα οἱ ἀμπέλινοι
στύλοι ἦσαν· ὅμως καὶ μετὰ τῶν στύλων, ἄλλος μὲν ἄλλο τι τῶν Φει-
δίου ἔργων ἐθεώρει· Πέτρος δὲ μόνος οὐκ ἀναγκαῖον ἡγήσατο ἐπὶ
τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκεῖ γενέσθαι· γυναικὶ δέ τινι ἔξω παρὰ τὴν
θύραν καθεζομένῃ, καὶ τροφῆς χάριν μεταιτούσῃ, προσχὼν ἔ-
φη, γύναι, τί σοι τῶν οἰκείων λείπει μελῶν, ὅτι τοσαύτην ὕβριν
ἀνεδέξω, λέγω δὴ τὸ προσαιτεῖν, καὶ μὴ μᾶλλον τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ
σοι δεδωρημένας χερσὶν ἐργαζομένη, τὰς ἐφημέρους πορίζῃ
τροφάς. ἡ δὲ βύθιόν τι στενάξασα καὶ περιπαθές, ἀπεκρίνατο·

εἴθε γὰρ ἦσάν μοι χεῖρες αὐτουργεῖν ὅλως δυνάμεναι· νῦν δέ μοι σχῆμα μόνον χειρῶν ἀποσῴζουσι, νεκραὶ καὶ αὗται τυγχάνουσαι. καὶ ὁ Πέτρος, τίς δὲ ἡ αἰτία, ἤρετο, τοῦ τό σε τὸ χαλεπώτατον πεπονθέναι; ἡ δὲ πρὸς αὐτόν, ψυχῆς ἀσθένεια, καὶ πλέον οὐδέν. εἰ γὰρ ἀνδρεῖον εἶχον φρόνημα, ἣν κρημνὸς ἢ βυθός, ὅθεν ἐμαυτὴν ῥίψασα, τῶν ὀδυνώντων μεταπαύσασθαι ἠδυνάμην κακῶν. καὶ ὁ Πέτρος ἔφη, τί οὖν, οἴει γυναί ὅτι πάντες οἱ ἀναιροῦντες ἑαυτοὺς κολάσεως ἀπαλλάσσονται, ἢ μὴ τῇ χείρονι κολάσει ἐν ᾅδου αἱ τῶν οὕτως ἀποσχόντων ψυχαὶ τῆς αὐτοκτονίας χάριν κολάζονται; ἡ δέ, εἴθε ἐπεπείσμην, ἔφη, ὅτι ὄντως ἐν ᾅδου ψυχαὶ ἀνθρώπων ζῶσαι· καὶ ἠγάπων ἂν πρὸ τοῦ ἐνθένδε μεθήν τὴν τιμωρίαν ἀποθανεῖν, ὥστε τοὺς ἐμοὶ περιποθήτους θεάσασθαι κἂν βραχύ. καὶ ὁ Πέτρος πρὸς ταῦτα, καὶ τί ἄρα ἐστὶ τὸ λυποῦν σε· διψῶ γὰρ μαθεῖν· καὶ εἴ με διδάξῃς, πίστεις σοι παρέξω βεβαίας, ὅτι ἐν ᾅδου ζῶσιν αἱ ψυχαί, καὶ ἀντὶ κρημνοῦ ἢ βυθοῦ, ὀρέξω σοι φάρμακον, δι' οὗ τοῦ ζῆν ἀνωδύνως ἀπαλλαγήσῃ. καὶ ἡ γυνὴ τὸ ῥηθὲν οὐ συνεῖσα, ἡδέως δὲ μόνον ἁρπάσασα τὸ λεχθέν, λέγειν ἤρξατο οὕτως· γένος μὲν καὶ πατρίδα σοι διηγήσασθαι, οὐκ οἶμαι ποτε πεῖσαι ἐμαυτὴν δυνηθῆναι· πλὴν ἀλλὰ καί σοι τί διαφέρει τοῦτο μαθεῖν, ἢ μόνον τὴν αἰτίαν ἧς ἕνεκεν ὀδυνωμένη, δήγμασι τὰς ἐμὰς ἐνέκρωσα χεῖρας· ὅμως τὰ κατ' ἐμαυτὴν ὡς δυνατὸν ἀκοῦσαί σε διηγήσομαι. ἐγὼ πάνυ ἐξ εὐγενῶν οὖσα, δυνατοῦ τινὸς προσταγῇ, ἀνδρὶ πρὸς γένους αὐτῷ τυγχάνοντι ἐγγυομένη γυνή· καὶ διδύμους υἱοὺς ἔχουσα, καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις υἱὸν ἔσχον. ὁ δὲ τοῦ ἐμοῦ ἀνδρὸς ἀδελφὸς ἐπιμανεὶς μου τῇ ὄψει, καὶ τῷ ἐμῷ ἔρωτι κατ' ἄκρας ἁλούς, καί τι σωφρονεῖν σφόδρα τῆς ταλαιπώρου φιλούσης, καὶ μήτε συνθέσθαι τῷ ἐραστῇ βουλομένης, μήτε δὲ τῷ ἐμῷ ἀνδρὶ πάλιν

ἀναθέσθαι τὸν ἐπ' ἐμοὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἔρωτα πρέπον εἶναι λογισα-
μένης, ὡς ἂν μήτε τὴν τοῦ ἀνδρὸς κοίτην ὑβρίσω, μήτε τῷ ἀ-
δελφῷ τὸν ἀδελφὸν ἐκπολεμώσω, καὶ τῷ ἐκείνου γένει μεγά-
λῳ ὄντι ὀνειδισμὸν ἐπαγάγω, τὴν πόλιν ἐλογισάμην μετὰ τῶν
ἐμῶν διδύμων παίδων ἐπὶ χρόνον τινὰ καταλιπεῖν, ἕως καὶ ὁ
μιαρὸς ἔρως παύσεται τοῦ πρὸς ὕβριν με κολακεύσαντος. τὸν
μέντοι ἕτερον υἱὸν παρὰ τῷ πατρὶ μεῖναι εἰς παραμυθίαν ἔ-
γνων καταλιπεῖν· πλὴν ἵνα ταῦτα οὕτω γένηται, ἐπενόησα καὶ
ὄνειρον πλάσασθαι, ὡς δή τινος νύκτωρ ἐπιστάντος μοι καὶ εἰπόν-
τος, ἐξ αὐτῆς ἅμα τοῖς διδύμοις σου τέκνοις, ὦ γύναι, ἐπὶ χρό-
νον τινὰ μέχρις ὅτε μηνύσω σοι πάλιν ἐπανελθεῖν, ἔκβηθι
τὴν Ῥώμην· ἐπεὶ ἅμα ἀνδρὶ καὶ πᾶσί σου τοῖς τέκνοις, ἐκ τοῦ
αἰφνιδίου κακῶς τελευτήσεις. ἅμα δὲ τῷ τὸν ὄνειρόν με ψεύσα-
σθαι πρὸς τὸν ἄνδρα, αὐτὸς περίφοβος γενόμενος, τούς τε δύο
υἱούς, δούλους τε καὶ παιδίσκας, καὶ χρήματα συχνὰ ἐν πλοίῳ
ἐνθέμενος, εἰς Ἀθήνας ἐξέπεμψεν, ἐντειλάμενος τοὺς υἱοὺς
ἐκπαιδεῦσαί με, μέχρις ἄν, φησί, τῷ χρηματίσαντι δόξῃ
ἐπανιέναι σε. καὶ δὴ σὺν ἅμα τέκνοις ἡ τάλαινα πλέουσα, ὑπὸ
ἀνέμων ἀταξίας εἰς τούτους ἀπορριφεῖσα τοὺς τόπους, νυκτὸς τῆς
νηὸς διαλυθείσης, ναυαγίῳ περιεπεσόμην. πάντων δὲ θανόν-
των, ἡ ἀτυχὴς ἐγὼ μόνη ὑπὸ σφοδροῦ κύματος ῥιπισθεῖσα, ἐ-
πὶ πέτρας ἐρρίφην· ἐφ' ἧς καθεσθεῖσα ἐλπίδι τοῦ τὰ τέκνα με
ζῶντα εὑρεῖν, εἰς τὸν βυθὸν ἐμαυτὴν οὐκ ἔρριψα τότε, ὅτε καὶ τὴν
ψυχὴν εἶχον τοῖς τῆς λύπης κύμασιν ἤδη μεμεθυσμένην· καὶ
πρᾶξαι τοῦτο εὐπετῶς ἠδυνάμην· πλήν, ἐπεὶ ὄρ.θρος ἐγέ-
νετο, μεγάλα βοῶσα, καὶ γοερὰ κωκύουσα περιεβλεπόμην,
ζητοῦσα τῶν ἐμῶν ταλαιπώρων βρεφῶν τὰ νεκρὰ σώματα.
ἐλεήσαντες οὖν με οἱ ἐπιχώριοι, καὶ γυμνὴν ἰδόντες, ἐνέδυ-

σαν· εἶτα καὶ τὸν βυθὸν ἀνηρευνῶν, τὰ ἐμὰ τέκνα ζητοῦντες. ἐπεὶ δὲ μὴ εὕρισκον, παραμυθίας χάριν τινὲς τῶν φιλοξένων γυναικῶν προσελθοῦσαι, διηγοῦντο ἑκάστη τὰ ἑαυτῆς κακὰ, ἵνα τῇ τῶν ὁμοίων συμφορᾷ, παραμυθίας μέρος ἐν τοῖς ἐμοῖς εὕροιμι· ὃ δή με καὶ μᾶλλον ἐλύπει, καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ πλεῖον κατήσθιε, γυναικῶν καὶ ἄλλων ἀκουούσῃ συμφοράς. καὶ δὴ καὶ εἰς ξενίαν πολλῶν με ἄγειν ἀξιουσῶν, μία τις τῶν ἐνταῦθα πενιχρά, πολλὰ βιασαμένη, εἰς τὸ ἑαυτῆς ἐλθεῖν ἀνέπεισε καταγώγιον, θάρρει, λέγουσα. καὶ γὰρ ὁ ἐμὸς ἀνήρ· ναύτης δὲ οὗτος ἦν· κατὰ θάλασσαν τέθνηκε πάνυ νεώτερος ὤν. καὶ ἐξ ἐκείνου πολλῶν με ἀξιούντων εἰς γάμον ἐλθεῖν, ἐγὼ χηρεύειν εἱλόμην τὸν ἐμὸν ἄνδρα ποθοῦσα. ἔσται δὲ κοινὰ τὰ ἡμῶν, ἃ διὰ χειρῶν ἀμφότεραι πορίζειν δυνάμεθα. καὶ ταῦτα μὲν ἐκείνη· ἐγὼ δὲ, ἵνα μὴ τοῖς μηκύνω τοὺς ὑπὲρ τούτου λόγους, συνῴκησα ταύτῃ διὰ τὴν φιλανδρίαν. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τῆς ταλαιπώρου μὲν αἱ χεῖρες ἐμοῦ ὑπὸ τῶν δηγμάτων παρείθησαν, καὶ ἡ ὑποδεξαμένη με αὕτη γυνὴ ὑπὸ πάθους τινὸς ὅλη συνδεθεῖσα, σχεδὸν ἀκίνητος ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔρριπται. ἐπεὶ οὖν ὁ τῶν πάλαι γυναικῶν ἔλεος ἤδη παρήκμασεν· ἐγὼ δὲ καὶ ἡ κατ' οἶκον ἀμφότεραι συμφοραῖς ἐπίσης κεχρήμεθα, καθέζομαι νῦν, ὡς ὁρᾷς, ἐνταῦθα προσαιτοῦσα, καὶ ὧν ἂν εὐπορήσω, κοινὰ ποιουμένη καὶ τῇ συνταλαιπώρῳ. καὶ τὰ μὲν ἐμὰ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. λοιπὸν σὺ μὴ κωλύσῃς τὴν ὑπόσχεσιν πληρῶσαι τοῦ δοῦναι τὸ φάρμακον, ὅπως καὶ τῇ συνοίκῳ θανεῖν ἐπιθυμούσῃ, τοῦ δοθέντος κοινωνήσω, αὐτή τε μετασχοῦσα, τῆς ζωῆς ταύτης θᾶττον ἀπαλλαγῶ. ταῦτα τῆς γυναικὸς εἰπούσης, ὁ Πέτρος ὑπὸ λογισμῶν ἵστασθαι μετέωρος ἐδόκει. ἐγὼ δὲ ἐπιστὰς καὶ τὸν διδάσκαλον τῇ γυναικὶ κοινολογούμενον οὕτω καταλαβὼν, ἐκ πολλοῦ γε περιερχόμενος,

ἔφην, ἐζήτουν· καὶ τί νῦν, τί ποιητέον. ὁ δὲ Πέτρος προσέταξέ μοι προσαγαγόντι μένειν ἐπὶ τοῦ πλοίου. καὶ ἐπεὶ ἀντειπεῖν οὐκ ἦν οὕτω κελεύσαντι, τὸ προσταχθὲν ἐποίουν. ὁ δὲ Πέτρος μικρᾷ τινὶ ὑποψίᾳ, ὡς αὐτός μοι πάντα ὕστερον διηγήσατο, παλλόμενος τὴν καρδίαν, ἐπυνθάνετο τῆς γυναικὸς λέγων, εἰπέ μοι γύναι τὸ γένος καὶ τὴν πόλιν, καὶ τῶν τέκνων δὲ τὰ ὀνόματα, καὶ παραχρῆμα δίδωμί σοι τὸ φάρμακον. ἡ δὲ βιαζομένη μὲν καὶ εἰπεῖν οὐκ ἐθέλουσα, τὸ φάρμακον δὲ ὅμως ἐφιεμένη λαβεῖν, ἐσοφίσατο ἀντὶ ἄλλων εἰπεῖν ἕτερα, καὶ ὅμως αὐτὴν μὲν Ἐφεσίαν εἶναι ἔφησε, τὸν ἄνδρα δὲ Σικελόν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν τριῶν παίδων ἤμειψε τὰ ὀνόματα. καὶ ὁ Πέτρος οἰηθεὶς αὐτὴν ἀληθεύειν, οἴμοι γύναι, φησίν, ἐνόμιζον μεγάλην τινὰ χαρὰν τῇ σήμερον ἄγειν ἡμέρᾳ, ὑπολαβών σέ τινα εἶναι, ἧς τὰ πράγματα ἀκούσας ἀκριβῶς ἐπίσταμαι. ἡ δὲ ἐξώρκιζε λέγουσα, δέομαί σου, εἰπέ μοι, ἵνα εἰδῶ εἰ ἔστι τις ἐν γυναιξὶν ἄλλη ἀθλιωτέρα ἐμοῦ. καὶ ὁ Πέτρος ψεύδεσθαι οὐκ εἰδώς, καὶ ἅμα ὑπὸ ἐλέους τῆς πρὸς αὐτὴν ἑλκόμενος, τὸ ἀληθὲς λέγειν ἤρξατο. ἐμοί τις ἐστὶ νεανίας, ὦ γύναι, τῶν τῆς θεοσεβείας ὀρεγόμενος λόγων, ῥωμαίων ὑπάρχων πολίτης, ὅστις μοι διηγεῖται, πῶς πατέρα τε ἔχων καὶ ἀδελφοὺς δύο διδύμους, οὐδένα τούτων ὁρᾷ. ἥ τε γὰρ μήτηρ ὡς ὁ πατήρ, φησί, διηγεῖτό μοι, ὄνειρον ἰδοῦσα τῆς ῥωμαίων πόλεως ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐξῆλθε μετὰ τῶν διδύμων αὐτῆς τέκνων, ἵνα μὴ κακῷ τελευτήσῃ θανάτῳ, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐκβᾶσα νῦν οὐχ εὑρίσκεται· ὁ δὲ ταύτης μὲν ἀνήρ, αὐτοῦ δὲ πατήρ, καὶ αὐτὸς εἰς ἐπιζήτησιν αὐτῆς ἐκβάς, οὐδὲ οὗτος εὑρίσκεται. ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἐπιστήσασα τὸν νοῦν αὐτοῖς ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀπέψυξεν ἡ γυνή. ὁ δὲ Πέτρος νήφειν αὐτὴν παρακελευσάμενος, τί ποτέ ἐστιν ὃ πάσχεις, διεπυνθάνε-

το. ἡ δὲ, ὥσπερ ἐκ μέθης διανεγερθεῖσα, καὶ τὸ πρόσωπον τρέψασα, καὶ ποῦ ἐστιν, ἔφη, ποῦ ὁ θρυλλούμενος νεανίας. συνεὶς δὲ ὁ Πέτρος τὸ δρᾶμα, εἰπέ μοι σὺ πρότερον, ἔφη. ἄλλως γὰρ ἰδεῖν τοῦτον οὐ δύνασαι. ἡ δὲ σπεύδουσα. ἐγώ, φησίν, ἡ τοῦ νεανίσκου μήτηρ εἰμί, καὶ Κλήμης αὐτῷ ὄνομα. καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας, αὐτός ἐστιν, εἶπεν, αὐτός ἐστι. καὶ οὗτος ἦν ὁ πρὸ μικροῦ προσελθὼν καὶ λαλήσας μοι, ὃν καὶ ἀναμένειν ἐν τῷ πλοίῳ προσέταξα. ἡ δὲ προσπεσοῦσα τῷ Πέτρῳ, ἠξίου σπεύδειν ἐπὶ τὸ πλοῖον. καὶ ὁ Πέτρος, εἴ μοι τηρήσεις, ἔφη, τὰς συνθήκας, καὶ τοῦτο ποιήσω. ἡ δὲ, πάντα ποιῶ, φησί, μόνον μοι τὸ τέκνον τὸ μονογενὲς γνώρισον. δόξω γὰρ δι' αὐτοῦ καὶ τὰ δύο μου τὰ ἐνταῦθα τεθνηκότα τέκνα ὁρᾶν. καὶ ὁ Πέτρος, ἀλλ' ὅταν αὐτὸν ἴδῃς, ἡσύχασον, μέχρις ἂν τῆς νήσου ἐκβῶμεν. λαβόμενος οὖν τῆς χειρὸς αὐτῆς ὁ Πέτρος, ἦγεν ἐπὶ τὸ πλοῖον. ἐγὼ δὲ ἰδὼν χειραγωγοῦντα γυναῖκα ἐγέλασα· καὶ προσελθὼν εἰς τιμὴν αὐτοῦ, ἀντ' αὐτοῦ χειραγωγεῖν αὐτὴν ἐπειρώμην. καὶ ἅμα τῷ ἅψασθαί με τῆς χειρὸς αὐτῆς ὀλολύξασα ὡς μήτηρ μέγα, καὶ περιπλακεῖσα σφόδρα κατεφίλει με τὸν αὐτῆς υἱόν. ἐγὼ δὲ τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἦν ἀγνοῶν, ὡς μαινομένην ἀπεστρεφόμην· αἰδούμενος δὲ καὶ τὸν Πέτρον, πικρίας ἐπληρούμην· ὁ δὲ Πέτρος, ἔα, φησίν, ὦ Κλήμη. τί γὰρ καὶ ποιεῖς οὕτω, τὴν σε τεκοῦσαν ἀποστρεφόμενος. ἐγὼ δὲ τοῦτο ἀκούσας, περιδάκρυς γινόμενος, καὶ καταπεσούσῃ τῇ τεκούσῃ προσπεσών, κατεφίλουν. καὶ γὰρ ἅμα τῷ ῥηθῆναί μοι τοῦτο, ἀμυδρῶς πως τὸ εἶδος ἀνεκαλούμην. πολλοὶ μὲν οὖν ὄχλοι συνέτρεχον ἱστορῆσαι τὸ θαῦμα, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς διὰ στόματος ἦν, ὅπως ἀνὴρ οὕτως ἀξιόλογος, τὴν τοσαύτην γυναῖκα, μητέρα ἑαυτοῦ ἀνεγνώρισεν. βουλομένοις οὖν ἡμῖν σὺν τῇ μητρὶ τῆς νήσου ἐκβαίνειν, ἡ μήτηρ, ὦ τέκνον μου

ποθοῦσιν, εἶπεν, εὔλογόν ἐστι συντάξασθαι τῇ ὑποδεξαμένῃ γυναικί, ἥτις πενιχρὰ οὖσα, καὶ ὅλη παρειμένη, ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔρριπται. καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας ἐθαύμασε, καὶ πάντες οἱ παρεστηκότες ὄχλοι τὸ τῆς γυναικὸς φρόνημα. καὶ εὐθέως ἐκέλευσέ τισι πορευθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα ἐπὶ κλίνης κομίσαι· ἧς ἐναχθείσης, τεθῆναι μὲν ἐπιτάττει τὴν κλίνην· αὐτὸς δὲ ὑπὸ ταῖς πάντων ἀκοαῖς, εἰ ἀληθείας κήρυξ ἐγώ, ἔφη, ἐγερθήτω ἐξ αὐτῆς ὑγιὴς εἰς τὴν τῶν παρεστώτων πίστιν, ἵνα γνῶσιν ὅτι εἷς ἐστὶ θεὸς ὁ τὸν κόσμον ποιήσας. ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἶπε· καὶ ἡ γυνὴ εὐθὺς ὑγιὴς ἀναστᾶσα τῆς κλίνης, τῷ Πέτρῳ προσέπεσεν. εἶτα καὶ τὴν συνήθη καὶ φίλην καταφιλήσασα, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ἡ δέ, ὅλον αὐτῇ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἀναγνωρισμοῦ διηγήσατο, καὶ οἱ ἀκούσαντες κατεπλάγησαν. τότε ἡ μήτηρ τὴν ξενοδόχον ἰαθεῖσαν παραδόξως ἰδοῦσα, παρεκάλει καὶ αὐτὴ θεραπείας τυχεῖν. ὁ Πέτρος δὲ τὴν χεῖρα ἐπιθείς, καὶ αὐτὴν ἐθεράπευσεν. εἶθ' οὕτως περὶ εὐσεβείας διαλεχθείς, ἐπὶ τῷ τέλει δὲ καὶ προσθείς, ὡς εἴ τις βούλεται ταῦτα μαθεῖν ἀκριβῶς, εἰς Ἀντιόχειαν ἀφικόμενος, ὅπου πλείους ἡμέρας ἔκρινα παραμένειν, ἐκεῖ ταῦτα καὶ μανθανέτω. εἰ γὰρ ἐμπορείας ἕνεκεν ἢ στρατείας, οἰκίας καταλιμπάνειν οἴδατε, καὶ εἰς μακροὺς ἀπιέναι πόνους, αἰωνίας δὲ χάριν ζωῆς, οὐδὲ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν οἴχεσθαι προθυμήσεσθε; οὕτως εἰπών, τὸν λόγον κατέπαυσε. μετὰ δὲ ταῦτα ἐγὼ τῇ ὑγιαθείσῃ γυναικὶ ἐπὶ πάντος τοῦ ὄχλου χιλίας δραχμὰς εἰς τροφὰς δωρησάμενος, εἶτα καὶ παραθέμενος αὐτὴν ἀγαθῷ τινὶ ἀνδρὶ πρώτῳ τῆς πόλεως ὄντι, φύσει μετὰ χαρᾶς τοῦτο πράττειν προῃρημένῳ· ἔτι δὲ καὶ ἄλλαις πολλαῖς ἀργύρια διανείμας ταῖς ποτὲ τὴν μητέρα παραμυθησαμέναις, εὐχαριστήσας τῷ κυρίῳ, διέπλευσα εἰς Ἀντάραδον ἅμα τῇ μητρὶ καὶ Πέτρῳ

καὶ τοῖς

καὶ τοῖς λοιποῖς ἑταίροις· καὶ οὕτως εἰς ξενίαν ὡρμήσαμεν. γενομένων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ τροφῆς μεταλαβόντων, τεινομένης ἔτι τῆς ὥρας, ἔφην ἐγὼ τῷ Πέτρῳ· φιλανθρωπίας ἔργον κύριέ μου Πέτρε, ἡ ἐμὴ πεποίηκε μήτηρ, τῆς ξενοδόχου ὑπομνησθεῖσα γυναικός. καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο, ἆρά γε, ὦ Κλήμη, ἀληθῶς νενόμικας φιλανθρωπίας ἔργον πεποιηκέναι τὴν σε τεκοῦσαν, καθ' ὃ τὴν ἀπὸ ναυαγίου αὐτὴν ὑποδεξαμένην ἠμείψατο· ἢ ὡς μητρὶ χαριζόμενος τοῦτο εἴρηκας; εἰ δὲ μὴ χαριζόμενος, ἀλλ' ὡς ἀληθεύων ἔφης, ἔοικάς μοι ἀγνοεῖν τί ποτέ ἐστι φιλανθρωπίας μέγεθος, ἢ τίς ἐστιν ἀνδρὸς τοῦ φυσικῶς πείθοντος ἡ πρὸς οἷον δή ποτε στοργὴ, καθ' ὃ ἄνθρωπός ἐστιν. ἀλλ' οὐδὲ ἡ ξενοδόχος ἡ ἀπὸ ναυαγίου τὴν τεκοῦσάν σε ὑποδεξαμένη, φιλάνθρωπος ἂν παρ' ἐμοὶ λέγοιτο. ὑπὸ γὰρ ἐλέους κολασθεῖσα, ἐπέπειστο γενέσθαι γυναικὸς εὐεργέτις, ναυαγίῳ περιπεσούσης, τέκνα πενθούσης, ξένης, γυμνῆς, μεμονωμένης, καὶ σφόδρα ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ὀλοφυρομένης. ἐν τοσαύταις οὖν αὐτὴν συμφοραῖς οὖσαν, τίς οὐκ ἂν ἰδὼν ἠλέησε καὶ τῶν ἀσεβῶν· ὥστε οὔπω φιλανθρωπίας ἔργον, οὐδὲ ἡ ξενοδόχος γυνὴ πεποιηκυῖα πρὸς αὐτὴν φαίνεται, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἐπὶ μυρίαις συμφοραῖς ἐλέου πρὸς εὐεργεσίαν κεκινημένη. καὶ γὰρ ἡ σὲ τεκοῦσα βίου εὐπορήσασα καὶ τὴν ξενοδόχον ἀμειψαμένη, οὐ φιλανθρωπίας, ἀλλὰ φιλίας ἐποίησεν ἔργον. πολλὴ δὲ διαφορὰ μεταξὺ φιλίας τε καὶ φιλανθρωπίας· ὅτι ἡ μὲν φιλία ἐξ ἀμοιβῆς γίνεται, ἡ φιλανθρωπία δὲ ἀνδρὸς τοῦ φυσικῶς πείθοντος, πάντα ἄνθρωπον, καθὸ ἄνθρωπός ἐστι, φιλοῦσα εὐεργετεῖ. εἰ μὲν οὖν ἡ ἐλεήσασα ξενοδόχος αὕτη, καὶ ἀδικήσαντας ἐχθροὺς ἐλεοῦσα εὐεργετεῖ, φιλάνθρωπος ἂν εἴη· εἰ δὲ διά τι φίλη ἢ ἐχθρά, ἢ φίλη διότι, τοῦ τινὸς αἰτίου. φίλη ἐστὶν ἢ ἐχθρά,

οὐ τοῦ ἀνθρώπου. κἀγὼ ἀποκρινάμενος, οὐ δοκεῖ σοι οὖν φιλάνθρωπος εἶναι κἂν ᾖ ξενοδόχος, ξένων ὧν οὐκ ἠπίστατο εὐεργετήσας; καὶ ὁ Πέτρος, ἐλεήμονα μὲν αὐτὸν εἰπεῖν ἐπίσταμαι, φιλάνθρωπον δὲ οὐ τολμῶ λέγειν, ἅτε δὴ μηδὲ τὴν τεκοῦσαν φιλότεκνον. ὑπὸ ὠδίνων γὰρ καὶ ἀνατροφῆς στέργειν πέπεισται. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐρῶν ὑπὸ τῆς συνηθείας κολακεύεται, καὶ ὁ φίλος ὑπὸ τῆς ἀμοιβῆς, οὕτω καὶ ὁ ἐλεῶν ὑπὸ τῆς συμφορᾶς. πλὴν ἐγγὺς ὁ ἐλεήμων τῷ φιλανθρώπῳ, ὅτι αὐτὸ τοῦ τι θρέψαι καὶ λαβεῖν, εὐεργετεῖν πείθεται· οὔπω δὲ καὶ φιλάνθρωπος. κἀγὼ ἀπεκρινάμην· ἐπὶ ποίαις οὖν πράξεσι φιλάνθρωπός τις εἶναι δύναται. καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο, ἐπεὶ ὁρῶ σε γλιχόμενον ἀκοῦσαι, τί ποτέ ἐστι φιλανθρωπίας ἔργον, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν· φιλάνθρωπος ἐκεῖνός ἐστιν ὁ καὶ ἐχθροῖς ἡμέρως τε εὐεργετικῶς προσφερόμενος. ὅτι δὲ οὕτως ἔχει, σαφῶς ἄκουε· τὴν φιλανθρωπίαν ἐκ δύο μοι νόει συγκεῖσθαι μερῶν, ὧν τὸ μὲν αὐτῆς ἐλεημοσύνη· τὸ δὲ ἀγάπη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν πλησίον. πλησίον δὲ ἄνθρωπός ἐστιν, ὁ πᾶς ἄνθρωπος, οὐχ ὅτι εἷς ἄνθρωπος. ἄνθρωπος γάρ ἐστι καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ ἀγαθὸς, καὶ ἐχθρὸς τε φίλος. χρὴ οὖν τὸν φιλανθρωπίαν ἀσκοῦντα, μιμητὴν εἶναι θεοῦ, εὐεργετοῦντα δικαίους τε καὶ ἀδίκους, ὡς αὐτὸς ὁ θεὸς ἐν τῷ νῦν κόσμῳ τόν τε ἥλιον καὶ τοὺς ὑετοὺς αὐτοῦ πᾶσι παρέχων. εἰ δὲ θέλεις ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετεῖν, κακοὺς δὲ κολάζειν, κριτοῦ ἔργον πράττειν ἐπιχειρεῖς. κἀγὼ ἔφην, ἆρά γε καὶ ὁ θεὸς τότε μέλλων κρίνειν, ὡς διδάσκεις ἡμᾶς, οὐ φιλάνθρωπός ἐστι; καὶ ὁ Πέτρος, τοὐναντίον λέγεις. ἐπείπερ γὰρ κρίνει, φιλάνθρωπός ἐστι. φιλῶν γὰρ καὶ ἐλεῶν τοὺς ἠδικημένους, τιμωρεῖται τοὺς ἀδικήσαντας. κἀγὼ ἔφην, οὐκοῦν, εἰ κἀγὼ ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετῶ, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας καθ' ὃ ἀνθρώπους ἠδίκησαν τιμωροῦμαι, φιλάνθρωπός εἰμι; καὶ ὁ Πέ-

τρος ἀπεκρίνατο, εἰ μετὰ τοῦ προγνώσει ἔχειν, ἔφη τούτοις καὶ τὴν τοῦ
κρίνειν ἐξουσίαν, ὀρθῶς ἂν τοῦτο ἐποίεις, διὰ μὲν τοῦ εἰληφέναι τὴν ἐξου-
σίαν, καταδικάζων οὓς ὁ θεὸς ἐδημιούργησε· διὰ δὲ τὴν προγνώ-
σιν, ἀπταίστως ἐν τῷ κρίνειν, οὓς μὲν ὡς δικαίους δικαιῶν· οὓς δὲ ὡς
ἀδίκους καταδικάζων. κἀγὼ ἔφην, ὀρθῶς ἔφης καὶ ἀληθῶς. ἀδύ-
νατον γάρ τινα πρόγνωσιν οὐκ ἔχοντα κρίνειν ὀρθῶς. ἐνίοτε γὰρ
φαίνονταί τινες ἀγαθοί, ἀθέμιτα κρύφα διαπραττόμενοι· ἔνιοι
δὲ ἀγαθοί, ὑπὸ διαβολῆς ἐχθρῶν κακοὶ ὑπολαμβανόμενοι. ἀλλ᾽ εἰ
καὶ τοῦ βασανίζειν καὶ ἀνακρίνειν ἐξουσίαν τις ἔχων δικάζει, οὐδὲ
οὕτως ἕξει πάντως τὸ δικαίως δικάζειν. ἔνιοι γὰρ φονεῖς ὄντες, εἶ-
τα τὰς βασάνους ὑπενεγκόντες, ἀφείθησαν ὡς ἀθῶοι· ἕτεροι δὲ
πάλιν ἀθῶοι τυγχάνοντες, τὰς βασάνους οὐχ ὑπομείναντες,
καὶ διὰ τοῦτο καταψευσάμενοι ἑαυτῶν, ὡς αἴτιοι ἐκολάσθησαν.
Καὶ ὁ Πέτρος, ἔχει μετρίως καὶ ταῦτα, ἔφη· τὸ δὲ μεῖζον ἄκουσον.
ἐνίων ἀνθρώπων ἁμαρτανόντων ἢ εὖ πραττόντων, ἃ μὲν ἐν
ποιοῦσιν ἴδιά ἐστιν αὐτῶν, ἃ δὲ καὶ ἀλλότρια· δίκαιον δὲ ἕκαστον ἐπὶ
τοῖς ἰδίοις ἁμαρτήμασι τιμωρεῖσθαι· ἢ ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν
ἀμοιβῆς ἀξιοῦσθαι. ἀδύνατον δέ τινι πλὴν προφήτῃ μόνῳ
πρόγνωσιν ἔχοντι, ὑπό τινος γινόμενα εἰδέναι σαφῶς, ποῖα μὲν
αὐτοῦ ἐστιν ἴδια, ποῖα δὲ οὐκ ἔστι. κἀγὼ ἔφην, ἐβουλόμην μα-
θεῖν πῶς τῶν ἀδικημάτων, τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ ἀλλότρια. καὶ ὁ
Πέτρος μοι ἀπεκρίνατο, ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ
» θεοῦ ἔφη, τὰ ἀγαθὰ ἐλθεῖν δεῖ· μακάριος δέ, φησί, δι᾽ οὗ ἔρχεται. ὁ-
» μοίως ἀνάγκη καὶ τὰ κακὰ ἐλθεῖν· οὐαὶ δὲ δι᾽ οὗ ἔρχεται· εἰ δὲ διὰ κα-
κῶν ἔρχεται τὰ κακά, καὶ διὰ ἀγαθῶν ἀγαθὰ φέρεται, προσεῖναι
δεῖ ἑκάστῳ, εἴτε ἀγαθὸν ἔπραξεν, εἴτε φαῦλον, ἵνα καὶ τὸ εἰρη-
» μένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ,
ἀληθὲς ᾖ πάντως καὶ ἀναμφίλογον· [illegible] ἀλλὰ τὸ [illegible] ὅλως

ειπλέκεσθαι ἤδη ἐβούλοντο. ὁ δὲ Πέτρος ἐκώλυσεν αὐτούς, εἰ-
πών, ἐάσατέ με, αὐτὸς ὑμᾶς τῇ μητρὶ παραγάγω, μή πως
ὑπὸ τῆς πολλῆς αἰφνιδίου χαρᾶς, καὶ εἰς ἔκστασιν ἔλθοι φρε-
νῶν, ἅτε δὴ καὶ κοιμωμένη, καὶ τὸ πνεῦμα ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἀπησχο-
λημένον ἔχουσα. ὅμως ἐπεὶ κόρον ἔσχε τοῦ ὕπνου, διεγερθείσῃ τῇ
μητρί, ὁ Πέτρος περὶ θεοσεβείας αὐτῇ διαλεχθεὶς πρότερον
καὶ εἰπών, γινώσκειν σε θέλω, γύναι, τῆς ἡμετέρας πίστεως τὴν
ἀκρίβειαν. ἕνα γὰρ θεὸν σέβομεν τὸν πεποιηκότα οὐρανόν τε καὶ
γῆν, καὶ ὃν ὁρᾷς κόσμον, καὶ τούτου φυλάσσομεν τὸν νόμον, παρέ-
χοντα ἐν παρόροις αὐτὸν σέβειν μόνον, καὶ τὸ αὐτοῦ ἁγιάζειν ὄνο-
μα, τιμᾶν τε γονεῖς καὶ σωφρονεῖν, βιοῦντας ἀνεπιλήπτως, καὶ τρα-
πέζης ἐθνικῆς μὴ μετέχειν, διὰ τὸ ἀκαθάρτως αὐτοὺς πολι-
τεύεσθαι· ὅταν δὲ πείσωμεν αὐτοὺς τὰ τῆς ἀληθείας φρονεῖν
τε καὶ ποιεῖν, τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος ἀξιώσαντες, ἐν τρισμα-
καρίᾳ τινὶ ἐπονομασίᾳ, τότε δὴ αὐτοῖς καὶ συναυλιζόμεθα· ἐ-
πεὶ οὐδ᾽ ἂν πατὴρ ἢ μήτηρ τυγχάνῃ, ἢ γυνή, ἢ τέκνον, ἢ ἀδελ-
φός, ἢ ἄλλος τις ἐκ φύσεως τὴν στοργὴν ἔχων, συνεστιᾶσθαι
αὐτοῖς θεμιτὸν ἡμῖν. πίστει γὰρ διαφερόντως τοῦτο ποιοῦμεν. μὴ
οὖν ὕβριν ἡγήσῃ, τὸ μὴ νῦν συνεστιᾶσθαί σοι τὸν υἱόν, ἄχρις ἂν
τὰ αὐτὰ ἡμῖν φρονῇς καὶ ποιῇς. ἡ δὲ ἀκούσασα, ἔφη· τί οὖν κω-
λύει με σήμερον βαπτισθῆναι, ἥτις καὶ πρὸ τοῦ ἰδεῖν σε τοὺς
λεγομένους θεοὺς ἀπεστράφην λογισμῷ τοιούτῳ, ὅτι πολλά γε
δὴ καθ᾽ ἡμέραν θυούσῃ μοι τούτοις, ἐν ταῖς ἀνάγκαις οὐ παρε-
στάθησάν μοι. περὶ δὲ μοιχείας τί δεῖ με καὶ λέγειν, ὁπότ᾽ ἂν οὐ-
δὲ πλουτοῦσαν τρυφή με πρὸς τοῦτο ἠπάτησεν. οὐδὲ ἡ μετὰ
ταῦτα πενία ἐπὶ τοῦτό γε ἐλθεῖν κατηνάγκασεν, ἅτε δὴ τῆς σω-
φροσύνης ὡς μεγίστου καλοῦ ἀντιποιουμένης μου· ἧς ἕνεκα, καὶ
εἰς τοσαύτην ἦλθον περίστασιν. ἀλλ᾽ οὐδέ σε οἶμαι, κύριέ μου

Πέτρε, ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ πλείων ἐπιθυμία ἐξ εὐθυμίας γίνεται· ὅθεν ἐγὼ ἐν εὐθυμίᾳ σωφρονήσασα, ἐν δυσθυμίᾳ πρὸς ἡδονὰς ἑαυτὴν οὐκ ἐκδίδωμι. ἀλλὰ μηδὲ νῦν κακοψυχίας ἀπαλλάττεσθαι νομίσῃς μου τὴν ψυχὴν, τὴν ποσῶς παραμυθίας τυχοῦσαν, διὰ τὴν Κλήμεντος ἀναγνώρισιν· ἀντεισερχομένη γὰρ ἡ ἐκ τῶν δύο μου τέκνων ἀθυμία, καὶ τὴν ποσῶς ἀμαυροῖ χαράν. λυπεῖ γὰρ ἡμᾶς οὐ τοσοῦτον τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ τούτους παραπολέσθαι, ὅσον καὶ χωρὶς τῆς εἰς θεὸν εὐσεβείας διαφθαρῆναι μετά γε τῶν ψυχῶν αὐτοῖς καὶ τὰ σώματα. ὁ δὲ τούτων πατὴρ, ἐμὸς δὲ σύμβιος, ὡς παρὰ Κλήμεντος ἔμαθον, ἐπί τε τὴν ἐμὴν καὶ τῶν υἱῶν ζήτησιν ἐκβὰς, τοσούτοις ἔτεσιν ἀφανής ἐστι· πάντως δὲ καὶ αὐτὸς ἐτελεύτησε. καὶ γὰρ ὁ ταλαίπωρος ὑπὸ σωφροσύνης με ἀγαπῶν, φιλότεκνος ἦν· ὅθεν πάντων ἡμῶν τῶν ὑπὲρ πάντα ἠγαπημένων αὐτῷ στερηθεὶς ὁ γέρων, ὑπὸ μεγίστης ἀθυμίας διαπεφώνηκε. τῆς δὲ μητρὸς ταῦτα λεγούσης ἀκούοντες οἱ παῖδες, οὐκέτι κατὰ τὴν τοῦ Πέτρου παραίνεσιν ἠδύναντο στέγειν· ἀλλ᾽ ἀναστάντες περιεπλέκοντο τότε αὐτῇ, καὶ δάκρυσι κατεφίλουν. ἐφ᾽ ᾧ δὴ καὶ ἡ μήτηρ καταπλαγεῖσα, τί θέλοι τοῦτο εἶναι, ὑπὸ ἐκστάσεως ὥσπερ καὶ ἀγνοίας τῶν γινομένων, ἠρώτα. καὶ ὁ Πέτρος εὐθὺς, παράστησον, ὦ γύναι, εἴρηκε, γενναίως τὸν νοῦν σου, ὥστε τῶν σῶν ἡδέως ἀπολαῦσαι τέκνων. οὗτοι γάρ εἰσι Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανὸς, οὓς ἔλεγες ἐν βυθῷ τεθνάναι, καὶ ὧν τὸ πένθος, ἀβίωτον ἐτίθει σου τὴν ζωήν. πῶς δὲ αὐτῶν ὁ μὲν Νικήτης, ὁ δὲ Ἀκύλας καλεῖται, αὐτοὶ καλῶς λεγέτωσάν τε καὶ διδασκέτωσαν. ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος ἡ μήτηρ ἀμέτρου πλησθεῖσα χαρᾶς, μικροῦ δεῖν ἀπολελοίπει καὶ τὴν πνοήν· ἀνενεγκοῦσα δὲ ὅμως, καὶ ὥσπερ ἑαυτῆς γενομένη, τέκνα μου ποθεινά, ἔφη, τέκνα γλυκύτατα, τέκνα καρδίας καύσωνες τῆς ἐμῆς,

εἴπατέ μοι, ἵνα δὴ τὰ κατὰ τὴν χαλεπὴν ἐκείνην νύκτα συμβάντα ὑμῖν. καὶ ὁ Νικήτης αὐτίκα τὸν λόγον ἀναλαβὼν, οὕτως, ἔφη, ἡμῖν, ὦ μῆτερ, ὡς οἶσθα, τοῦ πλοίου κατὰ τὴν νύκτα διαῤῥαγέντος, ἄνδρες τινὲς ἐν τῷ βυθῷ λῃστεύειν οὐ δεδοικότες, ἡμᾶς ἀνελόμενοι, καί τινι ἐνθέμενοι σκάφει, ἔπειτα δὲ κώπαις χρώμενοι, εἰς τὴν Στράτωνος ἦγον Καισάρειαν. κἀκεῖ σφόδρα συνεχομένους ἡμᾶς τῷ λιμῷ, πρὸς δὲ καὶ περιδεεῖς ὄντας, μή τι καὶ περιπετὲς καὶ τῶν αὐτοῖς οὐ δοκούντων φθεγξώμεθα, ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἡμῶν διαμείψαντες, εἰς δουλείαν ἀθλίως ἀπέδοντο. γυνὴ δέ τις ἡμᾶς ἰουδαίοις προσήλυτος ἀξιόλογος πάνυ, ὄνομα Ἰοῦστα ὠνησαμένη, ἐν τέκνων ἐφύλαττε μοίρᾳ, καὶ πάσῃ ἑλληνικῇ παιδείᾳ μετὰ σπουδῆς ἐξεπαίδευσεν. ἡμεῖς δὲ γενόμενοι ἐφ' ἡλικίας ἔμφρονες, καὶ τὴν θρησκείαν ἠγαπήσαμεν, καὶ τὰ τῆς παιδείας ἐφιλοπονήσαμεν, ὅπως πρὸς τὰ λοιπὰ ἔθνη διαλεγόμενοι, ἐλέγχειν αὐτὰ περὶ πλάνης δυνατῶς ἔχωμεν. ἠκριβώσαμεν δὲ καὶ τὰ φιλοσόφων, ἐξαιρέτως τὰ ἀθεώτατα· λέγω δὴ τὰ Ἐπικούρου καὶ Πύῤῥωνος, ἵνα καὶ μᾶλλον ἀνασκευάζειν δυνώμεθα. Σίμωνι δέ τινι μάγῳ σχεδὸν γενόμενοι σύντροφοι, φιλίας ὁδῷ ἀπατηθῆναι ἤδη ἐκινδυνεύομεν· ὅμως ταῦτα, μῆτερ, ἐπὶ καιροῦ σοι ἀκριβέστερον ἐκτεθήσεται. πλὴν μέλλουσιν ἡμῖν ἀπατᾶσθαι ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, ἑταῖρός τις τοῦ κυρίου ἡμῶν Πέτρου Ζακχαῖος λεγόμενος, προσηκάμενος ἐνουθέτησε μὴ συντίθεσθαι τῷ μάγῳ. ἐπελθόντι δὲ τῷ Πέτρῳ προσήγαγεν, ὅπως ἡμᾶς πληροφορήσας πείσῃ περὶ τῶν τῇ θεοσεβείᾳ διαφερόντων· διὸ καί σε μῆτερ εὐχόμεθα, ὧν ἡμεῖς κατηξιώθημεν ἀγαθῶν, τούτων καὶ αὐτὴν μετασχεῖν, ὅπως κοινῶς ἁλῶν καὶ τραπέζης δυνηθῶμεν μεταλαβεῖν. αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ αἰτία, δι' ἣν ἐνόμιζες ἡμᾶς ἐν τῇ θαλάσσῃ τεθνάναι,

ναι. Ταῦτα τοῦ Φαυστίνου εἰπόντος, ἡ μήτηρ ἡμῶν προσέπεσε τῷ Πέτρῳ, δεομένη καὶ ἀξιοῦσα, ὅπως αὐτήν τε καὶ τὴν ξενοδόχον αὐτῆς μεταπεμψάμενος βαπτίσῃ, ἵνα, φησί, μηδεμία τις ἄμοιρος ἡμέρα γένηται, ἀφ' ἧς τὰ ἐμαυτῆς ἀπέλαβον τέκνα, καθ' ἣν αὖ οὐ συνεστιαθείην αὐτοῖς. καὶ ἡμῶν δὲ τὰ ὅμοια τῇ μητρὶ συνικετευόντων, ὁ Πέτρος ἔφη, τί οἴεσθε, μόνος ἐγὼ ἄσπλαγχνός εἰμι, ὅτι μὴ βούλομαι συνεστιαθῆναι ὑμᾶς τῇ μητρὶ σήμερον βαπτίσας αὐτήν; τοῦ μὲν οὖν, ἀλλὰ κἂν μίαν ἡμέραν πρὸ τοῦ βαπτισθῆναι νηστεῦσαι αὐτὴν δεῖ· ἐπεὶ καί τινα ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐφθέγξατο ἡ μήτηρ. τάχα γὰρ εἰ μὴ τοῦτο, πολλῶν ἡμερῶν αὐτὴν ἁγνισθῆναι ἔδει. ἐρομένῳ οὖν μοι, τί ἄρα καὶ φθεγξαμένη τὴν πίστιν αὐτῆς ἐξέφηνεν, ὁ Πέτρος ἔφη, ἀπόχρη καὶ μόνον αὐτῆς ἡ ἀξίωσις τοῦ συμβαπτισθῆναι αὐτῇ τὴν ξενοδόχον καὶ εὐεργέτιν. οὐκ ἂν δὲ τοῦτο τῇ ὑπὲρ αὐτῆς ποθουμένῃ δοθῆναι ἠξίου, εἰ μὴ πρότερον αὐτὴ διετέθη ὡς ἐπὶ μεγάλῃ τῇ τοῦ βαπτίσματος δωρεᾷ· ὅθεν ἐγὼ πολλῶν ἔχω καταγινώσκειν, ὁπότ' αὖ αὐτοὶ βαπτισθέντες καὶ πιστεύειν ὁμολογοῦντες, μηδὲν ἄξιον πίστεως ποιῶσι, μηδὲ οὓς ἀγαπῶσι, λέγω δὴ γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ υἱοὺς ἅμα καὶ φίλους, εἰς τοῦτο προτρέπονται. εἰ γὰρ πεπιστεύκασι ζωὴν αἰώνιον σὺν ἔργοις καλοῖς δωρεῖσθαι τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ βαπτίσματι, πάντως ἂν καὶ οὓς ἠγάπων προετρέποντο βαπτισθῆναι. ἐπεὶ τί δή ποτε νοσοῦντας ὁρῶντες, ἢ ἀπαγομένους τὴν ἐπὶ θάνατον, ἢ ἄλλα τινὰ χαλεπὰ πάσχοντας ὀδύρονται καὶ κατελεοῦσιν. οὕτως εἰ ἐπεπιστεύκεισαν αἰώνιον πῦρ περιμένειν τοὺς τὸν θεὸν μὴ σέβοντας, οὐκ ἂν ἐπαύσαντο νουθετοῦντες· ἢ καὶ ἀπειθοῦντας ὁρῶντες, δακρύοντες ἐπ' αὐτοῖς καὶ χαλεπῶς ὀδυνώμενοι· καὶ τὰ νῦν τὴν ξενοδόχον πέμψας ἀνακρινεῖ εἰ τὸν νόμον ἡμῶν ἀγαπᾶν αἱρεῖται, καὶ

οὕτως ἀκολούθως ἃ δεῖ πράξομεν. ἡ δὲ μήτηρ ὑμῶν ἐπεὶ τῷ πιστῶς διάκειται περὶ τοῦ βαπτίσματος, νηστευσάτω ἡμέραν πρὸ τοῦ βαπτίσματος. ἡ δὲ ὤμνυε δύο τὰς διελθούσας ἡμέρας τῇ γυναικὶ διηγουμένῃ τὰ κατὰ τὸν ἀναγνωρισμὸν, ὑπὸ πολλῆς χαρᾶς, τροφῆς μὴ μεταλαβεῖν, ἢ χθὲς μόνον βραχέος ὕδατος. μαρτυρήσασα τε τῷ ὅρκῳ καὶ ἡ γυνὴ Πέτρου λέγουσα, ὡς ἀληθῶς οὐκ ἐγεύσατο. καὶ ὁ Ἀκύλας ἔφη, οὐκοῦν οὐδὲν κωλύει αὐτὴν, ὦ κύριέ μου, τὴν σήμερον βαπτισθῆναι. καὶ ὁ Πέτρος, ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο νηστεία βαπτίσματος, ἐπεὶ μηδὲ δι' αὐτὸ τοῦτο γέγονε. καὶ ὁ Φαυστινιανὸς, ἴσως οὖν ὁ θεὸς βουλόμενος ἡμῶν τὴν μητέρα, μηδὲ μίαν μετὰ τὸν ἀναγνωρισμὸν ἡμέραν τῆς ἡμετέρας χωρίσαι τραπέζης, προῳκονόμησε τὴν νηστείαν. ὡς γὰρ ἐσωφρόνησεν ἐν ἀγνοίᾳ τὸ πρέπον τῇ ἀληθείᾳ ποιήσασα, οὕτω καὶ νῦν ὁ θεὸς ἴσως ᾠκονόμησεν αὐτὴν πρὸ μιᾶς ἐν ἀγνοίᾳ νηστεῦσαι ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς βαπτίσματος, ἵν' ἀπὸ πρώτης εὐθὺς ἡμέρας τοῦ γνωρίσαι ἡμᾶς, μεταλαβεῖν σὺν ἡμῖν καὶ ἁλῶν δυνηθείη. καὶ ὁ Πέτρος, μὴ ἡμᾶς, ἔφη, νικάτω ἡ κακία πρόφασιν εὑροῦσα τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν τῆς τεκούσης στοργήν· ἀλλὰ μᾶλλον ὑμεῖς, κἀγὼ σὺν ὑμῖν διαμείνωμεν τὴν σήμερον ἐν νηστείᾳ, καὶ αὔριον βαπτισθήσεται. οὕτως ἔφη Πέτρος, καὶ οἱ πάντες τῷ λόγῳ συνευδοκήσαμεν. ὀρθριώτερον δὲ πολλῷ τοῦ καθ' ἡμέραν ὁ Πέτρος διυπνισθεὶς, εἰσῄει πρὸς ἡμᾶς, καὶ διαναστήσας, Φαυστῖνος, εἶπε, καὶ Φαυστινιανὸς ἅμα Κλήμεντι μετὰ τῶν οἰκείων ἀκολουθησάτωσάν μοι, ὅπως ἐν σκεπεινῷ τῆς θαλάσσης τόπῳ γενόμενοι, τὰ τοῦ βαπτίσματος σχεδιάσωμεν. ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν οὖν γενομένων ἡμῶν, καὶ μεταξὺ πετρῶν τινῶν γαληνοῦ καὶ καθαροῦ τόπου εὐπορησάντων, ἐβάπτισεν αὐτὴν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἡμεῖς

δὲ καὶ σὺν ἡμῖν ὅσοι παρῆσαν, τὴν γυναικῶν χάριν ὑπεχωρήσαμεν. ἔπειτα ὁ Πέτρος τὰς γυναῖκας διὰ τὸν ὄχλον προέπεμψε δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπὶ τὴν ξενίαν ἐλθεῖν, μόνοις ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἡμῖν συνεῖναι τῇ μητρὶ καὶ ταύταις ἐγκελευσάμενος. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὴν ξενίαν, καὶ ἀναμένοντες αὐτὸν ἀφικέσθαι, ἀλλήλοις διαλεγόμεθα. μετὰ ἱκανὰς δὲ ὥρας ὁ Πέτρος ἐλθὼν, καὶ ἄρτον λαβὼν, εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, ἁγιάσας, κλάσας, τῇ μητρὶ πρῶτον ἐπέδωκε, καὶ μετὰ ταύτην, ἡμῖν τοῖς υἱοῖς. καὶ οὕτως αὐτῇ συνεστιάθημεν, καὶ τὸν διδόντα τροφὴν θεὸν εὐλογήσαμεν. τότε λοιπὸν ὁ Πέτρος τὸν ὄχλον εἰσεληλυθότα ἰδὼν, καθίσας αὐτὸς, καὶ ἡμᾶς δὲ παρακαθεσθῆναι κελεύσας, ὑφηγεῖτο τίνι λόγῳ προπέμψας ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος, αὐτὸς βραδύνας ἐπῆλθε, τὴν δὲ αἰτίαν ἔλεγεν εἶναι τοιαύτην· ἅμα τῷ ὑμᾶς, φησὶν, ἀποστῆναί μου, γέρων τις συνήθης περίεργος, κλέπτων ἑαυτὸν, καὶ βουλόμενος ὁρᾶν, αὐτὸς μὴ ὁρᾶσθαι· καὶ περικατασκοπήσας ἡμᾶς, ὡς αὐτὸς ὕστερον ὡμολόγησε, πρὸς τὸ ἰδεῖν τί ἂν καὶ πράττοιμεν εἰς τὸν σκεπεινὸν τόπον γενόμενοι, λάθρα ἐκβὰς, ἠκολούθησεν. εἶτα ἐν εὐκαίρῳ τόπῳ μοι προσελθὼν, καὶ προσαγορεύσας, ἔφη· ἐκ πολλοῦ σοι ἀκολουθῶν καὶ συντυχεῖν ἐθέλων, ᾐδούμην, μήπως ὡς περιέργῳ μοι χαλεπήνῃς. νῦν δὲ τὰ δοκοῦντα ἐμοὶ ἀληθῆ, λέγω εἰ βούλει. κἀγὼ ἀπεκρινάμην. λέγε ἡμῖν ὅπερ σοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, καὶ ἀποδεξόμεθά σε, κἂν τῷ ὄντι μὴ καλὸν ᾖ τὸ λεγόμενον, ἐπεί περ ἀγαθῇ προαιρέσει τὸ δοκοῦν σοι καλὸν εἰπεῖν ἠθέλησας. καὶ ὁ γέρων τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως· θαλάσσῃ ὑμᾶς λελουμένους εἰς τὸν ἀπόκρυφον τόπον ἀποχωρήσαντας ἰδὼν, προσελθὼν, λάθρα κατεσκόπουν τί ἂν ἐν κρυφῇ πράττοιτε· καὶ ἐπεὶ εὐχομένους εἶδον, ὑπεχώρησα, καὶ ἐλεήσας ὑμᾶς ἀνέμεινα,

ὅπως πείσω μὴ ἀπατᾶσθαι. οὔτε γὰρ θεός ἐστιν, οὔτε πρόνοια, ἀλλὰ γενέσει τὰ πάντα ὑπόκειται, ὡς ἐγὼ ἐφ' οἷς πέπονθα πεπληροφόρημαι, ἀκριβῶς ἐκ πολλοῦ τὸ μάθημα. μὴ οὖν ἀπατῶ. εἴτε γὰρ εὔχῃ, εἴτε καὶ μή, τὰ ἐκ τῆς γενέσεως παθεῖν σε ἔχεις. αἱ γὰρ εὐχαὶ εἰ ἐδύναντό τι, ἢ τὸ εὖ ποιεῖν, αὐτὸς ἂν ἐν τοῖς κρείττοσιν ἤμην· καὶ νῦν εἰ μή σε ἀπατᾷ ἡ πενιχρά μου αὕτη ἐσθής, οὐκ ἀπιστήσεις οἷς λέγω. ἐν πολλῇ βίου ποτὲ ὢν εὐθηνίᾳ, πολλὰ καὶ θεοῖς ἔθυον, καὶ δεομένοις παρεῖχον, καὶ ὅμως εὐχόμενός τε καὶ εὐσεβῶν, τὴν πεπρωμένην ἐκφυγεῖν οὐ δεδύνημαι. κἀγὼ πρὸς αὐτόν, καὶ τίνα ἐστὶν ἃ πέπονθας. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, οὐκ ἀνάγκη μοι λέγειν νῦν· ἴσως δὲ, ἐπὶ τέλει ἀκούσῃ τίς τε ὢν ἐγώ, καὶ τίνων, ἐν ποίαις βίου περιστάσεσι γέγονα. νῦν δὲ ὅτι γενέσει τὰ πάντα ὑπόκειται, πίστεις σοι παρασχεῖν βούλομαι. κἀγὼ ἔφην, εἰ γενέσει τὰ πάντα ὑπόκειται, καὶ τοῦτο οὕτως ἔχειν πεπληροφόρησαι, σεαυτῷ τὰ ἐναντία νοεῖν συμβουλεύεις. εἰ μὲν γὰρ παρὰ γένεσιν οὐ δυνατὸν οὐδὲ τὸ φρονεῖν, τί ματαιοπονεῖς συμβουλεύων ἡμῖν, ὃ γενήσεσθαι πάντως ἀδύνατον. ἀλλ' ἔτι μὴν εἰ γένεσις ὑφέστηκε, μὴ σπεῦδε πείθειν ἐμὲ μὴ σέβειν τὸν τῶν ἄστρων δεσπότην, οὗ θέλοντος καὶ μὴ γενέσθαι, γενέσθαι ἀδύνατον. ἀεὶ γὰρ δεῖ τὸ ὑποκείμενον τῷ ἡγουμένῳ πείθεσθαι ἀνάγκην ἔχει. τὸ μέντοι τοὺς νομιζομένους θεοὺς σέβειν γενέσεως ἐπικρατούσης, περιττόν ἐστιν. οὔτε γὰρ παρὰ τὸ δοκοῦν τῇ πεπρωμένῃ τι γίνεται, οὔτε αὐτοί τι ποιεῖν δύνανται, τῇ καθόλου αὐτῶν ὑποκείμενοι γενέσει. τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους λεγόντων ἡμῶν, πολὺς ἐπεισῆλθεν ὄχλος. καὶ ὁ Πέτρος εἰς αὐτὸν ἀποβλέψας ἔφη, ἐγὼ καὶ τὸ ἐμὸν φῦλον, ἐκ προγόνων θεὸν σέβειν παρειληφότες, καὶ παράγγελμα ἔχοντες γενέσει μὴ προσέχειν, φημὶ δὴ τῷ τῆς ἀστρολογίας μαθήματι, διὰ τοῦτο

καὶ οὐ προσέχει. ὅτι ἀστρολογίας μὲν οὐκ εἰμὶ ἔμπειρος· ὢν δέ εἰμι, ὑφηγήσομαι. φημὶ γὰρ ὅτι κατὰ θεοῦ πρόνοιαν διοικεῖται τὰ πάντα, καὶ ἕκαστος πρὸς ἃ πράττει, τιμῆς ἢ κολάσεως τεύξεται. εἴτε ἤδη νῦν, εἴτε καὶ αὖθις, οὐδὲν μοι διαφέρει· πλὴν, ὅτι πάντως ἀπολαύσει ἕκαστος ὧν ἔπραξεν. ἡ δὲ ἀπόδειξις τοῦ μὴ εἶναι γένεσιν, ἐστὶν αὕτη· τῶν προεστώτων εἴ τις ὀφθαλμῶν ἐστέρηται, ἢ πεπηρωμένην ἔχει τὴν χεῖρα, ἢ χωλὸν ἄρα τὸν πόδα, ἢ ἕτερόν τι περὶ τὸ σῶμα ἰατροῖς οὐ θεραπευθῆναι δυνάμενον ἐν ἀστρολόγοις, ἐπεὶ μηδὲ ἀπὸ τοῦ μακροῦ αἰῶνος τοιοῦτόν τι γέγονεν, ἐγὼ τοῦ θεοῦ δεηθεὶς παρέξω τὴν θεραπείαν. τούτου δὲ, ὡς ἐγώ φημι, γινομένου, οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ τὸν πάντα δημιουργήσαντα θεὸν βλασφημοῦντες; καὶ ὁ γέρων ἀπεκρίνατο, βλασφημεῖν γάρ ἐστι, τὸ λέγειν γενέσει ὑποκεῖσθαι τὰ πάντα; κἀγὼ πρὸς αὐτὸν, καὶ πάνυ. εἰ γὰρ καὶ πᾶσαι αἱ τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίαι καὶ ἀσέβειαι καὶ ἀσέλγειαι ἐξ ἀστέρων, ὡς σὺ φῂς, γίνονται· τὸ δὲ τοὺς ἀστέρας ταῦτα ποιεῖν ὑπὸ θεοῦ τέτακται, ἵνα πάντων χαλεπῶν ἀποτελεστικοὶ γίνωνται, αἱ πάντων ἁμαρτίαι πάντως ἄρα καὶ εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται τὸν τὴν γένεσιν ἐνθέντα τοῖς ἄστροις. καὶ ὁ γέρων, ἀληθῶς ἔφης· ἀλλὰ πάσῃ σου τῇ ἀπαραβλήτῳ ἀποδείξει ἡ ἐμὴ ἐμποδίζει συνείδησις. ἐγὼ γὰρ ἀστρολόγος ὢν, καὶ Ῥώμην πρῶτον οἰκήσας, εἶτα φιλιωθείς τινι πρὸς γένους ὄντι Καίσαρος, αὐτοῦ τε καὶ τῆς συμβίου τὴν γένεσιν ἀκριβῶς ἠπιστάμην, καὶ ἱστορήσας ἀκολούθως τὰς πράξεις ἀποτελεσθείσας αὐτῶν τῇ γενέσει, λόγοις μόνοις οὐκ ἔχω σοι πείθεσθαι. ἦν γὰρ τῆς γενέσεως αὐτῆς τὸ διάθεμα, ποιοῦν μοιχάδας ἰδίων δούλων ἐρώσας, καὶ ἐπὶ ξένης ἐν ὕδατι θνησκούσας· ὃ καὶ οὕτω γέγονεν. ἐρασθεῖσα γὰρ τοῦ ἰδίου δούλου, καὶ τὸν ψόγον φέρειν οὐ δυναμένη, φυγοῦσα ἐν ἀλλοδαπῇ, καὶ κοίτης αὐτοῦ

κοινωνήσασα, κατὰ θάλασσαν διεφθάρη. κἀγὼ ἀπεκρινάμην, καὶ πῶς ἄρα γινώσκεις ὅτι ἡ φυγοῦσα, ἐπ' ἀλλοδαπῆς γενομένη τινὶ δούλῳ ἔγημε, καὶ γήμασα ἐτελεύτησε. καὶ ὁ γέρων, ἀσφαλῶς οἶδα τἀληθῆ, οὐχ ὅτι ἔγημεν, ὁπότε οὐδὲ ὅτι ἤρα ἐγίνωσκον· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκείνης ἀπαλλαγὴν ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, πάντα μοι τὰ κατὰ τὸν αὐτῆς ἔρωτα διηγήσατο, καὶ ὡς σεμνὸς ὢν, ἅτε δὴ καὶ ἀδελφὸς, οὐκ ἐβουλήθη μιᾶναι τὴν κοίτην· καί πως βουλομένη καὶ αἰδουμένη πάλιν αὐτόν τε καὶ τὸν ψόγον ἡ τάλαινα· οὐκ ἔστι γὰρ αὐτὴν μέμψασθαι, ὅτι ἐκ γενέσεως ταῦτα καὶ πάσχειν καὶ ποιεῖν ἠναγκάζετο· ὄνειρον εἴτε ἀληθῆ, εἴτε ψευδῆ ἐπλάσατο οὐκ ἔχω λέγειν. ἔλεγε γὰρ αὐτὴν εἰρηκέναι, ὅτι ὄναρ αὐτῇ τις ἐπιστὰς ἐκέλευσεν ἐξ αὐτῆς ἅμα τέκνοις τῆς ῥωμαίων ἐκβῆναι πόλεως· ὁ δὲ ἀνὴρ σώζεσθαι ταύτην σὺν τοῖς υἱοῖς σπεύδων, αὐτίκα παιδευθησομένους αὐτοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξέπεμψε σὺν μητρὶ καὶ δούλοις· τρίτον δὲ υἱὸν ἔχων παρ' ἑαυτῷ, ὡς δὴ ὑπὸ τοῦ χρηματίσαντος ἐν ὀνείρῳ συνεῖναι αὐτῷ ἐπιτρέψαντος, πολλοῦ παρεληλυθότος χρόνου, ὡς οὐκ ἔλαβε γράμματα παρ' αὐτῆς, αὐτοῦ πολλάκις πέμψαντος εἰς Ἀθήνας, ἐμὲ παραλαβὼν ὡς πάντων αὐτῷ γνησιώτατον ὄντα, ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῆς ἐπορεύθη. πολλὰ μὲν οὖν αὐτῷ καὶ κατὰ τὴν ἀποδημίαν συνέκαμνον προθύμως, μεμνημένος ὅτι τῆς πάλαι αὐτοῦ εὐδαιμονίας κοινωνόν με πάντων εἶχεν, ὑπὲρ πάντας αὐτοῦ με τοὺς φίλους ἀγαπῶν. καὶ δὴ ἀποπλεύσαμεν αὐτῆς Ῥώμης, καὶ οὕτως εἰς τὰ ἐνταῦθα τῆς Συρίας ἐγενόμεθα μέρη· καὶ οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας, ἐκεῖνος μὲν ἀθυμῶν ἐτελεύτησεν· ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα ἐλθὼν, τὰς διὰ τῶν χειρῶν τροφὰς ἔκτοτε καὶ εἰς δεῦρο πορίζομαι. ταῦτα τοῦ γέροντος εἰπόντος, συνιδὼν ὅτι ὃν ἔλεγε γέροντα τοῦτον αὐτὸς ἦν, ἐξ ὧν ἔλεγεν ὁ πατὴρ ὁ ὑμέτερος, οὐκ

ἐβουλήθην αὐτῷ συναντιβαλεῖν, μέχρις ἂν ὑμῖν προσομιλάθωμεν. πλὴν τὰ κατὰ τὴν ξενίαν αὐτοῦ καταμαθὼν, καὶ τὴν ἐμὴν δὲ μηνύσας ἀκριβείας ἕνεκα, τοῦτο μόνον ἐπυθόμην, τί τῷ γέροντι ὄνομα. ὁ δὲ ἔφη, Φαῦστος. τί δὲ τοῖς διδύμοις υἱοῖς· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανός· τί δὲ τῷ τρίτῳ υἱῷ· ὁ δὲ, Κλήμης, εἶπε. τί δὲ τῇ τούτων μητρὶ ὄνομα· Ματθιδία, φησίν. ὑπὸ συμπαθείας οὖν ἐγὼ συνδακρὺς γενόμενος, ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἦλθον πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μετὰ τὴν τῶν ἁγίων κοινωνίαν ταῦτα προσομιλάθωμεν ὑμῖν. πρὸ δὲ τῶν ἁλῶν εἰπεῖν ὑμῖν οὐ δέον ἔκρινα, μή πως ὑπὸ λύπης νικηθέντες, ἐν τῇ τοῦ βαπτίσματος ἡμέρᾳ πενθοῦντες διατελέσητε, ὁπότε καὶ ἄγγελοι χαίρουσι. ταῦτα τοῦ Πέτρου λέγοντος, ἐδακρύομεν οἱ πάντες μετὰ τῆς μητρός. ὁ δὲ δακρύοντας ἡμᾶς ἰδὼν, ἔφη, νῦν ἕκαστος ὑμῶν φόβῳ τῷ πρὸς τὸν θεὸν γενναίως φερέτω τὰ εἰρημένα. οὐ γὰρ δὴ σήμερον ὑμῖν ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάλαι, ὡς ὑμεῖς εἰρήκατε στοχαζόμενοι. ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἡ μήτηρ μὴ φέρουσα, μέγα ἀνέκραγεν, οἴμοι ἆνερ, ὡς ἀγαπῶν ἡμᾶς, χρόνῳ μετ' αὐτοὺς ἐτελεύτησας, ἡμεῖς δὲ ζῶντες τὸ φῶς ὁρῶμεν, καὶ τροφῆς ἄρτι μεταλαμβάνομεν. οὔπω τῆς μιᾶς ταύτης ὀλολυγῆς παυσαμένης, ἰδοὺ καὶ ὁ γέρων εἰσῄει· καὶ ἅμα τῷ βούλεσθαι αὐτὸν τῆς κραυγῆς τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι, εἰς τὴν γυναῖκα ἐμβλέψας ἔφη· οἴμοι, τί θέλει τοῦτο εἶναι, ἵνα ὁρῶ· προσελθὼν δὲ καὶ ἀκριβέστερον ἐνιδὼν καὶ ὀρθῶς περιεπλέκετο. οἱ δὲ ὑπὸ χαρᾶς αἰφνιδίου διεφώνουν ἀμφότεροι, καὶ λαλεῖν ἀλλήλοις βουλόμενοι, ἀφασίᾳ συσχεθέντες ἐκ τῆς ἀπλήστου χαρᾶς ἐπέχειν ἑαυτοὺς οὐκ ἠδύναντο. καὶ μετὰ πολὺ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ, ἔχω σε Φαῦστε τὸν κατὰ πάντα γλυκύτατον. πῶς ἄρα ζῇς, ὃν ὡς τεθνεῶτα μικρῷ πρόσθεν ἠκούσαμεν. πλὴν

οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ, Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανὸς, καὶ ὁ ποθεινὸς Κλή-
μης. ταῦτα εἰπούσης, ἡμεῖς οἱ τρεῖς περιπεσόντες αὐτῇ, καὶ κα-
ταφιλοῦντες, τὴν ἐκείνου μορφὴν ἀμυδρῶς πως καταμαν-
θάνομεν. ἃ καὶ βλέπων ὁ Πέτρος, σὺ εἶ Φαῦστος, εἶπεν, ὁ ταύτης
ἀνὴρ καὶ τῶν αὐτῆς παίδων πατήρ; ὁ δὲ, ἐγώ εἰμι, ἔφη. καὶ ὁ Πέ-
τρος, πῶς οὖν μοι τοὺς σεαυτοῦ, ὡς περὶ ἄλλου διηγήσω πόνους,
εἰπὼν καὶ λύπην καὶ τάφον. καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, συγγενὴς ὢν
Καίσαρος, καὶ γνώσεσθαι καταφανερὸς οὐκ ἐθέλων, ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τὴν
ἐξήγησιν ἀνετυπωσάμην, ἵν' αὐτοῖς ὅστις εἰμὶ μὴ ἐπιγνωσθῶ.
ᾔδειν γὰρ ὅτι εἰ ἀναγνώριμος γένωμαι, οἱ κατὰ τὸν τόπον ἡγούμενοι
ταῦτα μαθόντες, ἀνακαλέσονται, Καίσαρι κεχαρισμένα ποιοῦν-
τες, καὶ τὴν τοῦ βίου πάλιν εὐδαιμονίαν μοι περιθήσουσιν, ὅπερ
ὅλῃ προθέσει πρότερον ἀπεταξάμην, ἄνευ τῶν ἐμοὶ φιλτά-
των τέκνων πολιτεύεσθαι ἢ ζῆν ὅλως μὴ ἀνεχόμενος. καὶ ὁ Πέ-
τρος, ταῦτα μὲν ἐποίησας ὡς ἐβουλεύσω. περὶ δὲ γενέσεως ἄρα
ψευδόμενος διϊσχυρίζου, ἢ ὡς ἀληθεύων ἐβεβαίους; καὶ ὁ πατήρ,
οὐ ψεύσομαι, ἔφη, πρὸς σέ· ὡς ἀληθῶς ἄρα οὔσης γενέσεως
ἐβεβαίουν. ἔχω γὰρ οὐκ ἀμυήτως τοῦ θεωρήματος· πλὴν ἀλλὰ
καὶ συνῆν μοί τις ἀστρολόγων ἀνὴρ ἄριστος αἰγύπτιος, Αννου-
βίων ὄνομα, ὅστις ἐν ταῖς ἀποδημίαις κατ' ἀρχάς μοι φιλιωθεὶς,
τὸν τῆς ἐμῆς συμβίου μετὰ τῶν τέκνων θάνατον ἐδήλου. καὶ ὁ Πέ-
τρος, οὐχ ὑπὸ τοῦ ἔργου πέπεισαι νῦν, ὅτι οὐ συνέστηκε τὰ κατὰ τὴν γέ-
νεσιν; καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, ἀνάγκη με πάντα τὰ τὸν ἐμὸν ὑπο-
βαίνοντα νοῦν κατὰ μέρος ἐκθέσθαι σοι, ἵνα παρὰ σοῦ πάλιν
τἀληθῆ μάθω καὶ βέβαια. πολλὰ πταίειν οἶδα τοὺς ἀστρολόγους,
πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοὺς ἐφικνεῖσθαι. ἀλλὰ μή πως ἃ
μὲν ἀκριβοῦσιν, ἀληθεύουσιν· ἃ δὲ πταίουσιν, ἀμαθίᾳ πάσχουσιν·
ὡς ὑπονοεῖν με, τὸ μὲν μάθημα συνεστάναι, τοὺς δὲ δι' ἀμαθίαν

ψεύδεσθαι

ψεύδεσθαι μόνην, διὰ τὸ μὴ πάντας περὶ πάντων ἀκριβοῦν δύνασθαι· καὶ ὁ Πέτρος, ἄπεχε, ἔφη, μή πως περὶ ὧν ἀληθεύουσιν ὡς ἐπιτυγχάνοντες, καὶ οὐχὶ ὡς ἀκριβοῦντες ἄρα προλέγουσιν. ἀνάγκη γὰρ πᾶσαν ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἀποβαίνειν τινά. καὶ ὁ γέρων, πῶς οὖν ἔστι περὶ τούτου με πιστωθῆναι, τὸ εἴτε συνέστηκε τὸ κατὰ τὴν γένεσιν, ἢ οὔ. ἀμφοτέρων οὖν σιωπώντων, ἐγὼ Κλήμης, ἐπεὶ τὸ μάθημα, ἔφην, ἀκριβῶς ἐπίσταμαι, ὁ δὲ κύριος καὶ πατὴρ οὐχ οὕτως, ἤθελον εἰ αὐτὸς Ἀννουβίων παρῆν, ἐπὶ τοῦ παρόντος ποιήσασθαι λόγον. οὕτω γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα εἰς φανερὸν ἐλθεῖν ἠδύνατο, τεχνίτου πρὸς ὁμότεχνον τὴν ζήτησιν ἐσχηκότος. καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, ποῦ οὖν δυνατόν ἐστιν Ἀννουβίωνι συντυχεῖν; καὶ ὁ Πέτρος, ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἔφη. ἐκεῖ γὰρ μανθάνω Σίμωνα τὸν μάγον ἐπιδημεῖν, ᾧ καὶ παρεπόμενος Ἀννουβίων, ἀχώριστός ἐστιν. ἐπὰν οὖν ἐκεῖ γενώμεθα, ἐάν γε καταλάβωμεν αὐτοὺς, ἡ ζήτησις ἐπ' ἐκείνου γενήσεται. καὶ ὅμως πολλὰ διαλεχθέντες, καὶ ἐπὶ τῷ ἀναγνωρισμῷ χαρᾶς πληρωθέντες, καὶ θεῷ πολλὴν χάριν ὁμολογοῦντες, ἑσπέρας καταλαβούσης, εἰς ὕπνον ἐτράπημεν. ὄρθρου δὲ γενομένου, ὁ πατὴρ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν τριῶν υἱῶν εἰσελθὼν ἔνθα ὁ Πέτρος ἦν, καὶ προσαγορεύσας, ἐκαθέσθη· ἔπειτα καὶ ἡμεῖς, αὐτοῦ κελεύσαντος· καὶ ὁ Πέτρος τὸν πατέρα προσβλέψας, σπεύδω σε, ἔφη, ὁμόφρονα γενέσθαι γυναικὶ καὶ τέκνοις, ὅπως αὖθις καὶ ἐνταῦθα ὁμοδίαιτος ᾖς· κἀκεῖ μετὰ τὸν ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς χωρισμὸν, συνὼν ἐν εὐφροσύνῃ διάγῃς. ἢ γὰρ οὐ ταῦτα μέγιστά σέ τε λυπεῖ καὶ αὐτοὺς τὸ μὴ ἀλλήλοις συνεῖναι; καὶ ὁ πατὴρ ἔφη, καὶ πάνυ γε. καὶ ὁ Πέτρος, εἰ οὖν ἐνταῦθα τὸ ἀπ' ἀλλήλων κεχωρίσθαι λυπεῖ, μετὰ θάνατον πάντως γινόμενον, πόσῳ γε μᾶλλον λυπήσει, σὲ μὲν ἄνδρα σοφὸν ὄντα, τῷ τῆς γνώμης σου λόγῳ

τὴν σὴν κεχωρίσθαι, αὖθις δὲ πολὺ μᾶλλον ὀδυνᾶσθαι, τῷ εἰ-
δέναι, ὅτι σε ἄρα φρονοῦντα αἰώνιος μένει κόλασις, ῥητῆς δόγμα-
τος ἀποφάσει. καὶ ὁ πατὴρ ἔφη, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὦ φίλτατε, τὸ ἐν
ᾅδου ψυχὰς κολάζεσθαι, αὐτῆς ἅμα τῷ ἀποστῆναι τοῦ σώμα-
τος, εἰς ἀέρα λυομένης. καὶ ὁ Πέτρος ἔφη, μέχρις οὗ ὅτε πε-
ρὶ τούτου πείσομέν σε, ἀπόκριναί μοι, οὐ δοκεῖ σοι, σὲ μὲν τῇ κο-
λάσει διαπιστοῦντα μὴ λυπεῖσθαι, ἐκείνους δὲ περὶ τοῦ πεπει-
σμένους, ὡς ἄρα οὐ μικρὰν ἔχεις αἰσχύνην, ἐκ περισσοῦ ἀνιᾶ-
σθαι; καὶ ὁ πατὴρ, ἀκολούθως λέγεις. καὶ ὁ Πέτρος, διὰ τί δὲ
αὖθις οὐκ ἀπαλλάξεις μεγίστης περὶ σοῦ λύπης τῇ πίστει συνθέμε-
νος, οὐ δυσωπίᾳ λέγω, ἀλλ' εὐγνωμοσύνῃ, περὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ λε-
γομένων σοι, ἀκούων καὶ κρίνων, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει ἢ οὔ. καὶ εἰ
μὲν οὕτως ἔχει ὡς λέγομεν, καὶ ὧδε συναπολαύσεις τοῖς φιλ-
τάτοις, κἀκεῖ συναναπαύσῃ· εἰ δὲ ἐν τῇ τῶν λόγων συσκέψει
δείξῃς τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα ψευδῆ ἢ ἀνὰ μῦθον εἶναι, καὶ ὁμο-
γνώμονας σου λάβοις αὖθις, καὶ οὕτω καλῶς ποιήσεις. οὔτε γὰρ κε-
ναῖς ἐλπίσιν ἐπερείδεσθαι παύσεις, καὶ φόβῳ αὖθις ψευδῶν ἀ-
παλλάξεις. καὶ ὁ πατὴρ, πολλὰ φαίνῃ μοι εὔλογα λέγειν. καὶ ὁ Πέ-
τρος, τί οὖν ἐστὶ τὸ κωλῦον συνθέσθαι σε τῇ ἡμετέρᾳ πίστει· οὔτε
γὰρ ἀσχολίαις ἀγορασμῶν, οὔτε πράξεων, οὔτε γεωργιῶν, οὐ
φροντίδων, οὐδενὶ τούτων κατέχῃ. δύνασαι δὲ νοεῖν ὡς οὐκ αὐ-
τομάτως ἐγένετό τι τῶν ὄντων, οἷα προνοίας οὐκ οὔσης. καὶ
τούτου δεῖγμα σαφέστατον, τὰ περὶ σὲ, καὶ τὰ σὰ τέκνα, καὶ τὴν γυ-
ναῖκα γεγενημένα. εἰ γὰρ παρὰ σοὶ ὄντες καὶ εἰς ὕστερον ἐτύγχα-
νον, οὐκ ἂν τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον ἐδέξαντο, οὐκ ἂν ἐπιγνῶναι
τὴν ἀλήθειαν ἠδυνήθησαν. διὰ γὰρ τοῦτο μετὰ τῆς ἀποδημίας, καὶ
ναυάγιον ᾠκονομήθη, καὶ πικροῦ θανάτου ὑπόνοια. προσέτι δὲ
καὶ ἡ περὶ τὰ ἑλληνικὰ τούτων ἄσκησις, ἵν' ὡς πρότεροι αὐτὰ

παιδευθέντες, εἶτα μεταβαλόντες πρὸς τὴν εὐσέβειαν, δυνατοὶ ὦσιν ἑτοίμως αὐτὰ καὶ μετὰ πολλῆς ἀνασκευάζειν τῆς εὐκολίας· καὶ ἃ κακῶς τηνικαῦτα κατὰ τῆς εὐσεβείας προὐβάλλοντο, τούτοις καλῶς ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι χρήσαιντο. εἴσῃ δὲ καὶ αὐτὸς σαφῶς ἀπό γε τοῦ μακροῦ τούτου ἀναγνωρισμοῦ, καὶ ὧν μεταξὺ σαφῶς ἡ πρόνοια περὶ σὲ ᾠκονόμησεν, ὡς ἄρα οὐδὲν τῶν γινομένων αὐτομάτως οὕτως καὶ εἰκῇ γίνεται· ἀλλ᾽ ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἐφεστῶσα καὶ τόδε τὸ πᾶν συγκρατοῦσα διηνεκῶς καὶ συνέχουσα, εἰ καὶ τὰ πολλὰ τὴν διάνοιαν ὑπερβαίνει τὴν ἡμετέραν. ἐπεὶ τούτων ἤκουσεν ὁ πατήρ, τὸν λόγον ἀναλαβών, μὴ νόμιζε, εἴρηκε, κύριέ μου Πέτρε, ὡς πάντη μου διαπέφευγε τὸν νοῦν, ἡ περὶ τοῦ ὑπὸ σοῦ κηρυττομένου λόγου δύναμις· ἀλλὰ καὶ τοῦ παιδὸς Κλήμεντος πολλὰ δι᾽ ὅλης νυκτὸς ὁμιλήσαντός μοι, ὥστε συντίθεσθαι τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις, καὶ πάντα σχεδὸν εἰς τοῦτο ἐνάγοντος. τί δαί, πρὸς αὐτὸν ἔφην ἐγώ, δύναταί τις ἐντέλλεσθαί τι καινότερον, παρ᾽ ὃ πρότερον οἱ ἀρχαῖοι παρῄνεσαν; κἀκεῖνος ἠρέμα γελάσας, πολλὴ διαφορά, πάτερ, εἶπε, μεταξὺ τοῦ τῆς θεοσεβείας λόγου καὶ τῆς φιλοσοφίας. ὁ γὰρ τῆς ἀληθείας λόγος τὴν ἐκ προφητείας ἔχει βεβαίαν ἀπόδειξιν· ὁ δὲ τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ συνθέσεως λόγων καὶ στοχασμῶν δοκεῖ παριστάναι τὰς ἀποδείξεις. καὶ ὅμως ταῦτα εἰπών, δείγματος χάριν τὸν περὶ φιλανθρωπίας μοι λόγον ἐξέθετο, ὃν οὐ πολλῷ πρότερον αὐτῷ ὑφηγήσω, ὃς ἀδικώτατός μοι μᾶλλον ἐφαίνετο. καὶ τὸ πῶς, ἐρεῖς· δίκαιον ἔφασκεν εἶναι καὶ τῷ τύπτοντι αὐτοῦ τὴν σιαγόνα, παρατιθέναι καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ αἴροντι αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον, προσδιδόναι καὶ τὸν χιτῶνα· ἀγγαρεύοντι δὲ μίλιον ἕν, συναπέρχεσθαι δύο, καὶ ὅσα τοιαῦτα. καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο, ἀλλ᾽ ἐνόμισας ἄδικον καίτοι

γε δικαιότατόν ἐστι. καὶ εἴ σοι φίλον ἐστὶν, ἄκουσον. καὶ ὃς ἔφη, πάνυ μοι φίλον. καὶ ὁ Πέτρος, οὐ δοκεῖ σοι δύο ἐχθρῶν βασιλέων ὄντων καὶ διῃρημένας τὰς χώρας ἐχόντων, εἴ τις ἐκ τῶν τοῦ ἑνὸς ὑπηκόων ἐν τῇ τοῦ ἑτέρου χώρᾳ φωραθείη, καὶ διὰ τοῦτο θάνατον ὀφείλοι, ἐὰν ῥαπίσματι καὶ μὴ θανάτῳ τῆς τιμωρίας ἀπολυθῇ, οὐ φαίνεται ὁ ἀπολύσας φιλάνθρωπος εἶναι; καὶ ὁ πατὴρ ἔφη, καὶ πάνυ. καὶ ὁ Πέτρος, τί δαὶ, εἰ καὶ ἴδιόν τι τινὸς αὐτὸς ἐστὶν ἀφέληται ἢ ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τούτῳ συλληφθεὶς ἐν ἢ διπλάσιον δῷ, τετραπλάσιον ὀφείλων, καὶ τὸ θανεῖν ὡς ἐν τοῖς τοῦ ἐναντίου ἁλοὺς ὅροις· οὐ δοκεῖ σοι ὅτι ὁ λαβὼν τὸ διπλάσιον καὶ θανάτου αὐτὸν ἀπολύσας, φιλάνθρωπος τυγχάνει; καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, νῦν με πέπεικας ὅτι οἱ ἀδικοῦντες αὐτοὶ ἀδικοῦνται· οἱ δὲ ἀδικούμενοι μᾶλλον πλεονεκτοῦσι. καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλέον ἀδικώτατόν μοι φαίνεται τὸ γινόμενον, ὅτι οἱ μὲν δοκοῦντες ἀδικεῖν, ἑαυτοὺς ἔβλαψαν μᾶλλον, πολλὴν δὲ τοῖς ἀδικηθεῖσιν ἐποιήσαντο τὴν ὠφέλειαν· οἱ δὲ δοκοῦντες ἀδικεῖσθαι, αὐτοὶ μᾶλλον ἀδικοῦσιν· ὅτι καίτοι πλεῖστα παρ' ἐκείνων ὠφεληθέντες, τοῖς ὁμοίοις αὐτοὺς οὐκ ἀμείβονται. καὶ ὁ Πέτρος, ἀλλ' οὐ παρὰ τὴν τῶν ἐπηρεαζόντων, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν δεχομένων ταῦτα γίνεται γνώμην. καὶ ὁ πατὴρ ἐπαινέσας τὰ εἰρημένα, πρὸς τὸν Πέτρον φησίν· ἀλλ' ὦ κύριέ μου, καὶ τοῦτόν μοι τὸν λόγον σαφήνισον. μέμνημαι γὰρ εἰρηκότος μοι Κλήμεντος, ὅτι τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ πάθη πρὸς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν πάσχομεν. καὶ ὁ Πέτρος, ὀρθῶς ἔχει καὶ οὕτως ἐστίν. ἂν γὰρ ἄνθρωποι κλώμεθα τοῦ πλείονος ἐφιέμενοι, εἴτε ἱμάτια, φημὶ, εἴτε βρώματα, εἴτε ποτὰ, εἴτε ἄλλα τινὰ, οὐ καλῶς πάντως ποιοῦντες κλώμεθα, διὰ τὸ δεῖν μηδὲν ἔχειν ὡς μικρῷ πρόσθεν ὑμῖν εἴρηκα. εἰ γὰρ ἐν πᾶσι τὰ κλήματα προσεξετάσειεν, οἶδε τοῖς ἔχουσιν ἁμαρτήματα, ἢ τούτων ὅπως ποτὲ στέρησις ἁμαρ-

στιῶν ἐστὶν ἀφαίρεσις. καὶ ὁ πατὴρ ἔφη, ἀκολούθως ἔχει. καὶ ὁ Πέ-
τρος, καὶ δικαιότατα. ἐπεὶ γὰρ τῶν σωζομένων ἐστίν, ὡς ἔφην, τὸ μη-
δὲν ἔχειν, ὑπάρχει δὲ πολλὰ πολλοῖς κτήματα, τούτου χάριν ἐκ
τῆς ὑπερβαλλούσης θεοῦ φιλανθρωπίας ἐπάγονται παιδεῖαι τοῖς
μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν θεῷ πολιτευομένοις, ἵνα διὰ τὸ πρόσω φιλό-
θεοι προσκαίρους ὑπομένοντες τιμωρίας, αἰωνίων ἀπαλλα-
γῶσι κολάσεων. καὶ ὁ πατήρ, τί δαί· οὐ πολλοὺς ἀσεβεῖς ὁρῶμεν πέ-
νητας; εἶτα παρὰ τοῦτο καὶ αὐτοὺς τῆς τῶν σωζομένων εἶναι μερί-
δος φήσομεν; καὶ ὁ Πέτρος, οὐ πάντως. οὐ γὰρ ἀποδεκτὴ ἡ πενία,
ἣν μὴ προσῆκεν ὀρεγομένη. ἐπεὶ καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-
„ στὸς ὁ υἱὸς τοῦ ζῶντος θεοῦ, μακαρίζων τοὺς πτωχούς, μακάριοι
„ οἱ πτωχοί, ἔφη, τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
„ οὐρανῶν. καὶ ὁ πατήρ, ἀληθῶς πάνυ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὀρθῶς
ἔχειν τὰ πράγματα φαίνεταί μοι· διὸ καὶ προαιρέσεως ἔχω τῇ τά-
ξει πάντος ἐπακοῦσαι τοῦ λόγου. καὶ ὁ Πέτρος, οὐκοῦν τοῦ λοι-
ποῦ σπεύδοντί σοι τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν πίστιν μαθεῖν, προϊόν-
τα τὸν λόγον ἐκθήσομαι, ἀπ' αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀρχόμενος τοῦ θεοῦ·
καὶ δεικνὺς αὐτὸν μόνον δεῖν λέγειν θεόν, ἑτέρους δὲ μήτε λέγειν
μήτε νομίζειν, καὶ ὅτι παρὰ τοῦτο ποιῶν, αἰώνια κολασθήσεται, ὡς
εἰς αὐτὸν τῶν ὅλων ἀσεβήσας θεόν. καὶ τοῦτο εἰπών, καὶ τοῖς ὑπὸ
παθῶν ὀχλουμένοις, καὶ νοσοῦσι, καὶ δαιμονῶσι τὰς χεῖρας ἐπιθείς,
καὶ τούτους ἀρχῆ θεραπεύσας, τὴν ἐκκλησίαν διέλυσεν· εἶθ' οὕ-
τως εἰσελθὼν καὶ τῶν συνήθων ἁλῶν μεταλαβών, ὕπνωσεν. ὄρθρου
δὲ πάλιν ὁ Πέτρος ἐξιών, καὶ ἐπὶ τὸν συνήθη τοῦ διαλέγεσθαι
τόπον στάς, ἅτε καὶ πολλῶν συνδεδραμηκότων ὄχλων, ἅμα τῷ
μέλλειν διαλέγεσθαι αὐτόν, εἰσήει τις τῶν αὐτοῦ διακόνων λέγων,
Σίμων ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰσεληλυθὼς ἀπ' αὐτῆς ἑσπέρας, μα-
θὼν ὑποσχόμενόν σε τὸν περὶ μοναρχίας ποιεῖσθαι λόγον, ἕτοιμός

ἐστι μετά γε τοῦ ἐπικουρείου Ἀθηνοδώρου διαλεγομένῳ σοι ἐπελθεῖν, ὡς δὴ πᾶσι τοῖς ὑπὸ σοῦ περὶ μοναρχίας ἐπαγορευομένοις δημοσίᾳ παρὼν αὐτὸς ἀντιλέγοι. Ταῦτα τοῦ διακόνου λέγοντος, ἰδοὺ καὶ ὁ Σίμων σὺν Ἀθηνοδώρῳ καί τισιν ἄλλοις ἑταίροις εἰσῄει. καὶ πρὶν ἤ τι τὸν Πέτρον ὅλως εἰπεῖν, αὐτὸς προλαβών, ἔμαθον, φησίν, ὅτι χθὲς ὑπέσχου Φαύστῳ κατὰ τὴν σήμερον δεῖξαι τῇ τάξει τὸν λόγον ποιούμενος. καὶ ἀπ' αὐτοῦ πρώτου ἀρξάμενος τοῦ τῶν ὅλων δεσπότου, ὅτι αὐτὸν δεῖ μόνον λέγειν θεόν, ἄλλους δὲ μήτε λέγειν, μήτε νομίζειν· καὶ ὅτι ὁ παρὰ τοῦτο ποιῶν, αἰωνίαν ὑφέξει τὴν τιμωρίαν. περὶ πάντων οὖν ἀληθῶς καταπέπληγμαί σου τὴν ἐπίνοιαν, ὅτι ἤλπισας μεταπεῖσαι ἄνδρα σοφὸν οὕτω, καὶ ταῦτα πρεσβύτην. ἀλλ' οὐκ ἐπιτεύξῃ τῶν ἐλπίδων καὶ τοῦ θελήματος, ἅτε παρόντος ἐμοῦ, καὶ τοὺς ψευδεῖς σου διελέγχοντος λόγους. ἴσως γὰρ ἂν καὶ ἠπάτητο μὴ παρόντος ἐμοῦ ἰδιώτης ὢν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις δημοσίᾳ πεπιστευμένων βίβλων. τὰ νῦν δὲ τοὺς πολλοὺς ὑπερθήσομαι λόγους, ἵνα θᾶττόν σου τὴν ὑπόσχεσιν ἀσθενῶς ἔχουσαν διελέγξω. λέγε τοιγαροῦν ὃ ὑπέσχου. εἰ δὲ τὸν ἔλεγχον αἰδούμενος ἐφ' ἡμῶν αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσιν ἐθέλοις παραλιπεῖν, αὐτάρκης καὶ οὕτως ἀπόδειξις ὅτι ψευδῆ τὰ ὑπεσχημένα, καθ' ὅτι ἐπὶ τῶν τὰς γραφὰς εἰδότων εἰπεῖν οὐκ ἐτόλμησας. καὶ νῦν δέ τι περιμένω σε λέγειν μέγιστον ἔχων μάρτυρα τῆς ὑποσχέσεώς σου, τὸν γέροντα τουτονί. ταῦτα εἰπών, καὶ τῷ πατρὶ προσβλέψας, φησίν, εἰπέ μοι ἀνδρῶν ἁπάντων ὁ τιμιώτατος, οὐχὶ οὗτος ὑπέσχετό σοι δεῖξαι σήμερον, ὅτι εἷς ἐστὶ θεός, καὶ οὐ χρὴ ἕτερόν τινα λέγειν ἢ νομίζειν θεόν· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἀθάνατον εἰσπραχθήσεται τιμωρίαν; καὶ ὁ πατὴρ ἔφη, καλῶς ἂν τὴν μαρτυρίαν παρ' ἐμοῦ ἀπῄτεις ὦ Σίμων, εἰ πρότερον ἤρξατο Πέτρος. νῦν δὲ οὐκ

αἰδεσθήσομαι λέγειν, ἃ δεῖ λέγειν· οἶμαί σε ὀργῆς πεπλησμένον διαλεχθῆναι βούλεσθαι. τοῦτο δὲ οὔτε σοι προσήκει ποιεῖν, οὔτε ἡμῖν οὕτως ἔχοντα ὑπακούειν, ὅτι μάλιστα ἐστὶν ἰσορῆσαι, καὶ οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὠφελεῖσθαι· ἀλλ' ἑκάτερος ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ δόγμα ἐκτιθέσθω, καὶ ὑφ' ἑτέρῳ κρίνοντι τοὺς λόγους δοτέον. καὶ οὕτω πάντως διὰ ἀμφιλόγων τἀληθὲς εὑρεθήσεται. ἤρεσε τῷ Σίμωνι τὸ λεχθὲν, καὶ ποιήσειν ὑπέσχετο κατὰ ταῦτα. πλὴν ἀλλὰ δέδοικα, τῷ Φαύστῳ ἔφη, μή πως ἤδη προκατειλημμένος τοῖς τοῦ Πέτρου λόγοις, οὐ φιλαλήθης γένῃ κριτής. καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο· μή με βιάζου ἀκρίτως συνθέσθαι σοι, ὡς δὴ δόξω φιλαλήθης εἶναι κριτής. εἰ γὰρ τἀληθῆ βούλει μαθεῖν, τῷ σῷ φρονήματι προείλημμαι μᾶλλον. καὶ ὁ Σίμων, πῶς προειλῆφθαι· οὐκ εἰδὼς ὃ φρονῶ. καὶ ὁ πατήρ, τοῦτο ῥᾴδιόν ἐστιν εἰδέναι, καὶ πῶς, ἄκουσον. ἐλέγξειν ὑπέσχου τὸν Πέτρον ἕνα θεὸν λέγοντα εἶναι, ὅτι ψεύδεται· ὁ δὲ τὸν ἕνα λέγοντα ἐλέγξαι ἐπαγγελλόμενος, πάντως εὔδηλος ὡς ἐκεῖνος ἀληθεύων. οὐ τὸ αὐτὸ λέγει. εἰ γὰρ τῷ καταψευδομένῳ τὸ αὐτὸ λέγει, καὶ αὐτὸς ἄρα ψεύδεται· εἰ δὲ τὰ ἐναντία λέγων ἀποδείκνυσιν, ἄντικρυς ἀληθεύει. οὐκ ἄλλως οὖν τὸν ἕνα θεὸν εἶναι λέγοντα ψεύστην λέγεις, εἰ μὴ δὴ ὅτι πολλοὺς αὐτὸς δοξάζεις θεούς. θεοὺς δὲ πολλοὺς εἶναι καὶ ἐγώ φημι. τῷ αὐτῷ οὖν σοι περὶ τῆς ζητήσεως λόγῳ κἀγὼ προκατείλημμαι· καὶ κατὰ τοῦτο περὶ ἐμοῦ σε τὸ παράπαν οὐ δεδοικέναι χρή, ἀλλὰ Πέτρον μᾶλλον. τυγχάνω γὰρ αὐτῷ καὶ ἔτι τὰ ἐναντία φρονῶν. μετὰ δὲ τὴν ὑμετέραν ζήτησιν, ἐλπίζω φιλαλήθης ὢν κριτής, πᾶσαν ἀποδυσάμενος πρόληψιν, τῷ ἐπικρατοῦντι συνθέσθαι λόγῳ. ταῦτα τοῦ πατρὸς εἰπόντος, ἠρέμα βοή τις ἐπαίνου ἐκ τῶν ὄχλων ἐγίνετο, ἐπὶ τῷ οὕτως τὸν πατέρα διαλεχθῆναι. καὶ ὅμως ὁ Πέτρος τὸ ἑαυτοῦ περὶ θεοῦ

ἐξέθετο φρόνημα. καὶ πολλὰ περὶ μοναρχίας διαλεχθεὶς, μετὰ δακρύων τῇ χειρὶ προσεκαλεῖτο τοὺς ὄχλους· οἷς προσελθοῦσι, τὰς χεῖράς τε ἐπετίθει, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ηὔχετο. καὶ ὁμοῦ πάντες εὐλογήσαμεν τὸν θεόν· ὑπεισέδραμε δέ τις λέγων πρὸς Σίμωνα, Ἀππίων ὁ Πλειστονίκης σὺν Ἀννουβίωνι ἥκει ἀρτίως ἀπὸ Ἀντιοχείας. καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ Σίμων, ἔξεισιν εὐθέως ὡς τοὺς εἰρημένους ὑποδεξόμενος. ὁ δὲ πατὴρ προσελθὼν τῷ Πέτρῳ, εἴ μοι ἐπιτρέπεις, ἔφη, κύριέ μου, πορεύομαι κἀγὼ σὺν αὐτῷ προσαγορεύσων Ἀππίωνά τε καὶ Ἀννουβίωνα, ἐκ πρώτης ἡλικίας φίλους μου γενομένους. τυχὸν γὰρ καὶ Ἀννουβίωνα πείσω Κλήμεντι διαλεχθῆναι περὶ γενέσεως. καὶ ὁ Πέτρος, ἐπιτρέπω, ἔφη, καὶ ἐπαινῶ τὰ φίλων σε πληροῦντα μέρη. πλὴν ἐννόει μοι ὡς κατὰ πρόνοιαν θεοῦ πάντα πανταχόθεν συντρέχει τὰ πρὸς τὴν σὴν πληροφορίαν, οἰκείαν ἀποτελοῦντα τὴν ἁρμονίαν. τοῦτο δὲ εἶπον διὰ τὴν Ἀννουβίωνος χρησίμως σοι γενομένην ἐπιδημίαν. καὶ ὁ πατήρ, ἀληθῶς, ἔφη, κἀγὼ συνορῶ οὕτω τοῦτο ἔχον. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπορεύθη πρὸς Σίμωνα, καὶ εὑρὼν Ἀππίωνά τε καὶ Ἀννουβίωνα, καὶ προσαγορεύσας αὐτοὺς, ἐκαθέσθη. ὁ δὲ Σίμων ἀκούσας ἐπιδημῆσαί τινας ἐκ προσταγῆς βασιλικῆς ἐπιζητοῦντας αὐτὸν, καὶ φάσκοντας καθ' ὅτι Καῖσαρ πολλοὺς μάγους ἀνελὼν, εἶτα καὶ τὰ κατὰ Σίμωνα πυθόμενος, εἰς ἐπιζήτησιν αὐτοῦ πέμψειεν, ὅπως καὶ αὐτὸν ὁμοίως κολάσῃ, πρὸς Ἀννουβίωνα καὶ Ἀππίωνα ἔφη, Φαῦστον πρὸς ὑμᾶς ἐλθόντα, μεταχεῖν δεῖπνον ποιήσατε σὺν ὑμῖν· ἐγὼ γὰρ μύρον τι κατασκευάσω, ἵνα δειπνήσας καὶ ἀλειψάμενος, τὴν ἐμὴν πᾶσι δόξῃ ἔχειν μορφήν. καὶ τοῦ Σίμωνος ταῦτα εἰπόντος, Ἀππίων καὶ Ἀννουβίων φασὶ πρὸς αὐτὸν, καὶ τί ἄρα σοι κέρδος ἀπὸ τῆς μηχανῆς ἔσται ταύτης. καὶ ὁ Σίμων ἔφη· πρῶτον μὲν συλλαβόντες αὐτὸν

οἱ ἐμὲ

οἱ ἐμὲ ζητοῦντες, παύσονται τῆς κατ' ἐμοῦ ζητήσεως. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ βασιλικῆς χειρὸς ἀναιρεθείην, μέγιστον πένθος ἕξουσιν οἱ τούτου παῖδες· οἵτινες ἐμὲ καταλιπόντες, Πέτρῳ προσαπεφοιτήκασιν. Ἀππίων δὲ καὶ Ἀννουβίων καθ' ἰδίαν πάντα τῷ Φαύστῳ διασαφοῦσι, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν φράζουσι. καὶ ὁ Φαῦστος οὐκ ἀληθεῖς εἶναι τοὺς λόγους νομίσας, συνδειπνήσας τῷ Σίμωνι μετά γε τῶν ἑταίρων Ἀππίωνός τε καὶ Ἀννουβίωνος, ἐκ χειρὸς τοῦ Σίμωνος λαμβάνει τὸ μύρον, καὶ τὸ ἴδιον ἀλειψάμενος πρόσωπον, τὴν τοῦ Σίμωνος εὐθὺς ὑπέδυ μορφήν. πλὴν ἐν μέσῃ γε τῇ νυκτὶ διαναστὰς ὁ Σίμων, τὴν ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας φυγὴν ἐποιεῖτο· ἡμεῖς δέ γε οἱ τῷ Πέτρῳ συνόντες, δι' ὅλης νυκτὸς ἀλλήλοις διομιλοῦντες ὑπό τε ἡδονῆς καὶ χαρᾶς τῶν λεγομένων, νήφοντες διενυκτερεύσαμεν. ἤδη δέ πως τῆς νυκτὸς ὑπαυγαζομένης, ὁ Πέτρος ἐμβλέψας ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἔφη, διαπορῶ τί ἄρα γε τῷ ὑμετέρῳ πατρὶ γέγονε. καὶ λέγοντος ταῦτα, ἰδοὺ καὶ ὁ πατὴρ ἧκε, τὸν Πέτρον ἡμῖν περὶ αὐτοῦ διαλεγόμενον ἤδη καταλαβών, ἀθυμοῦντά τε ἰδὼν καὶ προσαγορεύσας, ἀπελογήσατο δι' ἣν αἰτίαν ἔξω κεκοίμηται· ἡμεῖς δὲ ἐμβλέποντες αὐτῷ ἐξεστήκειμεν, τὸ εἶδος Σίμωνος ὁρῶντες, φωνῆς δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀκούοντες Φαύστου· καὶ δὴ φευγόντων ἡμῶν αὐτόν, ὁ πατὴρ ἐξεπέπληκτο· μόνος δὲ Πέτρος τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ μορφὴν ἐνορῶν, πρὸς ἡμᾶς ἔφη, τίνος ἕνεκεν τὸν ὑμέτερον ἀπωθεῖσθε πατέρα καὶ ἀποστρέφεσθε. ἡμεῖς δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ μήτηρ, ὅτι Σίμων ἡμῖν οὗτος φαίνεται, φωνὴν ἔχων τοῦ ἡμετέρου πατρός. καὶ ὁ Πέτρος, οὔ, φησίν. ὑμῖν μὲν ἡ ἀμάγευτος αὐτοῦ φωνὴ γνώριμός ἐστι μόνη· ἐμοῦ δὲ τοῖς ἀμαγεύτοις ὀφθαλμοῖς, καὶ τὸ εἶδος ὁποῖόν ἐστι καθορᾶται· ἐπεὶ μὴ Σίμων ἐστὶν οὗτος, ἀλλὰ Φαῦστος ὁ ὑμέτερος ὄντως πατήρ. τότε δὴ προσεμβλέψας καὶ τῷ πα-

περὶ λέγει· τὸ γνήσιόν σου εἶδος αὖθις οὐ φαίνεται, ἀλλὰ Σίμωνος τοῦ ἀσεβεστάτου καὶ ἡμῖν ἐχθίστου. Ταῦτα δὲ Πέτρου διαλεγομένου, ἐπεισῆλθέ τις τῶν προόδων ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ἐληλυθὼς, λέγων, εἰδέναι σε θέλω κύριέ μου Πέτρε, ὅτι Σίμων ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὅτε ὑπῆρχε, δημοσίᾳ πολλὰ τεράστια ποιῶν, οὐδὲν ἄλλο σπουδάζων ἦν, ἢ σὲ μισητὸν αὐτοῖς καταστῆσαι, μάγον τε ὀνομάζων καὶ γόητα, καὶ μιαιφόνον· ἐφ᾽ ᾧ καὶ τοσοῦτον αὐτοὺς ἠρέθισε κατὰ σοῦ, ὡς γλίχεσθαι τοὺς ἐκεῖ πολίτας, τῶν σαρκῶν αὐτῶν θηριωδῶς ἀπογεύσασθαί σου. ἡμεῖς δὲ πολὺ κατὰ σοῦ βρύχουσαν τὴν πόλιν ἑωρακότες, ἤλθομεν ἀπαγγεῖλαί σοι. ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Καίσαρος πεμφθείς τις βασιλικὸς πρὸς τὸν τῆς ἐπαρχίας ἡγούμενον, εἰς ἀναζήτησιν Σίμωνος, μαθὼν ὅτι φυγὰς εἰς Ἰουδαίαν ᾤχετο, καὶ αὐτὸς κατὰ ζήτησιν αὐτοῦ ἀπῆλθεν, ἵνα κατὰ τὴν πρόσταξιν Καίσαρος τιμωρήσηται αὐτόν. Ταῦτα ἀκούσας φησὶ πρὸς τὸν πατέρα Φαῦστον ὁ Πέτρος· αὐτοῖς ἰδίαις ὠσὶν ἀκήκοας τῶν προόδων ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰσεληλυθότων, ὡς ἐκεῖ γενόμενος ὁ Σίμων, ἰσχυρῶς τοὺς ὄχλους παρώξυνε κατ᾽ ἐμοῦ, πλάνον τε καὶ μιαιφόνον, πρὸς δὲ καὶ μάγον καὶ γόητα, καὶ τὰ τοιαῦτα καλῶν. νῦν οὖν ἐξ αὐτῆς ποίησον ὃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι· καὶ καταλιπὼν Κλήμεντα παρ᾽ ἐμοὶ, προλαβὼν αὐτὸς εἰς τὴν Ἀντιοχείαν μετὰ τῆς γυναικὸς Ματθιδίας, ἔτι δὲ Φαυστίνου καὶ Φαυστινιανοῦ τῶν υἱῶν· συνέσονται δέ σοι καὶ ἄλλοι τινὲς, οἵτινες δυνατοὶ ἔσονται ὑπουργῆσαί μου τῷ βουλήματι· μετὰ τούτων ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ γενόμενος, ἐν ὅσῳ τὴν μορφὴν ἔτι Σίμωνος περιφέρεις, δημοσίᾳ κήρυξον τὴν σεαυτοῦ μετάνοιαν. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ὀξὺς ὢν εἰς τὸ νοῆσαι Φαῦστος, οἶδα, ἔφη, κύριέ μου τί βούλεται τὰ ῥήματα ταῦτα. διὸ μὴ κάμνε. μεμήνυσαι γάρ μοι ἐκεῖσε γενομένῳ διαπελέσαι τὸ προστασσόμενον. καὶ δὴ τὰ

ὑπὸ νύκτα ὁ πατὴρ μεθ' ὧν ἐκέλευσε Πέτρος τῆς πόλεως ἐξορμήσας, ἐπὶ τὴν πλησίον Ἀντιοχείαν ἦλθε. καὶ στὰς ἐν μέσῳ τῆς ἀγορᾶς, εἴρηκε πρὸς τὸ πλῆθος· ἐγὼ Σίμων, ἐγὼ ταῦτα ὑμῖν κηρύσσω, καὶ ὁμολογῶ ἀδίκως καταψεύσασθαι Πέτρου. οὐκ ἔστι πλάνος, οὐ μιαιφόνος, οὐ γόης, οὐδὲ ὅσα ποτὲ φαῦλα περὶ αὐτοῦ ἔλεγον. δέομαι ὑμῶν ἐγὼ αὐτὸς, ὁ τοῦ πρὸς ὑμᾶς μίσους αἴτιος αὐτῷ γεγονὼς, παύσασθε μισοῦντες αὐτόν. τοῦ γὰρ πρὸς σωτηρίαν κόσμου ἐπιφανέντος υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἀψευδής ἐστιν οὗτος ἀπόστολος. διὸ καὶ αὐτὸς ἐγὼ σύμβουλος ὑμῖν τά γε πρὸς σωτηρίαν τὴν ὑμετέραν καθίσταμαι· καὶ παραινῶ πείθεσθαι τούτῳ, καὶ πιστεύειν τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσομένῳ θεῷ. ἐπεὶ πᾶσα ὑμῶν ἡ πόλις ἄρδην ἀπόλλυται, καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῇ. ὅτου δὲ χάριν εἴρηκα ταῦτα, καὶ τοῦτο ὑμᾶς εἰδέναι βούλομαι. ταύτῃ γὰρ τῇ νυκτὶ ἄγγελοί με θεοῦ τὸν ἀσεβῆ, ὡς ἐχθρὸν ὄντα τῷ τῆς ἀληθείας κήρυκι, δεινῶς ἐμαστίγουν. παρακαλῶ οὖν μηδ' ἂν αὐτὸς ἐγὼ ἄλλοτε ἐλθὼν κατὰ Πέτρου ἐπιχειρῶ λέγειν, ἀποδέξησθέ με. ἐξομολογοῦμαι γὰρ ὑμῖν, ὡς ἐγὼ μάγος, ἐγὼ πλάνος, ἐγὼ γόης. ἀλλὰ μετανοῶ. ἔξεστι γὰρ ἴσως μετανοίᾳ μοι τὰ κακῶς πεπραγμένα μοι συγχωρηθῆναι. ταῦτα εἰπὼν ὁ πατὴρ δημοσίᾳ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Σίμωνος, καὶ Πέτρον εὐλογήσας, τὴν πᾶσαν Ἀντιοχέων πόλιν εἰς τὸν ἐκείνου πόθον μετέθηκε, καὶ πάντες ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ δεινῶς ἔλεγον· ἔνιοι δὲ καὶ χαλεπαίνοντες αὐτῷ ἦσαν δῆθεν, οἷάπερ αὐτῷ ἐκείνῳ Σίμωνι ὄντι, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς περὶ τὸν Πέτρον στοργῆς· καὶ χεῖρας ἐπιβαλεῖν ἐπεχείρουν. καὶ ὃς μὴ παρ' αὐτῶν ἀναιρεθῇ δεδοικὼς, ἐξ αὐτῆς ἐλθεῖν πέμψας ἠξίου τὸν Πέτρον, ὅπως αὐτὸν ἐπικαταλάβῃ ζῶντα, καὶ ἀκμαζούσῃ τῷ πρὸς αὐτὸν πόθῳ τῇ πόλει εὐκαίρως ἐπιφανῇ. Πέτρος δὲ τούτων ἀκούσας, περὶ τὸ ἐκκλησιάζειν πλείστους ἀγαγὼν, ἐπίσχε πὸν τε.

καταστήσας, καὶ ἰασάμενος πολλοὺς καὶ βαπτίσας, ἡμέρας ἐπιμείνας τρεῖς τῇ Λαοδικείᾳ, ἐπὶ τὴν πλησίον ὁρμήσας Ἀντιόχειαν ἔσπευσε. καὶ δὴ τὴν πόλιν καταλαβόντα, τὸ πλῆθος συνδραμὸν ἅπαν μετὰ χαρᾶς ὑπεδέξατο, ὡς τῆς ἀληθείας κήρυκα καὶ ἀπόστολον. προσευξάμενος δὲ καὶ χεῖρας αὐτοῖς ἐπιθεὶς, πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ἕνα τε θεὸν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν εὐαγγελισάμενος, καὶ πολλὰ διδάξας αὐτοὺς περὶ μοναρχίας· εἶτα πρὸς τὴν ξενίαν ἀπῄειμεν, γνοὺς δὲ ὁ γέρων ὅτι Πέτρος παρῆν, προσδραμὼν, ἑαυτόν τε τῇ γῇ προσκαταβαλὼν, τὰ ἐκείνου κατησπάζετο ἴχνη, ἀξιῶν τῷ θείῳ τελειωθῆναι βαπτίσματι, ὥστε τὸ ἀρχαῖόν τε τῆς ψυχῆς κάλλος καὶ τὴν μορφὴν τοῦ σώματος ἀπολαβεῖν διὰ τοῦ βαπτίσματος, καὶ κοινωνὸς τῶν ἀχράντων γενέσθαι τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων. καὶ ὁ Πέτρος κατηχήσας αὐτὸν, εἰρηκώς τε πολλὰ περὶ σωτηρίας, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῖς μαθηταῖς ἐντελλόμενος, ὁ πιστεύσας, ἔφη, καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται· καὶ κατὰ τὴν πίστιν σου γενηθήτω σοι ὡς θέλεις· ἐπειδὴ ὁ καιρὸς πρὸς ἑσπέραν ἦν, τροφῆς μεταλαβόντας, μετὰ τὴν συνήθη εὐχὴν, ὁ ὕπνος ἐλάμβανε· τῇ δὲ ἐπιούσῃ ὀρθριώτερον πάλιν ἀναστὰς ὁ Πέτρος, καὶ προσευξάμενος, μετακαλεῖται σὺν ἡμῖν τὸν πατέρα· καὶ σήμερον, ὦ ἀδελφοὶ, λέγει, μεγάλη χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπὶ τῇ θεοδωρήτῳ ἀναγεννήσει τοῦ καλοῦ γέροντος Φαύστου. καὶ παραλαβὼν ἡμᾶς ἐξῄει μὲν κατὰ ἀνατολὰς τῆς πόλεως, ἔνθα ἦν ὕδατα πολλά τε καὶ καθαρὰ, καὶ μόνον τὸν πατέρα λαβὼν ἰδίᾳ, κατηχήσας τε πολλὰ καὶ διδάξας αὐτὸν τὰ περὶ θεοῦ καὶ τῆς διὰ σαρκὸς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιδημίας, ἐβάπτισεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ ἄρτον λαβὼν, εὐχαριστήσας τε καὶ εὐ-

λογήσας, τῶν ἱερῶν αὐτοῦ κοινωνὸς μυστηρίων. καὶ ἦμεν ὁμοῦ πάν-
τες ἀγαλλιώμενοι ἐν κυρίῳ νύκτα τε καὶ μεθ' ἡμέραν, ἐπί τε
τῇ τοῦ παιδὸς διὰ τοῦ θείου πνεύματος ἀναγεννήσει, καὶ τῇ ἀκροά-
σει τῶν Πέτρου λογίων. χρόνον οὖν τινὰ ἐπὶ τὸ αὐτὸ διαγαγόν-
των ἡμῶν, πᾶσι δῆλα κατέστη τὰ καθ' ἡμᾶς· καὶ ἐν τοῖς ἀπάν-
των ἦμεν στόμασι, καὶ πάντες ἐθαύμαζον, ἐπὶ πᾶσι τοῖς συμβε-
βηκόσιν ἡμῖν, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ εἰς ἡμᾶς βοήθειαν, ἐπὶ τῷ ἀναγνω-
ρισμῷ ἡμῶν ἐμεγάλυνον. τῆς φήμης οὖν πανταχόσε διαθεού-
σης, ὁ τῆς ἀντιοχέων ἡγεμὼν πάντα τὰ συμβεβηκότα ἐπί τε τῷ
πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ γονεῦσι, καὶ ὅτι Καίσαρι κατὰ γένος προσήκουσιν,
ἀναφέρει ταῦτα τῷ Τιβερίῳ. καὶ ὁ βασιλεὺς ἀκούσας, κελεύει
διὰ τάχους ἀναπεμφθῆναι αὐτοὺς εἰς Ῥώμην. ὃ καὶ γέγονε. καὶ μετὰ
πολλῆς τιμῆς καὶ δορυφορείας ὁ ἡγεμὼν ἐξ Ἀντιοχείας πρὸς
τὸν Καίσαρα Τιβέριον αὐτοὺς ἀποστέλλει. θεασάμενος δὲ ὁ Καῖσαρ
τόν τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἐπιγονοὺς αὐτοὺς, ἐξέστη ἐπὶ
τούτῳ. καὶ περιφὺς αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ, θερμῶς ἔκλαιεν. ἐπισχὼν
δὲ τοῦ πένθους, πρὸς τὴν σύγκλητον ἀποβλέψας, συγχάρητέ
μοι, ἔφη, πάντες, καὶ κοινὴν ἑορτὴν ποιησώμεθα, τὴν ἀνεύρε-
σιν Φαύστου καὶ Ματθιδίας, ὅτι νεκροὶ νομιζόμενοι ἀνέστησαν, καὶ
ἀπολωλότες εὑρέθησαν. εἶτα καὶ εὐωχηθεὶς μετ' αὐτῶν καὶ χρή-
ματα πολλὰ χρησάμενος, ἔτι δὲ καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας εἰς
ὑπηρεσίαν αὐτοῖς δεδωκὼς, θεραπείᾳ πλείστῃ καὶ τιμῇ περιέβα-
λεν. οἳ καὶ χρόνον οὔτι βραχὺν ἐν Ῥώμῃ διῆγον, εὐσεβῶς μὲν
βιοῦντες, καὶ πένησι τὰ ἑαυτῶν χορηγοῦντες, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρε-
τὴν μετερχόμενοι, ἕως ἐν γήρει καλῷ τὰ ἐνταῦθα λιπόντες,
τὴν Χριστοῦ βασιλείαν ἠλλάξαντο. ἀρχέτυπον βίου καὶ παρά-
δειγμα πρὸς ἀρετὴν ἀκριβέστατον, τὸν ἑαυτῶν βίον τῇ ῥωμαίων
παραγόμενοι πολιτείᾳ. ἐγὼ μὲν γὰρ Κλήμης μετὰ τῶν ἀδελφῶν

ἔτι παρὰ τοῦ διδασκάλου Πέτρου μεμαθηκώς, ἐχόμενός τε τοῦ κηρύγματος, καὶ πολλοὺς ἐκ ποικίλων νόσων καὶ παθῶν ἰώμενος. ἐπεὶ τὰς πόλεις ἐκεῖνος ἀμείβων ἔφθασε καὶ εἰς Ῥώμην, καὶ τοῖς συνιοῦσι τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον ἐπήγγειλε, καὶ πολλοὺς τοῦ μέρους Χριστοῦ προσήγαγε διὰ τοῦ βαπτίσματος, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὡς καὶ τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τὰς περιφανεστέρας, καὶ ἃς ὁ λόγος μαρτυρίας οἶδε καλῆς, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μικροῦ δεῖν πάσας προσδραμεῖν πεῖσαι τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι, καὶ πιστεῦσαι θεῷ. ἔμελλε δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη τὸν βίον ἀπολιπεῖν, καὶ πρὸς τὸν διδάσκαλον ἐκδημῆσαι Χριστόν, τὸν τοῦ εὐαγγελίου δρόμον τετελεκώς. ἐπεί γὰρ ἔγνωσε τοῦτο καὶ ὅτι σταυρῷ μέλλει καὶ αὐτὸς κατακριθῆναι, ἵνα τοῦ διδασκάλου καὶ πάθους κοινωνήσῃ καὶ δόξης, μιᾷ συνηθροισμένων τῶν ἀδελφῶν πάντων, τῆς χειρός μου λαβόμενος, στὰς ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀκούσατέ μου, ἔφη, τέκνα καὶ ἀδελφοί· τοῦ μὲν ἐμοῦ δρόμου τὸ τέλος ἐστίν· τοῦτο γὰρ καὶ ἤδη μοι ἔγνωσται· Κλήμεντα δὲ τοῦτον ἐπίσκοπον ὑμῖν χειροτονῶ σήμερον, ᾧ καὶ τὴν ἐμὴν τῶν λόγων ἐπίστευσα καθέδραν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς μοι καὶ μέχρι νῦν συνοδεύσαντα, καὶ οὕτω πασῶν μου τῶν ὁμιλιῶν ἐπακούσαντα, ὃς ἐν πᾶσί μοι τῶν πειρασμῶν κοινωνήσας, τῇ πίστει προσκαρτερῶν εὑρέθη· ὃν ἐγὼ ἀκριβέστατα πάντων οἶδα θεοσεβῆ καὶ φιλάνθρωπον, ἁγνόν τε καὶ σώφρονα, ἀγαθόν, δίκαιον, μακρόθυμον, καὶ γενναίως εἰδότα φέρειν τὰς ἐνίων τῶν κατηχουμένων ἀγροικίας. διὸ αὐτῷ μεταδίδωμι τῆς ἐξουσίας τοῦ δεσμεῖν τε καὶ λύειν. δήσει γὰρ ὃ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσει πάντως ὃ δεῖ λυθῆναι, ὡς τὸν τῆς ἐκκλησίας κανόνα καλῶς εἰδώς. αὐτοῦ οὖν ἀκούσατε, εἰδότες ὅτι ὁ τὸν ἀληθείας προκαθεζόμενον λυπῶν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνει, καὶ τὸν πατέρα τῶν ὅλων παροργίζει θεόν· οὗ εἵνεκεν οὐ ζήσεται. καὶ αὐτὸν οὖν δεῖ τὸν

παροικαθεζόμενον, ἰατροῦ τόπον ἐπέχει, οὐ θηρίου ἀλόγου θυμόν. ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐγὼ Κλήμης πεσὼν ἐπὶ γῆς, πολλὰ ἦν τοῦ διδασκάλου δεόμενος, καὶ τὸν θρόνον ὡς μάλιστα παραιτούμενος. ἀλλ' ὁ θεῖος ἀπόστολος, περὶ τούτου με μὴ ἀξίου εἰπών· ἃ γὰρ ὁ θεὸς βούλεται, τίς ἱκανὸς ἀνθρώπων διασκεδάσαι· ἔτι πρὸς τὸ πλῆθος ἰδών, καὶ ὑμεῖς, ἔφη, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὴν ὀφειλομένην ὡς πατρὶ τιμὴν καὶ εὐπείθειαν διὰ παντὸς ἀποδιδόναι τῷ ὑμῶν πατρὶ μὴ ἐκλίποιτε. οὕτω γὰρ καὶ ὑμεῖς ποιμαίνεσθαι καλῶς ἕξετε, ὁ ποιμὴν αὐτὸς ἔσται, καὶ οὐ μισθωτός, τοῦ ποιμνίου ἐπιμελούμενος. ἔσεσθε γὰρ εἰδότες ὡς ὁ τὸν ποιμένα τε καὶ διδάσκαλον ἐν τοῖς κατὰ θεὸν λυπῶν, τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα λυπεῖ, οὗ τὴν καθέδραν αὐτὸς καὶ τὸν τόπον ἐπέχει. καὶ ὁ τοὺς αὐτοῦ λόγους ἀθετῶν, Χριστὸν ἀθετεῖ, καὶ παραβάτης νόμου εὑρίσκεται. πρὸ πάντων δὲ τὰ τῆς πίστεως ὑμῖν ὑγιῶς ἐχέτω τε καὶ βεβαίως, κινδύνῳ μηδενὶ σαλευόμενα· ἔπειτα καὶ ὁ βίος ὑμῶν καθαρὸς ἔστω, ἢ καθαιρέσθω. καὶ προηγουμένως ὁ τοῦ σώματος ἁγιασμὸς σπουδαζέσθω. οὐδεὶς γὰρ τούτου χωρίς, τὸν κύριον ὄψεται. τὸ εἰρηνικόν τε καὶ ἥμερον ἀλλήλοις παντὶ τρόπῳ περιποιείσθω. εἰ δὲ καὶ συμβαίη ποτὲ ἀλλήλων μεταξὺ σκάνδαλον, μὴ ἐπιδυέτω ὑμῖν ὁ ἥλιος οὕτως ἔχουσι· τὸ κρίνειν τὸν πλησίον εὐλαβεῖσθε· φαρισαϊκὸν γὰρ τοῦτο, καὶ κρίσεως ἔνοχον. τῆς φιλοξενίας καὶ εὐποιΐας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. τοῦτο γὰρ ἐντολὴ τοῦ πρώτου διδασκάλου καὶ σωτῆρος θεοῦ. τοῖς πταίουσι συγχωρεῖτε τὰ ἁμαρτήματα. οὕτω γὰρ καὶ αὐτοὶ ἀπαύστως ἐρεῖτε τό,
„ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν. ζυγά, μέτρα, καὶ στάθμια, μηδὲ ἓν ἄδικον ἔστω. οὕτω γὰρ εὐνομουμένη πόλις, ἡ τοῦ θεοῦ ἔσται καθολικὴ ἐκκλησία. οἱ πράγματά τινα μετ' ἀλλήλων ἔχοντες, ἐπὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας πρεσβυτέρων κρινέσθωσαν, καὶ τὸ καλὸν

νοοῦντες, συμβιβαζέσθωσαν· καὶ μὴ ἕλκετε εἰς δικαστήρια τοὺς ἀδελφούς. ἀπίστῳ γὰρ τοῦτο, τοῖς ἔξω κρίνεσθαι· ἐπεὶ καὶ ἀλλήλοις κρινομένων γέγραπται. ἐπὶ πᾶσι καὶ περὶ πάντων, οὕτως ἐστὲ τὰ ποιούμενα ὁρῶντες, ὡς ἐμὲ Πέτρον, τὸν ὑπὸ θεοῦ προχειρισθέντα ὑμῖν εἰς διδάσκαλον. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπὶ πάντων μοι τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, εἰς τὴν αὐτοῦ με καθέδραν καθεσθῆναι πεποίηκε· καθεσθέντι δὲ, τοῦτό μοι εὐθέως ἔφη, ἀξιῶ σε ἐπὶ πάντων μου τῶν συμπαρόντων ἀδελφῶν, ὁπηνίκα τοῦ ἐνταῦθα μεταστῶ βίου, ὡς ἡ τοῦ θεοῦ κέκρικε πρόνοια, πάντα τῷ κυρίῳ Ἰακώβῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ κυρίου μου, ἐν ἐπιτομῇ ἀναγραψάμενον διαπέμψαι, μέχρι καὶ τῶν ἐκ παιδὸς συλλογισμῶν, καὶ ὡς ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι νῦν μοι συνώδευσας, ἐπακούων τῶν κατὰ πόλιν ὑπ᾽ ἐμοῦ κηρυχθέντων λόγων τε καὶ πράξεων· ἔπειτα πρὸς τῷ τέλει καὶ τὴν τοῦ θανάτου μου πρόφασιν ὡς προεῖπον δηλῶσαι μὴ παραλίπῃς. οὐ γὰρ αὐτὸν λυπήσει τοῦτο, εἰδότα σαφῶς ὅτι ὃ πάντως ἔδει με παθεῖν, εὐσεβῶς ἀποδέδωκα. μεγίστης δὲ παραμυθίας τεύξεται μαθὼν, ὅτι μετ᾽ ἐμὲ οὐκ ἀμαθὴς ἀνὴρ καὶ ζωοποιοὺς ἀγνοῶν λόγους, ἐκκλησίας τε κανόνα εἰδὼς μάλιστα, τὴν τοῦ διδάσκοντος ἐπιστεύθη καθέδραν. ὅθεν ἐγὼ, κύριέ μου Ἰάκωβε, τοῦ διδασκάλου Πέτρου ταῦτά μοι ἐπισκήψαντος, οὐκ ὤκνησα τὸ κελευσθὲν ἐκπληρῶσαι, καὶ ὡς ἐπιτομῇ σοι πάντα γνώριμα καταστῆσαι, ἐπιγράψας τὴν ὑπόθεσιν οὕτω, Κλήμεντος τῶν Πέτρου ἐπιδημιῶν καὶ κηρυγμάτων ἐπιτομή.

ΑΥΤΗ

ΑΥΤΗ μὲν οὖν ἡ πλήρης τῆς ἄνωθεν χάριτος, τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐπιδημιῶν διήγησις, ἐπίτομόν τε ὁμοῦ διδασκαλίαν αὐτοῦ ἔχουσα, καὶ τὸν τοῦ μεγάλου καὶ θαυμασίου Κλήμεντος βίον, καθάπερ ἐν πίνακι τῷ λόγῳ διατυποῦσα, ὡς αὐτὸς οὗτος Ἰακώβῳ τῷ ἀδελφοθέῳ γράφων, ἐγνώρισε. τὸν μὲν τοι διάπυρον αὐτοῦ πρὸς θεὸν ἔρωτα, καὶ τὸν πολὺν ἐκεῖνον ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλον, ἱκανὰ μὲν τὰ ῥηθέντα δηλῶσαι, δηλώσει δὲ μάλιστα πάντων σαφέστατα καὶ αὐτὸ τὸ διὰ μέσου εἰς τέλος. τρίτος γὰρ μετὰ Πέτρον τὸν μέγαν ἐπὶ τὸν ὑψηλὸν τῆς ῥωμαίων ἐκκλησίας θρόνον καθίσας, καὶ ἀρετῆς ἆθλον αὐτὸν δεξάμενος, εἴπερ καὶ ἴχνος τῷ διδασκάλῳ, καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν καὶ αὐτὸς ἐπεδείκνυτο, καὶ τοῖς ὁμοίοις διέλαμπε τρόποις, οὐ χριστιανοῖς μόνον εὐαρεστῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ ἰουδαίοις καὶ αὐτοῖς φησι, καὶ πᾶσι πάντα γινόμενος, ἵνα τοὺς πάντας καὶ οὕτω κερδήσῃ, καὶ τῷ Χριστῷ παραστήσῃ, καὶ συνδήσῃ τῇ εὐσεβείᾳ. ὅπως δὲ μὴ ψιλὴ μόνον ὑπόληψις εἶναι δοκῇ τὰ παρόντα, καὶ τὰς αἰτίας ἐροῦμεν. φησὶ μὲν γὰρ διὰ τοῦτο τιμώμενος εἶναι, καὶ ἡδέως αὐτῷ προσεῖχον ἐκεῖνοι, ὅτι μὴ λοιδορούμενος αὐτοῖς, μηδὲ ἀποστρεφόμενος, ἀλλ' ὥσπερ ἀπολογούμενος, καὶ μαρτυρίας πάντοθεν παράγων ἀπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς βιβλίων τε καὶ γραφῶν, ἐδείκνυ σαφῶς, ὅθεν τε οἱ ὑπ' αὐτῶν νομιζόμενοι θεοὶ ὥρμηνται, καὶ ὅπου γεγένηνται, ἅ, τε πεπράξεσαν, καὶ εἰς οἷον ἔλθοιεν τέλος, καὶ ὅπως τὸν βίον ἀθλίως κατέστρεψαν. εἶτα καὶ ὡς οὐκ ἀποκέκλεισται αὐτοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ ἡ τῆς μετανοίας ὁδὸς, οὐδὲ παντάπασι τῆς σωτηρίας ἐξέπεσον· ἀλλ' εἰ καὶ μόνον ἐπιστρέψαντας ἴδοι, καὶ τῆς προτέρας ἀπωλείας, καὶ τῆς ἀπάτης ἀπαρνουμένους, καὶ συγγνώσεται αὐτοῖς φιλανθρώπως καὶ προσηνῶς ὑποδέξεται, καὶ βασιλείαν οὐρανῶν ἐπιμερίσει, καὶ ἀγαθῶν ἀξιώσει τῶν ἀπορρήτων. ἰουδαίοις

δὲ πάλιν ἐντεῦθεν ἐδόκει χαρίζεσθαι, ὅτι τε φίλους τοῦ θεοῦ τοὺς ἐκείνων πατέρας ὑπέφαινε, καὶ ὅτι τὸν περὶ αὐτοῖς νόμον ἱερόν τε παρείη καὶ θεῖον, καὶ οὔτε αὐτὸν παυθήσεσθαι, οὔτε τὴν πολιτείαν μεταλεθήσεσθαι, ἀλλὰ κλήρους αὐτοῖς ἔσεσθαι τὴν Παλαιστίνην διηνεκῆ, εἴ γε τὸν τοιοῦτον καὶ αὐτοὶ νόμον τηρήσουσιν· ὥστε γενέσθαι αὐτῶν πατέρα τοσούτων ἐκγόνων, ὡς παρισοῦσθαι τὸ πλῆθος αὐτῶν τῷ πλήθει τῶν ἄστρων· καὶ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ κληροδοτεῖσθαι πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ὁ πρὸς τὸν Δαβὶδ εἶπεν αὖθις, ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου· καὶ διὰ Ἠσαΐου πάλιν, ὅτι ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐμμανουήλ. εἰ τοίνυν μὴ ἀθετοῦσιν, ἀλλὰ πίστει παραδέχονται ταῦτα, τῆς προτέρας αὐτοὺς τοῦ θεοῦ προνοίας μὴ ἐκπεσεῖν, ἀλλ' ἀναφαίρετον μένειν περὶ αὐτοῖς τὴν Παλαιστίνην διεβεβαίου. τούτους μὲν οὕτω καὶ ἰουδαίους δὲ ξιώσας ἄγαν καὶ οἰκείως ὑπήρχετο, χαριζόμενός τε αὐτοῖς ὁμοῦ, καὶ ἠρέμα πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἐπαγόμενος· χριστιανοὶ δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα τῆς τοῦ ἀνδρὸς περὶ αὐτοὺς κηδεμονίας δείγματα εἶχον· μάλιστα δὲ τὴν εὐποιΐαν, οἷος ἐκεῖνος, πένησι θησαυρίζων ἀεὶ ταῖς ἀσφαλέσιν ἀποθήκαις, καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων ἰσχυροτέραις. τούς τε γὰρ ἐν ἑκάστῳ μέρει τῆς πόλεως ἐνδεεῖς ἀπογραψάμενος, τῶν ἀναγκαίων αὐτοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐποιεῖτο τὴν χορηγίαν· καὶ ὅσοι παρ' αὐτῷ πάλιν τοῦ θείου κατηξιοῦντο βαπτίσματος, δημοσίων αὐτοὺς ἀπέλυε φόρων, καὶ παντελῆ παρεῖχεν ἀτέλειαν. παρῄνει δὲ καὶ τοῖς ἑκάστοτε διὰ τὸ κήρυγμα καὶ τὴν διδασκαλίαν πρὸς αὐτὸν συνιοῦσι, καὶ μάλιστα ὅσους περιττοὺς ἤδει τῷ πλούτῳ καὶ πρὸς τὸ διδόναι δυνατοὺς ἔχοντας, μὴ τοὺς ἅπαξ τῷ βαπτίσματι τῷ ἁγίῳ καθαρθέντας, περιορᾶν δημοσίᾳ παρὰ τῶν ἰουδαίων τρεφομένους δι' ἀπορίαν· καὶ τῶν λαμπρο-

στολὴν τοῦ χαρίσματος, διὰ τῆς ἐν ἀγροῖς ἐκείνης κοινωνίας μα-
λιώντας. ἀφ' ὧν οὕτω προθύμως αὐτοὺς ἐποίει τοῖς βασιλιζο-
μένοις τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἀποδιδόναι, ὡς τοῦτό γε μόνον κέρ-
δος νομίζειν, ὅ, τι δὲ εἰς αὐτοὺς ἀναλώσειαν. οὕτω μὲν οὖν ὁ ἱε-
ρὸς Κλήμης ἔχων, καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἁπάντων ψυχαῖς κείμενος,
καὶ οὐ χριστιανοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἕλληνας καὶ ἰουδαίους τῆς
οἰκείας καὶ ψυχῆς πάλιν ἐκεῖνος καὶ γλώττης ἀνηρτημένος, τῷ Σι-
σιννίῳ ἐκείνῳ· φίλος δὲ οὗτος τῷ βασιλεῖ Νερούᾳ καὶ τῶν ἐπι-
τηδείων ἐμισεῖτο καὶ διεβάλλετο, ἐπειδὴ τὴν σύζυγον Θεοδώραν
ὁ Σισίννιος ὑπησθάνετο ἔρωτι τῆς ἐκείνου διδασκαλίας ἁλισκο-
μένην, καὶ οἴκου μὲν καὶ παίδων καὶ ἀνδρὸς ἀμελοῦσαν· ὅλην δὲ τῷ
Κλήμεντι προσκειμένην, καὶ αὐτῷ συνεχῶς φοιτῶσαν, καὶ τοῦ-
τον πάλιν ἐπὶ τῆς οἰκείας ψυχῆς ἀεὶ πνευματικῶς περιφέρου-
σαν. ἀλλ' ἡ μὲν Θεοδώρα τῇ σειρῆνι τῆς τοῦ Κλήμεντος γλώττης
καταθελχθεῖσα, καὶ τῷ Χριστῷ δι' ἐκείνου πιστεύσασα, θερμότερον
ἀντεποιεῖτο τῆς εὐσεβείας, καὶ διηνεκῶς ἔψαλλε, καὶ οὐκ ἀπελιμ-
πάνετο τῆς συνάξεως. ὁ Σισίννιος δὲ ὑπὸ τῆς ἀδίκου ζηλο-
τυπίας κεντούμενος, ἐπιβουλὴν κατὰ τῆς γυναικὸς ἐμελέτα, καὶ
ὑπὸ τοῦ πάθους καθ' ἑκάστην ὡπλίζετο τὴν ἡμέραν. καὶ δή πο-
τε τηρήσας αὐτὴν πρὸς τὴν σύναξιν ἀπιοῦσαν, λάθρα με-
τὰ τῶν οἰκετῶν καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ναὸν παρεισῆλθεν, ὥστε περιερ-
γάσασθαι καὶ καταμαθεῖν τὰ ἐν αὐτῷ πάντα τελούμενα, καὶ
ὧν χάριν ἡ Θεοδώρα συνεχῶς ἐκεῖ ἀφικνεῖται. τοῦ θαυμασίου δὲ
Κλήμεντος τὴν συνήθη παραχρῆμα τῶν ἱερῶν ὕμνων εὐχὴν
προσειπόντος, τυφλὸς εὐθὺς ὁ Σισίννιος ἐγένετο καὶ κωφός, ὡς
μήτε ἀκούειν μήτε ὁρᾶν δύνασθαι. καὶ πρὸς τοὺς οἰκέτας ἐπι-
στραφείς, λάβετέ με, ἔφη, καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν χειραγωγήσα-
τε. ἀθρόον γάρ τι κατασκῆψαν εἰς ἐμὲ κακόν, οὔτε ἀκούειν,

οὔτε βλέπειν ἀνίησι. χεῖρα μὲν οὖν εὐθὺς ὀρέγουσιν αὐτῷ οἱ οἰκέται, καὶ ἀπαίρουσι δῆθεν πρὸς τὴν οἰκίαν. ἐξελθεῖν δὲ οὐκ εἶχον, καί τοι γε πάσης τοῦ ναοῦ πύλης ἀνεῳγμένης. ἀλλὰ διὰ πάσης αὐτόν τε περιῆγον τῆς ἐκκλησίας, ἀνὰ τὸ τῶν ἀδύτων πλῆθος. ἀπέκλειε γὰρ τὴν ἔξοδον αὐτοῖς δύναμις θειοτέρα, καὶ φανερώτερον τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον ἐργαζομένη. περιιόντες τοίνυν πανταχοῦ τοῦ νεῶ, ἐντυγχάνουσι περιστοιχουμένῃ τῇ αὐτοῦ συζύγῳ. κἀκείνη τὸν ἄνδρα σὺν τοῖς οἰκέταις ἰδοῦσα, πρῶτα μὲν ἐκκλίνει τὴν θέαν, δεδοικυῖα μὴ καὶ ἐκεῖνος αὐτὴν ἴδοι. οὐδὲν γὰρ τέως τῶν περαχθέντων ἡ Θεοδώρα ᾔδει. ἔπειτα δὲ τῶν οἰκετῶν ἕνα μετακαλεσαμένη, τὴν αἰτίαν ἠρώτα, δι' ἣν οὕτω σὺν αὐτοῖς ὁ ἀνὴρ ἀνὰ τὸν ναὸν περιέρχοιτο. κἀκεῖνος αὐτῇ πάντα καταλέγει σὺν ἀκριβείᾳ, ὅπως τε μετὰ τὴν ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς ὑποχώρησιν, λάθρα τὴν ἐκκλησίαν καὶ αὐτοὶ καταλάβοιεν, καὶ ὅπως τὴν εὐχὴν τοῦ πατριάρχου διατελέσαντος, τυφλὸς εὐθὺς ὁ κύριος αὐτῶν γένοιτο καὶ κωφός. καὶ ὡς προστάξειε μὲν αὐτοῖς χειραγωγῆσαι αὐτὸν ἐπὶ τὴν οἰκίαν, οὐδεμία δὲ αὐτοῖς ἔξοδος, καί τοι πολλὰ καμοῦσι καὶ πανταχοῦ τῆς ἐκκλησίας περιελθοῦσιν, εὑρίσκεται. τούτων ἐκείνη ἀκούσασα, συνῆκεν εὐθέως, ὅθεν ἡ τῶν ὤτων αὐτῷ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν πήρωσις ἦν. καὶ βοηθὸς ἀληθῶς αὐτῷ γίνεται. τραπεῖσα γὰρ εἰς εὐχὴν αὐτίκα, καὶ δάκρυα μετὰ τῆς εὐχῆς θερμὰ χέουσα, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ, ὥστε τὴν ἔξοδον ἐπιτραπῆναι τῷ Σισιννίῳ, καὶ οἴκαδε ὑποστρέψαι αὐτόν. καὶ πρὸς τοὺς οἰκέτας ἐπιστραφεῖσα· ἤδη γὰρ ὡς οὐδὲ τὸν ἄνδρα περιόψεται πάντως ὁ ἐκείνης θεός· ἄγετε, φησὶ, τὸν κύριον ὑμῶν πρὸς τὸν οἶκον χειραγωγήσαντες. καταλαμβάνω δὲ μετὰ βραχὺ αὐτή. ταῦτα ἔφη, καὶ ῥᾳδία ἡ ἔξοδος εὐθὺς τοῖς οἰκέταις ἐγένετο. καὶ ὁ Σισίννιος ὀφθαλμοὺς ἔτι καὶ ὦτα πεπηρωμένος, ἐχειραγωγεῖτο πρὸς τὴν

οἰκίαν. οἱ οἰκέται τοίνυν ἐλθόντες παρὰ τὴν Θεοδώραν, καὶ αὖ-
θις ἔτι κωφὸν εἶναι καὶ τυφλὸν τὸν ἑαυτῆς ἀπαγγέλλουσι κύριον. καὶ
αὐτὴ συντονωτέρα πάλιν πρὸς τὸν θεὸν τῇ δεήσει καὶ θερμοτέ-
ροις ἐδεῖτο τοῖς δάκρυσιν, ὥστε τὸν ἄνδρα τοῦ πάθους ἀπαλλα-
γῆναι. ἤδη δὲ καὶ τοῦ πατριάρχου τὴν ἱερὰν ἐκτελέσαντος
λειτουργίαν, πίπτει πρὸς τοὺς αὐτοῦ πόδας ἡ Θεοδώρα, καὶ τὴν
πήρωσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλει, καὶ δεῖται καὶ ἱκετεύει, καὶ δάκρυα
τῶν ποδῶν καταχέει, θεραπεῦσαι τῷ ἀνδρὶ τὸ πάθος, καὶ μὴ οὕτω
περιϊδεῖν κακῶς ἔχοντα. τούτων ὁ μακάριος Κλήμης ἀκού-
σας, καὶ παθὼν ἐπὶ τῇ τῆς γυναικὸς συμφορᾷ τὴν ψυχήν, εἰς
δάκρυα καὶ αὐτὸς φανερῶς κατάγεται, καὶ προστρέπεται τοὺς
παρόντας κοινῇ τοῦ θεοῦ δεηθῆναι, ὥστε λυθῆναι τῷ Σισιν-
νίῳ τὴν πήρωσιν. τούτου δὲ γενομένου, θαῤῥούντως ἄπεισι μετὰ
τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὸν οἶκον ὁ πατριάρχης, καὶ ἀνεῳγμένους μὲν
εὑρίσκει τῷ ἀνδρὶ τοὺς ὀφθαλμούς, εἰς δὲ τὸ βλέπειν, οὐδὲν τῶν
πεπηρωμένων ἄμεινον ἔχοντας. κεκώφωτο δὲ καὶ τὰ ὦτα, καὶ
βαρυτάτῃ συμφορᾷ περὶ τὸ σῶμα ἐκέχρητο. ὀδυρμὸς οὖν ἐκ
τῶν παρόντων ἐγένετο, καὶ κατεῖχεν οἰμωγὴ τὸν οἶκον. ἀλλ' ὁ μὲν
Σισίννιος οὐκ ᾐσθάνετο τῶν γινομένων πῶς, ὅς γε οὐκ ἀκούειν
οὔτε ὁρᾶν εἶχεν. ὑπεραλγήσας δὲ ὁ θεῖος Κλήμης τῆς γυναι-
κὸς καὶ τοῦ οἴκου, ἱκέτης γίνεται τοῦ θεοῦ, καὶ μετὰ δακρύων ἐδεῖτο, καὶ
περιπαθεῖς ἐξέτεινε τὰς δεήσεις· κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, λέγων, ὁ
τὰς τῶν οὐρανῶν κλεῖς δεδωκὼς τῷ ἀποστόλῳ σου Πέτρῳ, καὶ ἅ-
περ ἂν ἀνοίξῃς ἀνεῷχθαι εἰπὼν, καὶ ἅπερ ἂν κλείσῃς κεκλεῖσθαι, αὐ-
τὸς καὶ τοὺς πεπηρωμένους ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε, καὶ τὰ
» ὦτα διάνοιξον, ὅτι σὺ καὶ τοῦτο τὸ ῥῆμα, τὸ, ἅπερ ἂν αἰτήσητε
» πιστεύοντες, λήψεσθε. καὶ αὕτη σου ἡ ἐπαγγελία διαμένει εἰς τὸν
αἰῶνα. ταῦτα τοῦ πατριάρχου προσευξαμένου, καὶ τῶν περιόν-

των δὲ ἀμέλει ἐπειπόντων, εὐθέως ἡ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὤ-
των πήρωσις διελέλυτο. καὶ ὁ Σισίννιος καθάπερ ἐξ ὕπνου δια-
ναστὰς, καὶ τὸν μακάριον Κλήμεντα μετὰ τῆς γυναικὸς ἑστῶτα
ἰδὼν, κακὰς ὁ ἀνόητος τῷ ἁγίῳ χάριτας ἀπεδίδου. καὶ κατασχεῖν
εὐθέως τὸν πατριάρχην τοῖς οἰκέταις παρεκελεύετο, τὰς δίκας
ὑποσχεῖν αὐτὸν τῆς πηρώσεως, ᾤετο γάρ τινα γοητείαν εἶναι), ὅτι
καὶ πηρωθῆναι πρότερον αὐτὸν, καὶ ἀναβλέψαι, καὶ ἀκοῦσαι πά-
λιν ἐποίησεν. οἱ μὲν οὖν οἰκέται σπουδαίως τὰ προστεταγμέ-
να ποιεῖν αὐτοὶ ἐπειρῶντο. ἐλάνθανον δὲ ἄρα τῶν παρακειμέ-
νων λίθων, καὶ ξύλων ἁπτόμενοι, καὶ σύροντες αὐτὰ, καὶ δεσμοῦν-
τες, καὶ τῇδε κἀκεῖσε μανικῶς περιάγοντες. τοῦτο δὲ καὶ τῷ Σισιν-
νίῳ ἐδόκει, καὶ δεσμώτην ὑπὸ τῶν οἰκετῶν γεγενῆσθαι τὸν πα-
τριάρχην καὶ αὐτὸς ᾤετο. ἐκεῖνος δὲ ἀπαθὴς ἀπὸ τῶν ἀδίκων
ἐκείνων ἐτηρεῖτο χειρῶν, οὐδὲ μικρὰν ἀφὴν ὑπομένων, οὐδὲ ἐν
μέσοις τοῖς δεινοῖς θορυβούμενος. εἶτα καὶ πρὸς τὸν ἀνόητον ἐ-
κεῖνον ἰδὼν, πεπώρωσαι τὴν καρδίαν, ἔφη, λίθους οὕτω καὶ ξύλα
κινῶν, καὶ ὅλην κατ' αὐτῶν ἀφιεὶς τὴν ὀργὴν, ἃ μικρῷ πρόσ-
θεν ἐτίμας, καὶ ὡς θεοὺς ἐθεράπευες. ὁ δὲ, ἀλλ' ἐγώ σε κακῶς
ἀπολῶ, φησὶν, ὡς καὶ μεταβαλεῖν πολλοὺς τῶν γνησίων ἐντεῦ-
θεν καὶ συμφορῆσαι, ἀφ' ὧν αὐτὸς τὰ ἔσχατα πείσῃ, τὰ μεγά-
λα ἐκείνους κερδήσαντας. ταῦτα ὁ μὲν φυσώμενος ὑπὸ τῶν πα-
ρόντων ἔλεγε καὶ αὐχῶν, ὅτι καὶ δεσμοῖς ὑποβεβλήκει τὸν πα-
τριάρχην. ὁ δὲ, οὐδὲ οὕτως αὐτοῦ ἀπεστρέφετο, ἀλλὰ τὴν ἐκείνου
σύζυγον εὐλογήσας, καὶ εἰς τὰς εὐγνώμονας ἐκείνας καὶ καταπει-
θεῖς ἀκοὰς, ὥσπερ εἰς βαθύγειόν τινα καὶ λιπαρὰν ἄρουραν δα-
ψιλῆ σπέρματα τῆς εὐσεβείας καταβαλὼν, ᾤχετο, μὴ δύνασθαι
προσευχομένην πρότερον ἐντειλάμενος, ἕως καὶ τὸν ἄνδρα εἰς
ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας χειραγωγήσῃ. τῇ εὐχῇ τοίνυν θερμότε-

ερον προσευξαμένη τῇ Θεοδώρᾳ, ἐπιφαίνεταί τις αὐτῇ πρὸς ἑσπέραν αἰδέσιμος ἀνὴρ καὶ πολιὸς τὴν τρίχα· ἐῴκει δὲ ἄρα ὁ πρῶτος τῶν μαθητῶν εἶναι Πέτρος, ὁ τοῦ διδασκάλου θερμὸς ἐραστής· καί φησι πρὸς αὐτήν, διὰ σέ, ὦ γύναι, ὑγιὴς ἔσται Σισίννιος, ὅπως δὴ καὶ ἀνὴρ κατὰ τὸν ἀδελφόν μου Παῦλον ἁγιασθῇ διὰ τὴν γυναῖκα. ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπών, ἀπῆλθεν. ὁ Σισίννιος δὲ αὐτίκα καὶ ὥσπερ ἐκ συνθήματος τὴν Θεοδώραν καλέσας· ἣν δὲ ἄρα ὑπὸ πέρας τῆς φανείσης αὐτῇ ὄψεως· τοῦ πόνου τε αὐτὴν καὶ τῶν κόπων ἄλλων, καὶ τῆς ἑστίας, καὶ τῆς λοιπῆς ἁπάσης κοινωνίας ἀναμιμνήσκει, καὶ πάντων αὐτῶν μίαν ἀπαιτεῖ χάριν, καὶ λιπαρεῖ τὴν γυναῖκα καὶ ἱκετεύει, ὥστε δεηθῆναι τοῦ θεοῦ ἀφεῖναί τε τὰ ἡμαρτημένα, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτῷ ὑποδεῖξαι τῆς σωτηρίας. εἶτα κατήγορος αὐτὸς ἑαυτοῦ γίνεται, καὶ πάντα ποιῆσαι διʼ αὐτὴν καὶ παθεῖν ἀπαγγέλλει. ἐγὼ γὰρ ἐζηλοτύπουν, φησίν, ἐπὶ σοί, ὅτι τὸν σύζυγον ἐμὲ παρορῶσα, παρὰ τὸν ξένον τὸν ἐφοίτας, ὃ τοῦ πατριάρχου προσθεὶς ὄνομα· καὶ τοὺς τῆς φύσεως θορύβους, καὶ τὰς ἐκ τῆς ζάλης ταραχὰς οὐ φέρων, ἠναγκάσθην πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπιοῦσαν ἐπιφυλάξαι σε, καὶ ἰδεῖν τὰ τελούμενα. εἰσελθὼν τοίνυν καὶ αὐτὸς κατόπιν εἰς τὸν ναόν, καὶ περιέργοις ὀφθαλμοῖς τὰ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου γινόμενα θεωρῶν, ὅλην τε αὐτῷ τὴν ἀκοὴν διανιστῶν, καὶ ἀκροατὴς εἶναι τῶν λεγομένων ἐθέλων, τὰς ὄψεις τε ὁμοῦ καὶ τὰ ὦτα πεπήρωμαι· εἰ καὶ πάλιν ἐκεῖνος, ἅτε θεοῦ μιμητὴς ὤν, ἀναβλέψαι τε καὶ ἀκοῦσαι πεποίηκε. ἐγὼ δὲ ἀγαθοῦ τοσούτου ἀμνημονήσας, οὐ μόνον οὐκ ἀπέδωκα χάριτας αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ τερατείαν ὁ μάταιος τὸ θαῦμα εἰπών, τιμωρήσασθαί τε αὐτὸν ἐπεχείρουν, ὅση μοι δύναμις, καὶ καταχεῖν οἴμοι καὶ δεσμοῖς περιβαλεῖν ἐκέλευον τοῖς οἰκέταις· ἐκείνοις δὲ κατέχειν τε

κινῆ.

αὐτὸν νομίζουσι καὶ εἰς δεσμὰ φέρειν, ξύλα τὰ ἐν χερσὶ μόνον καὶ λίθοι· τοῦτο δὲ καὶ αὐτῷ μοι ἐδόκει, καὶ οἷα ὑπ' αὐτῶν κατεχομένου τοῦ πατριάρχου, ἀπειλὰς ἐγὼ χαλεπωτέρας ἐπῆγον. διὰ τοῦτο δέομαι ὁ σὸς ἀνήρ, καὶ ταύτην παρὰ γυναικὸς ἐμῆς αἰτῶ χάριν, ὥστε πρῶτα μὲν εὐμενῆ γενέσθαι τὸν θεόν· ἔπειτα δέ, καὶ αὐτὸν διαλλαγῆναι τῷ πατριάρχῃ. τούτων ἀκούσασα Θεοδώρα, πρὸς τὸν ὅσιον εὐθὺς ἀφικνεῖται, καὶ ὅσα τε ἴδοι, καὶ ὅσα παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀκούσειε, πάλιν ἀπαγγέλλει πάντα τῷ πατριάρχῃ· ὁ δὲ μὴ μελλήσας μηδέν, αὐτίκα μάλα πρὸς τὸν Σισίννιον παραγίνεται, καὶ οὐχ ὡς τὸ πρότερον αὐτῷ ἐντυγχάνει, ἀλλὰ μεθ' ὅσης ἐκεῖνος τῷ πατριάρχῃ προσέβαλε τότε τῆς ἀγριότητος, μετὰ πλείονος αὐτὸν νῦν τῆς τιμῆς ὑποδέχεται. ἀθρήσας τοίνυν οὕτω καὶ πολλὴν τὴν μεταβολὴν ὁ μέγας ἰδών, λόγους τε περὶ τῆς εὐσεβείας διεξιὼν ἄγαν αὐτῷ ὑποτείνει, καὶ ὅλον ὑποποιεῖται τὸν ἄνδρα. καὶ πιστεύσας ἀπὸ ψυχῆς ὁ Σισίννιος τῷ θεῷ, ἥψατο τῶν μακαρίων ἐκείνων τοῦ πατριάρχου ποδῶν, καὶ τοιαῦτα μετὰ δακρύων ἐφθέγγετο· εὐχαριστῶ σοι τῷ ἀληθεῖ καὶ μόνῳ θεῷ, τῷ διὰ τοῦτό μοι τοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηρωκότι τοῦ σώματος, ὅπως τοὺς τῆς ψυχῆς διανοίξῃς, καὶ διαβλέψαι με παρασκευάσῃς πρὸς τὴν ἀλήθειαν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῶν ὤτων τὴν ἐνέργειαν ἀποσβέσαντι, ὅπως νηφούσῃ διανοίᾳ, καὶ μηδενὸς τῶν ἔξωθεν ὅλως αἰσθανομένῃ, τὸ τῆς εὐσεβείας ὑποδέξωμαι κήρυγμα. νῦν δὲ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἐμυήθην, καὶ ἀκριβῶς τὰ τῶν εἰδώλων διέγνων, ἀπάτην ὄντα μόνον καὶ τερατείαν ἀπίθανον. ἐπὶ τούτοις φαιδρότης εἶχε καὶ ἡδονὴ τὸν οἶκον, καὶ τῷ Χριστῷ πάντες ἐπίστευσαν. τοῦ πάσχα δὲ ἤδη ἐνισταμένου, ἐβαπτίσαντο μετὰ τοῦ Σισιννίου πάντες πατέρες ὁμοῦ καὶ μητέρες καὶ παῖδες, εἰς εἴκοσι καὶ τρεῖς ἐπὶ τοῖς τετρακοσίοις ὄντες.

τοῦτο

τοῦτο πολλοὺς ἐπεσπάσατο τῶν ἐπιφανεστέρων, ὅσοι τε μακρᾷ τῇ δόξῃ διέπρεπον, καὶ οἷς ὁ βασιλεὺς Νερούας φίλοις μάλιστα καὶ συμβούλοις ἐχρῆτο· καὶ τῇ εὐσεβείᾳ πάντες συνέθεντο. τοῦ τὰ ὅρων ὁ πονηρότατος κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ὀφφικίων κόμης Πούπλιος Τυρκουτιανός, ἐδυσχέραινε, καὶ δεινὰ ἐποίει, καὶ σκοπῶν ὅπως ἂν ἐπίσχῃ περαιτέρω προβαίνουσαν τὴν εὐσέβειαν, αὐτὸν ἔγνω πρότερον ἐκ ποδῶν ποιῆσαι τὸν Κλήμεντα, οἷα τῶν παρόντων αἰτιώτατον αὐτὸν ὄντα, καὶ τοὺς ἑκάστου μέρους τῆς πόλεως προεστῶτας συγκαλεσάμενος, καὶ χρήμασιν αὐτοὺς διαφθείρας, στάσιν τινὰ κινῆσαι κατὰ τοῦ Κλήμεντος αὐτοῖς ὑπετίθει, καὶ διαβαλεῖν αὐτοῦ τὴν ὑπόληψιν προσεπέταττε, τοῦτο καταλῦσαι δὲ πρὸς αὐτὸν τῆς πόλεως φίλτρον βουλόμενος, καὶ πρὸς ἐπιβουλὴν εὐχείρωτον τὸν ἄνδρα παρασκευάσαι. συστάντες οὖν ἐπ᾽ αὐτὸν οἱ πονηρότατοι τῶν πολιτῶν ἐκεῖνοι, ψόγοις τε, ὡς αὐτοὶ ᾤοντο, καταχέουσιν αὐτοῦ πονηρούς, καὶ πολλὰς ἐπάγουσι τὰς αἰτίας, γοητείαν αὐτοῦ προσάπτοντες, καὶ τῆς ἐκείνων θρησκείας ἀνατροπήν, ἄλλα τε πολλὰ ἐξυβρίζειν αὐτὸν λέγοντες, καὶ τοὺς πατρῴους διασύρειν θεούς· τὸν μὲν ἁπάντων θεῶν μέγιστον Δία, μηδὲ θεὸν ἁπλῶς ὀνομάζοντα· Ἡρακλέα δὲ τὸν Ἀλκμήνης τὸν ἐκείνων φασὶ σωτῆρα, ἐναγῆ τινὰ δαίμονα καὶ μιαρὸν ἀποκαλοῦντα· πόρνην τε τὴν φίλην Ἀφροδίτην εἰσάγοντα, καὶ τὴν ἐκηβόλον Ἄρτεμιν, καὶ τὸν σοφὸν Ἑρμῆν, τὸν τοῦ λόγου θεόν, τόν τε πολεμικὸν τε Ἄρεα, καὶ τὸν Κρόνον αὐτόν, ἐπίσης βλασφημοῦντα πάντας καὶ διαβάλλοντα· καὶ τὰ τεμένη τούτων καὶ τοὺς βωμοὺς καταστρέφοντα. κεφάλαιον τοῦ λόγου, ἢ θυσάτω τοῖς θεοῖς, ἔλεγον, ἢ τῆς ζωῆς δὲ τάχος ἀπαλλαγήτω. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα κινοῦντες, ἔκδοτον ἠξίουν δὲ τὸν πατριάρχην ἐπὶ θανάτῳ λαβεῖν. ἐφ᾽ οἷς ἠγανάκτουν πάντες ὅσοι μὴ χρη-

μάταιον ὤνιον τὴν συνείδησιν προετίθεσαν, καὶ λόγους πρὸς τὸν δῆμον ἐλευθερίους ἐποιοῦντο, εἰ τῷ πατριάρχῃ κακὸν εἴργασται, λέγοντες· μᾶλλον δὲ ποίων οὐχ ἡ πόλις παρ' αὐτοῦ χαρίτων ἀπέλαυσεν. εἶτα καὶ αὐτὰ ἕκαστα τῶν ὑπ' αὐτοῦ παραδόξως γεγενημένων ἀπηριθμοῦντο, καὶ μάρτυρας αὐτοὺς ἐποιοῦντο τῶν λεγομένων. Μαμερτῖνος δὲ ὁ τῆς πόλεως ἔπαρχος, μὴ φέρων ἐπὶ πολὺ στασιάζουσαν οὕτω τὴν πόλιν ὁρᾶν, ἅμα δέ πως τε καὶ τῇ τῆς εὐσεβείας ἐπιδόσει βασκαίνων, ἄγει τὸν μακάριον Κλήμεντα πρὸς ἑαυτὸν, καὶ λόγοις τὴν γενναίαν οὕτω ψυχὴν κλέπτειν ἐπεχείρει, ἐξ εὐγενοῦς, λέγων, προελήλυθας ῥίζης· τοῦτο πᾶς ὁ τῶν ῥωμαίων σοι μαρτυρεῖ δῆμος· ἀλλ' ἀνθρωπίνην καὶ αὐτὸς πλάνην ὑπέστης, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ σιωπᾶν ἡ πόλις ἀνέχεται. Φασὶ γάρ σε καινοτέραν εἰσάγειν θρησκείαν, καὶ ἵνα παρὰ τοὺς πατρῴους θεοὺς κηρύσσειν Χριστόν. ὅθεν ἀποθέσθαι σε χρὴ τὴν περιττὴν ταύτην δεισιδαιμονίαν, καὶ μόνους αἰδεῖσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς συνήθεις τῇ πόλει θεούς. καὶ ὁ πατριάρχης, εὔχομαι τὴν σὴν στερρότητα, ἔφη, μεταδοῦναί μοι λόγου, καὶ προσέχειν μου ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἀλλὰ μὴ οὕτως ἀλόγῳ στάσει καὶ ματαίοις ἕπεσθαι θορύβοις. οὐδὲ γὰρ δεῖ στάσεως οὐδὲ θορύβων, ὅπου σκοπῆσαί τε περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας τινὶ, καὶ περὶ θεοῦ διαλεχθῆναι πρόκειται. ὁ ἔπαρχος τὴν μὲν τοῦ ἀνδρὸς γενναῖον καὶ στάσιμον ἐξ αὐτῶν εὐθὺς τῶν προοιμίων καταμαθὼν, καὶ εἰπεῖν τε αὐτὸς καὶ ἀκοῦσαι παρ' ἐκείνου πάλιν ὀκνήσας, καὶ ἀναβαλλόμενος τὴν διάλεξιν, Τραϊανῷ περὶ αὐτοῦ τῷ αὐτοκράτορι ἀναφέρει. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ οὕτως ἐπιλύει τὰ γεγραμμένα, ὡς ἢ θῦσαι τὸν Κλήμεντα τοῖς πατρῴοις θεοῖς, ἢ πέραν τοῦ Πόντου εἰς ἔρημόν τινα πόλιν τῶν τῇ Χερσῶνι παρακειμένων, ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀιδίῳ φυγῇ ἐλαθῆναι. τῆς ἀποφάσεως οὕτω

ταύτης καταλαβούσης, ἐσκέπτετο Μαρμούθιος ὅπως ἂν μὴ ὁ Κλήμης ἔλθοι τὴν παροικίαν, ἀλλ' αὐτῷ μᾶλλον καὶ τῷ βασιλεῖ πειθείη καὶ θύσειεν. οὐδὲ γὰρ ἔφερε τηλικαύτην ἀνδρὸς ἀρετὴν ζημιούμενος. ὁ δὲ τοσοῦτον ἐμέλησεν ἐκείνοις πεισθῆναι, ἢ δυσχεράναι πρὸς τὴν παροικίαν, ὅσω καὶ αὐτὸν ἐσπούδαζε πρὸς τὴν εὐσέβειαν τὸν ἔπαρχον ἐπισπάσασθαι. τοσαύτη γάρ τις ἄνωθεν τῷ Κλήμεντι περιέπλατο χάρις, καὶ οὕτως ἡ ἐκείνου γλῶττα κηρίου παντὸς καὶ μέλιτος γλυκύτερον ἔσταζεν, ὡς καὶ αὐτὸν ἔρωτι θερμῷ τοῦ ἀνδρὸς ληφθέντα τὸν Μαρμούθιον, πολλά τε τῇ ἀποδημίᾳ ἐπιστενάξαι, καὶ δάκρυα τῷ πατριάρχῃ ἐπιβαλεῖν, ὁ θεὸς εἰπόντα, ᾧ σὺ εἰλικρινῶς λατρεύεις, αὐτός σοι βοηθὸς ἐπὶ τῇ συμφορᾷ παρασταίη. καὶ αὐτίκα πλοῖον εὐπρεπίσαι, διαρκῆ τε αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἐνθέσθαι, καὶ δεξιώσασθαι αὐτὸν, καὶ περιβαλεῖν, καὶ οὕτω μετὰ τῶν προσηκόντων ἀσπασμῶν ἀπολῦσαι. πολλοὶ δὲ αὐτῷ καὶ τῶν εὐλαβῶν ἠκολούθησαν, καὶ εἰς τὴν παροικίαν γινόμενοι, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ τῶν μετάλλων λατομίᾳ χριστιανοὺς, περί που τοὺς χιλίους ἢ καὶ πλείονας, πολὺν διὰ τὴν εὐσέβειαν ἐκεῖ χρόνον κατεχομένους. οἱ δὲ περὶ τοῦ πατριάρχου πρότερον ἀκούσαντες, καὶ ὅτι τῆς πόλεως ἀπελαθεὶς παροίκιος πρὸς ἐκείνους καὶ αὐτὸς ἄγεται, παραμυθίαν ἔχον οὐ τὴν τυχοῦσαν τὴν ἐκείνου ἐπιδημίαν. ὅτε γοῦν πρὸς αὐτοὺς κατελάμβανε, τοῦ τῶν χερῶν ἔργου ἀφέμενοι, καὶ τούτῳ προσελθόντες μετὰ δακρύων καὶ τῶν ἁγίων ἐκείνου ποδῶν ἁψάμενοι, καὶ τὰς καθαρὰς περιπλυξάμενοι χεῖρας, τὰς καταλαβούσας αὐτοὺς ἀνεκλαίοντο συμφορὰς, τὴν τῆς πατρίδος ἔκπτωσιν, τὴν ἄφιλον ἐπὶ ξένης

μέρει τῇ τῶν χειρῶν ἐργασίᾳ, καὶ τῷ καμάτῳ προσεστηκὼς, ἔλεγεν, ὕδατος βραχείας τινὰ σταγόνα λαβεῖν ἐθελήσειεν, ὥστε τὴν ἐκ τοῦ κόπου ἀναψύξαι ταλαιπωρίαν, οὐκ ἔλαττον ὄντι οὗτος ἢ σταδίους πέντε καὶ τεσσαράκοντα προσελθὼν ἂν, ὕδωρ κομίσαιτο. πρὸς ταῦτα συναλγήσας τε αὐτοῖς ὁ πατριάρχης καὶ συνδακρύσας, εἶτα καὶ τῷ θεῷ εὐχαριστήσας, καὶ ἱκανῶς τὰς ἐκείνων ψυχὰς παραμυθησάμενος, οὐχ ἁπλῶς οὕτω καὶ ἀλόγως, εἶπεν, ἐνταῦθά με ὁ θεὸς συνεχώρησεν ἐκβληθῆναι· ἀλλ' ὥστε καὶ κοινωνὸν ὑμῖν γενέσθαι τῶν παθημάτων, καὶ ὑπομονῆς μάλιστα καὶ καρτερίας ὑπόθεσιν. ἔπειτα μόνοι καὶ εἰς εὐχὴν τρέπεται, καὶ δεῖται σὺν αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, ὥστε τοῖς αὐτοῦ ὁμολογηταῖς πηγὴν ὕδατος διανοῖξαι. καὶ ὁ πατάξας πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, αὐτὸς ἄφθονον καὶ αὐτοῖς τοῦ ὕδατος παρέχει τὴν χορηγίαν. ἤδη γὰρ πάντων τῇ εὐχῇ προσκειμένων, ὁ πατριάρχης τῇδε κἀκεῖσε περιβλεψάμενος, ἀμνόν τινα ὁρᾷ, τὸν δεξιὸν μετεωρίζοντα πόδα, καὶ ὥσπερ ἐκείνῳ ὑποδεικνύντα τὸ ὑποκείμενον ἔδαφος· οὐδενὶ γὰρ ὁ ἀμνὸς τῶν ἄλλων τεθέατο· καὶ συμβαλὼν τὴν ὄψιν ὁ πατριάρχης, τῷ ὑποδειχθέντι τόπῳ μετὰ τῶν παρόντων ἐφίσταται, καὶ φησὶν, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνταῦθα μοι τέκνα ὀρύξατε. καὶ ἐπὶ αὐτόν τε τὸν τόπον, εἰς ὃν ὁ ἀμνὸς ἵστατο, καὶ τὸ κύκλῳ πᾶν περιέσκαψαν, λαβὼν σκαφεῖον ὁ πατριάρχης, κρούει τὸν τόπον ἔνθα ὁ ἀμνὸς ὑπεδείκνυ, κούφῳ τινὶ καὶ μετεώρῳ τῷ κρούματι· καὶ παραχρῆμα διεκδὺς ὕδωρ ἡ γῆ καὶ ἡδὺ πίειν ἀναδίδωσι. καὶ τοῦτο σὺν ὁρμῇ ἐκχυθὲν, ποταμὸν ἀθρόον ποιεῖ. πάντων οὖν χαιρόντων ἐπὶ τῷ ὕδατι, ὁ πατριάρχης, τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ, ἔλεγεν. ἐντεῦθεν ἡ πόλις περὶ αὐτὸν πᾶσα συνέρρεον, καὶ τῇ τῆς πνευματικῆς

ἐκείνης διδασκαλίας γλυκύτητι, πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν πάντας ἐπήγετο, ὡς καὶ πολλοὺς ὅσαι ἡμέραι βαπτίζεσθαι, εἰς πεντακοσίους τε τὸν ἀριθμὸν διαβιῶναι, καὶ τὴν εὐσέβειαν καθ᾽ ἑκάστην ἐπιδιδόναι. οὔπω τοίνυν ἐνιαυτὸς τὴν ὑπαρξίαν ἐμέτρει, καὶ οἰκοδομοῦνται μὲν ὑπὸ τῶν πιστευσάντων ἐκκλησίαι τὸν ἀριθμὸν πέντε καὶ ἑβδομήκοντα, τεμένη τε εἰδώλων καὶ ναοὶ καθαιροῦνται, καὶ τὰ παραπεφυκότα τούτοις ἄλση ἐπὶ πολὺ γῆς διϊκνούμενα τὸ πῦρ κατανέμεται, καὶ πᾶσα τῶν δαιμόνων καταβάλλεται ἡ μανία. τηνικαῦτα οὖν ἐπίφθονός τε καὶ βαρεῖα φήμη τὰς τοῦ βασιλέως ἀκοὰς ὑποτρέχει, ἐπιδοῦναι τὰ χριστιανῶν εἰς πλῆθος ἀριθμοῦ κρεῖττον, καὶ καθ᾽ ἑκάστην αὔξεσθαι τὴν εἰμένην διδάσκουσα. ἐφ᾽ ᾧ δὴ καὶ Αὐφιδιανὸν αὐτίκα τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνος ἐκπέμπει, ὥστε μὴ μόνον μηδὲ περαιτέρω προβῆναι αὐτὰ συγχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη χρωσθέντας ἐπαναγαγεῖν, καὶ ἀποστῆσαι τῆς εὐσεβείας. ὃς δὲ τοίνυν τὴν Χερσῶνα καταλαβὼν, καὶ πολλοὺς τῶν χριστιανῶν πολλαῖς βασάνοις καὶ ποικίλαις ὑποβαλὼν, ἐπεὶ πάντας τῇ προθέσει μάρτυρας γενομένους ἑώρα, καὶ πρὸς μυρίους παρεσκευασμένους θανάτους, τὸ ποιεῖ. ἀπέχεται μὲν τοῦ πλήθους, δεδοικὼς μὴ καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους μάρτυρας πλείονας ἐργάσηται· τὸν αἴτιον δὲ μόνον κολάζει, καὶ πάντα θυμὸν κατὰ τῆς μακαρίας ἐκείνης τοῦ Κλήμεντος ἀφίησι κεφαλῆς. ἐπεὶ δὲ πάντα ταῦτα αὐτῷ κοῦφα, καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενα, καὶ ἀφ᾽ ὧν αὐτὸς ἔπασχε μᾶλλον πλείονα τοῖς ἄλλοις παρείχετο τὴν ἀσφάλειαν, συντομον ἀπαλλαγὴν αὐτῷ τοῦ βίου καὶ ταχείαν ἐπινοεῖται, καὶ εἰς μέσην τὸν μάρτυρα τὴν θάλασσαν ἀγαγὼν, καὶ ἄγκυραν σιδηρᾶν τοῦ τραχήλου ἐκδήσας, καθίησι τῷ

ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα· ἐκεῖνο δὲ καὶ λίαν πολλῷ μεῖζον, καὶ ἱκανὸν τὰ προλαβόντα πιστώσασθαι. ἐπειδὴ γὰρ, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, εἰς πέλαγος ὁ μάρτυς ἠφίετο, καὶ εἰς ὑδάτων μυχοὺς ἔρριπτο, ἥ τε θάλασσα ὑπέβαινε πορρωτέρω, καθάπερ ὑπὸ πόδα χωροῦσα, μηνυτὴς τοῦ λειψάνου παραδόξως γινομένη, καὶ βυθὸν πεζεύειν τῷ βουλομένῳ παρέχουσα. πολὺ μέντοι πλῆθος τηνικαῦτα χριστιανῶν πρὸς τὴν τοῦ λειψάνου θέαν ἠπείγοντο. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡ μεγίστη ἑορτὴ τὸ θαῦμα ἤγετο· ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ἐποίει τὴν ἑορτὴν, οὐ γεγονὸς ἅπαξ, εἶτα παυσάμενον, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἐνιαυτοῦ περίοδον ὁμοίως τελούμενον, καὶ τὰς ἀσεβεῖς ψυχὰς συγκαλοῦν εἰς ἑστίασιν. ἐπεὶ τοίνυν οὕτω ταῦτα καὶ οἱ κατὰ Χερσῶνα πάντες χριστιανοὶ πρὸς τὴν τοῦ θαύματος πανήγυριν ἐτησίως συνέτρεχον, θαυματουργεῖ τι κἀνταῦθα θεὸς, τῶν προγεγονότων παραδοξότερον. ἀνὴρ γάρ τις θεοσεβὴς ἅμα γυναικὶ καὶ ἄρρενι τέκνῳ, τοῦ θαύματος ἤδη τελουμένου, πρὸς τὸ μαρτυρικὸν ἐκεῖνο καὶ αὐτοὶ σῶμα μετὰ τοῦ συρρέοντος πλήθους ἐχώρουν. τὸ πέλαγος οὖν ἐκ ποδὸς διαβάντες, καὶ τὸν ἐν μυχῷ τούτου καταλαβόντες ναὸν, τῆς χειρὸς λαβόμενοι τοῦ παιδὸς οἱ πατέρες, ἐπεὶ τοῦ ναοῦ ἔνδον ἐγένοντο, καὶ τὴν ἁγίαν ἐκείνην περιστάντες σορὸν, τά τε ἄλλα ἐδέοντο τοῦ ἁγίου, καὶ ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἐλιπάρουν, ὅσα πατέρας εἰκός. εὐξάμενοι οὖν καὶ θερμῶς τὸν τάφον περιπτυξάμενοι, αὐτοὶ μὲν ἤδη τῆς πανηγύρεως τελεσθείσης, καὶ οἴκαδε πάντων ἐπανιόντων, ὀπίσω πάλιν μετὰ τοῦ συνδραμόντος πλήθους ἐχώρουν. τὸ παιδίον δὲ τοὺς τεκόντας λαθὸν, οὐκ οἶδ' ὅπως, μόνον παρὰ τῇ σορῷ κατελέλειπτο, πάντως τῆς ἀκαταλήπτου προνοίας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτο οἰκονομησαμένης, ἵνα τιμήσῃ πλέον τὸν καὶ ψυ-

εὐθέως ἡ θάλασσα τῆς προθεσμίας καταλαβούσης. ἀκολουθοῦσι δὲ αὐτοὶ πρῶτοι, καὶ κατὰ πόδας ἕτεροι πάλιν, τῇ θαλάσσῃ καθάπερ ὁδηγῷ χρώμενοι· καὶ τὸν αὐτομάτως οἰκοδομηθέντα ναὸν ἐκεῖνον, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῆς σῆς δέσποτα σοφίας δημιουργηθέντα καταλαβόντες, ὁρῶσι τὸ παιδίον, ὢ τοῦ θαύματος, ζῶν καὶ ἀλλόμενον παρὰ τῷ ναῷ. καὶ πρῶτον μὲν ἀμφιβόλως εἶχον πρὸς τὰ ὁρώμενα, λογιζόμενοι μὴ οὐχ ὁ παῖς ᾖ τὸ φαινόμενον· ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς γνωρίσμασι καὶ τοῖς σχήμασι πάντοθεν εἰς πίστιν αὐτοὺς τὸ παιδίον ἐνῆγε, καὶ τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν υἱὸν ἐπίστευσαν, περιχυθέντες εὐθέως αὐτῷ, καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ χείλη προσφύντες, ἔκλαιόν τε μέχρι πολλοῦ, τὰ γλυκέα δὴ ταῦτα ὑφ᾽ ἡδονῆς προχέοντες δάκρυα, καὶ θερμῶς αὐτὸν ὥσπερ γυμνῇ τῇ ψυχῇ κατεφίλουν. ἔπειτα μικρὸν ἑαυτοὺς ἀναλαβόντες, ἠρώτων ἀκριβῶς ἕκαστα τὸ παιδίον, ὅπως οὕτω παραδόξως διεσώθη, τίνος φυλάττοντος, τίνος τρέφοντος, τίνος θάλποντος, τίνος ζωογονοῦντος. τὸ δὲ, τῇ μὲν λαιᾷ χειρὶ τὴν θεὸν κατέχον, θατέρᾳ δὲ τὸν ἐν αὐτῇ κείμενον ὑποδεικνύον, οὗτός μοι καὶ τῆς ζωῆς πάροχος, ἔλεγε, καὶ τροφεὺς καὶ φύλαξ, παρ᾽ ἑαυτῷ γνησίως ἀεί με τηρῶν καὶ καλῶς τιθηνούμενος. θαύματι οὖν οἱ τεκόντες ἀπορρήτῳ σὺν ἡδονῇ ληφθέντες, τοὺς προτέρους θρήνους καὶ τὰ σκυθρωπὰ τοῦ πάθους ἐκεῖνα ῥήματα, εἰς φαιδρότητα
„ καὶ εὐχαριστίαν μετέβαλον, θαυμαστὸς, λέγοντες, ὁ θεὸς ἐν τοῖς
„ ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἑξῆς προστιθέντες. ἐπανέρχονται τοίνυν μακάριοι καὶ ζηλωτοὶ πρὸς τὴν οἰκίαν, ὃν ὡς νεκρὸν ἐπένθουν, καὶ τάφον αὐτῷ θαλαττίου γαστέρα θρεὸς ἐπεφήμιζον, μᾶλλον δὲ οὐ μηδὲ λείψανον εὑρεῖν προσεδόκων, τοῦτον μεθ᾽ ἑαυτῶν βα

σπλάγχνοις ἐναποστάζον. οὕτω τιμᾶν οἶδεν ὁ κοινὸς ἁπάντων δεσπότης Χριστὸς τοὺς δι' αὐτὸν παθόντας τῶν οἰκετῶν, καὶ τοσούτοις κινδύνοις ἀναδεῖξαι μεγάλους, τοιαύτῃ θαυμάτων ὑπερβολῇ, τοιαύταις λαμπρότησιν, ὧν γένοιτο καὶ ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

In epistolæ vers. 23. lege ὑδραμαπύρχισι.

TYPIS REGIIS EXCVDEBATVR
LVTETIÆ PARISIORVM,
CAL. FEBRVAR. M. D. LV.